

02-06-2008

Afstudeerscriptie:

*Een onderzoek naar het effect van
juridische instrumenten en trajecten, bij
harde kern jongeren, ingezet door het
Veiligheidshuis te Breda*

Naam: Marieke Hendrixx

Studentennummer: 009952956

Opleiding: Juridische Hogeschool te Tilburg

Stageperiode: 06-02-2008 t/m 14-05-2008

Stageverlener: Veiligheidshuis te Breda

Afstudeermentor: dhr. R. Kartodirdjo

Afstudeerdocent: dhr. B. Kratsborn

Voorwoord

Momenteel volg ik de opleiding HBO-Rechten in Tilburg en ben ik bezig geweest met afstuderen. Dit gebeurde in de vorm van een afstudeerstage waarbij ik een onderzoek heb moeten houden. Het bedrijf waar ik stage heb gelopen is het veiligheidshuis in Breda. Dit is een samenwerkingsverband tussen de gemeente Breda, Slachtofferhulp Nederland (helpt na een misdrijf of verkeersongeluk) Vertizontaal (organisatie voor sociaal-cultureel werk en samenlevingsopbouw in Breda), Bureau Jeugdzorg (helpt jongeren met problemen door net dat beetje hulp te verlenen dat ze nodig hebben), Bureau Halt (houdt zich bezig met een preventie en bestrijding van jeugdcriminaliteit bij jongeren tot 18 jaar), Raad voor de Kinderbescherming (komt op voor de rechten van het kind, van wie de ontwikkeling en opvoeding wordt bedreigd), Stichting Reclassering Nederland (begeleidt mensen die een strafbaar feit hebben gepleegd of daarvan worden verdacht), Novadic- Kentron (helpt mensen met een verslaving structuur in het leven terug te vinden, Politie Midden en West Brabant (zorgt in ondergeschiktheid aan het bevoegde gezag en in overeenstemming met geldende rechtsregel voor de daadwerkelijke handhaving van rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven) en het Openbaar Ministerie (is verantwoordelijk voor de opsporing en vervolging van strafbare feiten).¹ Het veiligheidshuis in Breda heeft als doel het voorkomen van delicten, het terugdringen van recidive en het verlenen van adequate zorg voor slachtoffers.² Dit betekent dat verschillende organisaties werken op één locatie en er voortdurend afstemming plaatsvindt tussen strafrechtelijke-, pedagogische-, en zorginstanties

Tijdens het houden van mijn onderzoek heb ik hulp gekregen van R. Kartodirdjo, B. Kratsborn, en P. Peters. Ik wil deze mensen graag bedanken voor hun hulp bij het schrijven van mijn scriptie.

Breda, 11 mei 2008

¹ http://www.om.nl/parket/arrondissementsparket_breda/informatie/veiligheidshuis_breda/31081 geraadpleegd 12 februari 2008

² http://www.om.nl/parket/arrondisemenetsparket_breda/informatie/veiligheidshuis_breda/31082 geraadpleegd 12 februari 2008

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1: Inleiding	7
Hoofdstuk 2: Onderzoeksopzet	10
Hoofdstuk 3: Wat zijn harde kern jongeren en wat is de relatie tussen deze jongeren en het veiligheidshuis in Breda?	12
3.1 Profielschets	12
3.2 Relatie tussen harde kern jongeren en het veiligheidshuis in Breda	14
Hoofdstuk 4: De juridische instrumenten	15
4.1 Voorwaardelijke veroordeling	15
4.1.2 Kenmerken voorwaardelijke veroordeling	15
4.1.3 Voorwaarden voorwaardelijke veroordeling	15
4.1.4 Trajecten bij bijzondere voorwaarden	17
4.1.5 Niet nakomen van de voorwaarden	17
4.1.6 Voorwaardelijke veroordeling in relatie tot het veiligheidshuis in Breda	17
4.2 Schorsing van voorlopige hechtenis	18
4.2.2 Bewaring	18
4.2.3 Gevangenhouding	18
4.2.4 Art. 67a Sv	19
4.2.5 Voorwaarden bij schorsing uit voorlopige hechtenis	19
4.2.6 Verzoek tot schorsing uit voorlopige hechtenis	20
4.2.7 Opheffing van de schorsing	20
4.2.8 Schorsing uit voorlopige hechtenis in relatie tot het veiligheidshuis in Breda	21
4.3 Voorwaardelijk sepot en het officiersmodel	21
4.3.1 Voorwaardelijk sepot	21
4.3.2 Transactie	22
4.3.3 Verschil voorwaardelijk sepot en transactie	23
4.3.4 Betekenis voor het veiligheidshuis in Breda	23
4.4 De PIJ maatregel	23
4.4.2 Het gedwongen karakter	23
4.4.3 Voorwaarden bij een PIJ maatregel	23
4.4.4 Wanneer een PIJ maatregel?	24
4.4.5 Duur en verlenging PIJ maatregel	24
4.4.6 Behandeling tijdens de PIJ maatregel	24
4.4.7 Nazorg	25
4.4.8 Betekenis voor het veiligheidshuis in Breda	26
4.5 Jeugddetentie	26
4.5.2 Duur jeugddetentie	26
4.5.3 Ingangsdatum en plaats jeugddetentie	26
4.5.4 Betekenis van jeugddetentie voor het veiligheidshuis in Breda	27
4.6 Taakstraf	28
4.6.2 Werkstraf	28
4.6.3 Leerstraf	28
4.6.4 Duur taakstraf	29
4.6.5 Wanneer een taakstraf?	29

4.6.6 Onvoldoende afronding	30
4.6.7 Betekenis voor het veiligheidshuis in Breda	30
4.7 Geldboete	31
Hoofdstuk 5 Trajecten	33
5.1 Trajecten bij schorsing van voorlopige hechtenis met voorwaarde, voorwaardelijk vonnis en voorwaardelijk sepot	33
5.1.1 ITB/ SDAJ traject	33
5.1.2 Sociale vaardigheidstraining	34
5.1.3 Multi System Therapie	34
5.1.4 Karam	35
5.1.5 Kamertraining	36
5.1.6 Zelfstandigheidstraining	36
5.1.7 Overige trajecten	37
5.2 Trajecten bij jeugddetentie	38
5.2.1 Work- Wise	38
5.3 Jeugdreclassering	38
Hoofdstuk 6 Worden er veranderingen waargenomen in gedrag van de jongeren na het volgen van de trajecten?	41
6.1 Gedragsveranderingen na het inzetten van de juridische instrumenten	41
6.1.1 Werkstraf	41
6.1.2 Leerstraf	42
6.1.3 Voorwaardelijke jeugddetentie	42
6.1.4 Jeugddetentie	43
6.1.5 PIJ maatregel	43
6.1.6 Geldboete	44
6.1.7 Voorwaardelijk sepot/officiersmodel	44
6.2 Gedragsveranderingen na het inzetten van de trajecten	44
6.2.1 Work- Wise	44
6.2.2 Multi System Therapie	44
6.2.3 SDAJ traject	45
6.2.4 Individuele trajectbegeleiding	45
6.2.5 Sociale vaardigheidstraining	46
6.2.6 Karam	46
6.2.7 Kamertraining	47
6.2.8 Zelfstandigheidstraining	47
6.2.9 Jeugdreclassering	47
6.3 Deelconclusie	48
Hoofdstuk 7 Is er een verband te leggen met combinaties van instrumenten die worden ingezet en het gedrag van jongeren?	50
7.1 Combinatie jeugddetentie en Work- Wise	50
7.2 Combinatie ITB en SDAJ traject	50
7.3 Deelconclusie	51
Hoofdstuk 8 Hoe denken medewerkers van het veiligheidshuis over het proces zoals het er nu is en welke veranderingen zouden er volgens hen moeten plaatsvinden?	52
8.2 Wat zou er kunnen veranderen?	53
8.3 Deelconclusie	54

Hoofdstuk 9 Conclusie	55
Hoofdstuk 10 Aanbevelingen	58
Evaluatie	60
Literatuurlijst	62
Bijlagen	64
Bijlage 1:	Gesprek met begeleider jeugdreclassering 1;
Bijlage 2:	Gesprek met begeleider jeugdreclassering 2;
Bijlage 3:	Gesprek met begeleider jeugdreclassering 3;
Bijlage 4:	Interview met medewerker Raad voor de Kinderbescherming;
Bijlage 5:	Interview met medewerker Den Hey-Acker/ trajectbegeleider Work- Wise;
Bijlage 6:	Gesprek met medewerker Openbaar Ministerie;
Bijlage 7:	Vragen van het interview;

Samenvatting

Het onderzoek dat is gehouden heeft betrekking op de vraag in hoeverre resulteert de aanpak van het veiligheidshuis en de trajecten die worden gevolgd in het voorkomen van recidive bij harde kern jongeren, en in welke mate dragen juridische instrumenten hieraan bij? De definitie van harde kern jongeren die het veiligheidshuis Breda gebruikt is de volgende: jongeren van 12-18 jaar die zich stelselmatig schuldig maken aan onder meer zware strafbare feiten. Crimineel gedrag maakt deel uit van hun leefpatroon. Zij zijn verantwoordelijk voor een naar verhouding groot deel van de gepleegde criminaliteit.³

Binnen het veiligheidshuis in Breda wordt gebruikt gemaakt van een aantal juridische instrumenten:

- de voorwaardelijke veroordeling met bijzondere voorwaarden. De voorwaarden die opgelegd kunnen worden zijn terug te vinden in art. 14c Sr;⁴
- schorsing uit voorlopige hechtenis met bijzondere voorwaarden, art 80 Sv;
- het aanbieden van een transactie, krachtens art. 74 Sr jo. 77a Sr heeft de Officier de bevoegdheid misdrijven waarop in de wet maximaal zes jaar gevangenisstraf is gesteld en overtredingen te transigeren;
- PIJ maatregel, een maatregel die wordt opgelegd bij jongeren met een ernstige geestelijke stoornis, art. 77s Sr;
- jeugddetentie, ook wel gevangenisstraf voor jongeren genoemd, art. 77i Sr;
- taakstraf, deze kan bestaan uit een leerstraf of een werkstraf, art. 77m Sr;
- geldboete, art. 77l Sr.

Als bijzondere voorwaarde bij een voorwaardelijke veroordeling of bij schorsing uit voorlopige hechtenis kunnen de volgende trajecten worden opgelegd:

- Individuele Trajectbegeleiding (ITB);
- Stelselmatige Dader Aanpak Jongeren (SDAJ- traject);
- sociale vaardigheidstraining;
- Multi Systeem Therapie (MST);
- Karam;
- Work- Wise;
- zelfstandigheidstraining;
- Kamertraining;
- jeugdreclassering.

Deze trajecten zullen in hoofdstuk vijf verder uitgewerkt worden.

Aan de hand van ketendossiers van harde kern jongeren die bestudeert zijn, interviews met medewerkers van het veiligheidshuis in Breda, gesprekken met begeleiders van jongeren en het bijwonen van overleggen kan geconcludeerd worden dat jeugddetentie op zich geen effect heeft maar wel in combinatie met het traject Work- Wise. Verder blijkt het programma Karam zeer effectief voor jongeren met een Marokkaanse of Islamitische achtergrond. Een taakstraf blijkt geen effect te hebben op de mate van recidive, alle jongeren die een taakstraf opgelegd hebben gekregen zijn weer teruggevallen in het criminele circuit. Tenslotte blijkt dat de medewerkers van het veiligheidshuis zeer tevreden zijn over de manier van werken doordat er gemakkelijk informatie uitgewisseld kan worden met de overige partners.

³ http://www.eenveiligamsterdam.nl/themas/jeugd/harde_kern_jeugd/ geraadpleegd 12 februari 2008

⁴ Rapport van de Commissie Vrijheidsbeperking, *Vrijheidsbeperking door Voorwaarden (de voorwaardelijke veroordeling en haar samenhang met de taakstraf, de voorlopige hechtenis en de voorwaardelijke invrijheidsstelling)*, SDU 2003, Den Haag, pag. 41

Hoofdstuk 1: Inleiding

Maandagmorgen zijn door de Bredase politie twaalf jongeren aangehouden. Zij worden verdacht van drugshandel en overvallen. Totaal gaat het om 28 verdachten in de leeftijd van 15 tot 25 jaar. De criminele jeugdgroep opereerde voornamelijk in het stadsdeel Oost-Zuid. Na de aanhoudingen zijn ook op veel plaatsen huiszoekingen verricht. Daarbij werden verschillende goederen in beslag genomen waaronder harddrugs, geld en elektronische apparatuur. De politie verdenkt de groep er verder van in wisselende samenstelling betrokken te zijn bij diefstallen uit auto's en zakkenrollerij. Naast de strafbare feiten werd ook overlast veroorzaakt in Oost-Zuid en volgden bedreigingen in de richting van politieambtenaren. Op de zaak is een rechercheteam ingezet. De komende dagen worden nog enkele aanhoudingen verwacht.

Voordat de verdachten zijn aangehouden is een breed onderzoek ingesteld naar de feiten en de persoonlijke omstandigheden van de verdachten. Vanuit de ketenaanpak wordt daarom niet alleen naar de strafrechtelijke afdoening gekeken maar ook naar het voorkomen van herhaling. Het Openbaar Ministerie, politie, Raad voor de Kinderbescherming, jeugdreclassering, Bureau Jeugdzorg en de gemeente werken hierbij nauw samen.⁵ Bovenstaand voorbeeld geeft een duidelijk beeld van het soort zaken die bij het veiligheidshuis in Breda behandeld worden. Het veiligheidshuis in Breda probeert door middel van het inzetten van juridische instrumenten en trajecten, scenario's op te stellen die helpen een gedragsverandering bij de jongere te bewerkstelligen. Dit is de plek waar ik voor mijn afstudeerstage onderzoek gehouden heb.. Het onderwerp van deze scriptie heeft dan ook betrekking op harde kern jongeren. Dit zijn jongeren van 12-18 jaar die zich stelselmatig schuldig maken aan onder meer zware strafbare feiten⁶. Crimineel gedrag maakt deel uit van hun leefpatroon. Zij zijn verantwoordelijk voor een naar verhouding groot deel van de gepleegde criminaliteit (hierover zal in een later hoofdstuk meer gezegd worden).⁷

De doelstelling van dit onderzoek is:

Op 15 mei 2008 een rapport opleveren waaruit middels een onderzoek blijkt in hoeverre de aanpak van het veiligheidshuis in Breda en de trajecten die worden gevolgd, resulteren in het voorkomen van recidive bij harde kern jongeren en de mate waarin de juridische instrumenten daaraan bijdragen.

Deze scriptie is bedoeld voor de medewerkers van het veiligheidshuis in Breda. In deze scriptie zullen conclusies en aanbevelingen worden gedaan omtrent de effecten die juridische instrumenten en trajecten hebben op het gedrag van de jongere. Hierdoor wordt het voor de partners van het veiligheidshuis in Breda makkelijker om scenario's op te stellen. Verder kunnen de aanbevelingen die worden gedaan leiden tot positieve veranderingen waardoor het veiligheidshuis in Breda efficiënter kan werken.

De centrale vraag in deze scriptie is:

In hoeverre resulteert de aanpak van het veiligheidshuis en de trajecten die worden gevolgd in het voorkomen van recidive bij harde kern jongeren, en in welke mate dragen juridische instrumenten hieraan bij?

⁵

http://www.vetverkeerd.nl/dossiers/jeugddossiers/jeugdcriminaliteit/jeugdcriminaliteit_nieuwsberichten_vv/33232/ geraadpleegd 17 april 2008

⁶ <http://www.eukn.org/binaries/eukn/netherlands/practice/2005/10/tackling-hard---actieplan.pdf>. (onderzoek van het ministerie van justitie) geraadpleegd 21 februari

⁷ http://www.eenveiligamsterdam.nl/themas/jeugd/harde_kern_jeugd/ geraadpleegd 12 februari 2008

Het volgende hoofdstuk beschrijft de methode van onderzoek en de verantwoording ervan. Hierdoor krijgt de lezer een beeld van de manier waarop het onderzoek is gehouden en waarom bepaalde keuzes zijn gemaakt. In hoofdstuk drie is een duidelijke uitleg terug te vinden over wat de definitie van harde kern jongeren is en schetst een profiel van hetgeen het veiligheidshuis in Breda daaronder verstaat. Dit is het eerste inhoudelijke hoofdstuk omdat in het verdere rapport gesproken zal worden over harde kern jongeren. Het is voor de lezer makkelijk als deze eerst een beeld heeft over wat er onder harde kern jongeren verstaan wordt.

Vervolgens zal in hoofdstuk vier uitgelegd worden wat de juridische instrumenten zijn en wat hiervoor de juridische basis is. Hiervoor is gekozen omdat het voor de lezer niet direct duidelijk is wat binnen het veiligheidshuis in Breda onder juridische instrumenten wordt verstaan. In dit hoofdstuk zullen enkel de juridische instrumenten besproken worden die door het veiligheidshuis in Breda ingezet worden. De overige juridische instrumenten zijn buiten beschouwing gelaten omdat het onderzoek specifiek gericht is op het veiligheidshuis in Breda. Het is voor de verdere scriptie belangrijk dat dit duidelijk is.

In het vijfde hoofdstuk zullen de trajecten uitgelegd worden die binnen het veiligheidshuis in Breda gebruikt worden. De trajecten worden inhoudelijk uitgelegd omdat het over het algemeen niet bij de lezer bekend is wat de trajecten inhouden. Voor de medewerkers van het veiligheidshuis in Breda is het verder makkelijk een overzicht te hebben van de juridische instrumenten en trajecten die ingezet kunnen worden. Net zoals bij de juridische instrumenten zullen alleen de trajecten besproken worden die door het veiligheidshuis in Breda ingezet worden. De trajecten die niet gebruikt worden bij het veiligheidshuis in Breda zullen dus buiten beschouwing worden gelaten omdat deze voor het onderzoek geen toegevoegde waarde hebben.

In het zesde hoofdstuk zullen de gedragsveranderingen bij de jongeren besproken worden. Het gaat dan om de gedragsveranderingen die plaatsvinden nadat de juridische instrumenten en de trajecten worden ingezet. Onder gedragsveranderingen wordt verstaan veranderingen op het gebied van de hoeveelheid delicten die door de jongeren gepleegd worden, het soort delict dat wordt gepleegd, wijzigingen in de woonsituatie en dagbesteding, en eventueel de behandeling van verslavingsproblemen. Het gaat er dus niet alleen om of de jongere na de inzet van de juridische instrumenten en trajecten recidiveert. Het wordt door het veiligheidshuis in Breda als positief effect beschouwd als de jongere na de inzet van de juridische instrumenten en trajecten minder delicten pleegt of minder zware delicten pleegt. Verder wordt het ook als positief effect gezien als de jongere bijvoorbeeld van zwerfende naar een situatie gaat waar de jongere een vaste woon- en verblijfplaats heeft. Het komt regelmatig voor dat de jongere verhuist na het volgen van een traject of na de inzet van een juridisch instrument. Dit kan het geval zijn als de jongere in buurt waar hij woonde een groep vrienden heeft met wie hij criminele activiteiten begint. Op het moment dat de jongere dus uit deze omgeving weg is gehaald heeft het traject of het juridische instrument dat is ingezet dus effect gehad. Verder kunnen er door de inzet van juridische instrumenten en trajecten wijzigingen in de dagbesteding van de jongere optreden. Als door de inzet hiervan de jongere bijvoorbeeld een opleiding gaat volgen of werk vindt, wordt dit als een positief effect ervaren. De jongere kan door de trajecten een vaste dagbesteding krijgen en strenger gecontroleerd worden op de besteding van de vrije tijd. Hierdoor kan de jongere weggehaald worden uit de omgeving en bijvoorbeeld de vriendengroep met wie de jongere criminele activiteiten begint. Dit kan een positieve invloed hebben de vermindering van het recidivegevaar. Tenslotte wordt het door het veiligheidshuis in Breda als positief effect gezien als de jongere na het

volgen van de trajecten of door de inzet van juridische instrumenten van zijn/haar verslavingsproblemen af is.

In het zevende hoofdstuk wordt uitgelegd welke combinaties van juridische instrumenten en trajecten effect hebben gehad op het gedrag van de jongere. Uit het onderzoek is gebleken dat een combinatie van instrumenten met trajecten vaak meer effect heeft dan enkel een juridisch instrument of enkel een traject. In dit hoofdstuk zal daarom uitgelegd worden welke combinaties door het veiligheidshuis in Breda gebruikt (zouden moeten) worden.

In het laatste hoofdstuk zal de mening van de medewerkers van het veiligheidshuis in Breda uitgewerkt worden. Het gaat dan vooral om het proces zoals het er nu is en welke veranderingen er plaats zouden moeten vinden. Onder het proces wordt verstaan de periode vanaf het moment dat de jongere wordt aangehouden tot en met het moment waarop het traject is afgerond. De beantwoording van deze deelvraag zal gebeuren door middel van interviews die zijn gehouden met verschillende medewerkers van het veiligheidshuis in Breda. Er is gekozen om hier een apart hoofdstuk van te maken omdat het voor de ketenbeheerder van het veiligheidshuis in Breda fijn is om te weten wat de medewerkers er zelf van vinden en wat er volgens hen veranderd zou moeten worden.

Tenslotte zullen er op basis van de vorige hoofdstukken conclusies en aanbevelingen worden gedaan. De conclusie zal een antwoord geven op de centrale vraag. De aanbevelingen zullen voornamelijk gedaan worden richting de ketenbeheerder van het veiligheidshuis in Breda. Het is de bedoeling dat deze op basis van de aanbevelingen die worden gedaan een aantal veranderingen door kan voeren.

De scriptie zal eindigen met een evaluatie van het onderzoek. Hierin wordt beschreven hoe het onderzoek verlopen is. Er wordt uitgelegd wat er goed gegaan is en wat er de volgende keer beter zou kunnen.

Als laatste zal een literatuurlijst aangeleverd worden die inzicht zal geven in de bronnen die voor het schrijven van deze scriptie gebruikt zijn.

Voor de beantwoording van het eerste drie deelvragen (betreffende de definitie van harde kern jongeren, de juridische instrumenten en de trajecten) is voornamelijk literatuur gebruikt in de vorm van boeken en het internet. Voor de beantwoording van de overige deelvragen, de centrale vraag en het schrijven van de aanbevelingen is gebruik gemaakt van ketendossiers van tien harde kern jongeren en interviews die zijn gehouden met medewerkers van het veiligheidshuis in Breda en begeleiders van de jongeren. In het komende hoofdstuk zal hierover meer gezegd worden.

Hoofdstuk 2: Onderzoeksopzet

Het veiligheidshuis in Breda bestaat dit jaar twee jaar. In die tijd heeft zij gebruik gemaakt van verschillende juridische instrumenten om recidive bij jongeren te voorkomen. Als er binnen het Veiligheidshuis gesproken wordt over juridische instrumenten moet bijvoorbeeld gedacht worden aan voorwaardelijk vonnis en voorwaardelijke schorsing uit voorlopige hechtenis. Deze middelen kunnen door de medewerkers van het Veiligheidshuis worden ingezet. Nu het Veiligheidshuis twee jaar bestaat wordt het, naar mening van mijn opdrachtgever; het veiligheidshuis in Breda, tijd om onderzoek te doen naar welke juridische instrumenten die gebruikt zijn en hoe deze het recidivegevaar beïnvloed hebben.

Het probleem is ontstaan doordat het veiligheidshuis in Breda geen duidelijk overzicht heeft van de strafrechtelijke instrumenten die ingezet kunnen worden en welk effect dit heeft op het recidivegevaar van jongeren. Hierdoor kan er door de verantwoordelijken geen doordachte beslissing genomen worden over wat in de toekomst de best passende maatregel is om het recidivegevaar te voorkomen. Dit is een probleem omdat hierdoor de kans bestaat dat niet alle mogelijke trajecten besproken worden en er mogelijk een deel van de oplossingen vergeten wordt. Hierdoor bestaat de kans dat de jongere niet het best passende traject aangeboden heeft gekregen.

Er is voor gekozen om alle juridische instrumenten in één hoofdstuk te behandelen omdat dit naar mijn mening een beter overzicht geeft. Als alle juridische instrumenten in een apart hoofdstuk behandeld zouden worden, zou de scriptie erg veel kleine hoofdstukken bevatten en dit komt de overzichtelijkheid niet ten goede. Hetzelfde geldt voor de trajecten die besproken worden.

De locatie waar het onderzoek plaats heeft gevonden is het veiligheidshuis in Breda. De medewerkers van deze organisatie zijn de eerste belanghebbenden. Het onderzoek zelf heeft hier ook plaats gevonden, omdat het een overwegend desk research betreft en dus een literatuuronderzoek is. Het praktische deel (veldonderzoek) van het onderzoek heeft geheel op de werkplek plaats gevonden. Hier was geen andere mogelijkheid voor. De mensen waarvan het nodig is dat deze geïnterviewd werden zijn de medewerkers van het veiligheidshuis in Breda.

De methode die gebruikt is, is dus een overwegend desk research. Voor deze methode is gekozen omdat de informatie die nodig was voornamelijk gevonden werd in de ketendossiers. Ook zijn er interviews gehouden met de medewerkers van het veiligheidshuis in Breda. Aan hen is onder andere gevraagd hoe zij tot een bepaalde aanpak komen en waarom zij hiervoor gekozen hebben. Verder is gevraagd wat zij vinden dat er verbeterd kan worden en hoe dit gerealiseerd kan worden. De reden dat gekozen is om de medewerkers te interviewen die aanwezig zijn bij het harde kern jongeren- overleg is dat bij dit overleg de medewerkers aanwezig zijn die te maken hebben met de harde kern jongeren. Zij zijn betrokken bij het traject dat wordt afgelegd door de jongeren en zullen dus ook over informatie beschikken over de afronding van deze trajecten.

Tenslotte zijn er een aantal overleggen bijgewoond worden. Deze overleggen waren de harde kern jongeren overleggen. Dit zijn overleggen waarbij de partners van het Veiligheidshuis samenkomen en een aantal harde kern jongeren bespreken en beslissen welke aanpak en welk traject het best gevolgd kan worden. Het was belangrijk om zulke overleggen bij te wonen omdat hier informatie naar voren komt die niet is opgenomen in het ketendossier.

Het onderzoek is gestart met het opstellen van een onderzoeksplan. Hierdoor was de onderzoeker goed georiënteerd en geïnformeerd op het moment dat het onderzoek aanving, zodat er geen verrassingen waren. Vervolgens is van start gegaan met het uitvoeren van het onderzoek. Hierbij moet vooral worden gedacht aan het verzamelen en analyseren van informatie. Zowel algemene informatie als informatie specifiek over het veiligheidshuis in Breda. Toen alle informatie beschikbaar was, is hieruit een selectie gemaakt van informatie die wel nuttig is en informatie die niet nuttig is. De informatie kwam voornamelijk uit het lezen van de ketendossiers. Dit zijn dossiers die worden bijgehouden over de harde kern jongeren. Hierin staat alle informatie die de verschillende partners van het Veiligheidshuis in het bezit hebben; justitiële documentatie, woon/thuissituatie, dagbesteding, evt. schulden, gezondheid, geschiedenis, gegevens uit detentie, evt. bijzonderheden, contactpersonen en het scenario dat wordt gevolgd. Hieruit is opgemaakt wat de situatie van de jongeren is en welk traject gevolgd is, om zo vervolgens te kijken of de aanpak in deze situatie gewerkt heeft. Er is gekozen voor het onderzoeken van tien van deze jongeren omdat in verband met de tijd die staat voor het houden van het onderzoek, het niet mogelijk is om meer jongeren te onderzoeken. Het kost veel tijd om van elke jongeren de tijdslijn met daarin de trajecten uiteen te zetten en in verband met de tijd die voor het onderzoek staan is ervoor gekozen dit niet te doen. Dit heeft te maken met het feit dat niet alle benodigde informatie verkrijgbaar is uit de ketendossiers en uit de overleggen. Veel informatie is terug te vinden in de systemen van de verschillende organisaties, deze hebben niet allemaal de tijd direct te reageren op vragen waardoor er veel tijd in gaat zitten deze tijdslijnen te maken. De overige informatie is terug te vinden in de ketendossiers van de bestudeerden jongere en is verkregen door middel interviews.

Verder zijn een aantal jongeren onderzocht die vanaf maart 2008 niet meer onder de definitie van harde kern jongeren vallen, dit gebeurt door middel van bestudering van de ketendossiers en gesprekken met de begeleiders van de jongeren. Er is voor gekozen om ook een aantal van deze jongeren te onderzoeken zodat vastgesteld kan worden met welke instrumenten en welke trajecten de jongere uiteindelijk geholpen is.

Aan het einde zijn de resultaten van de verschillende trajecten met elkaar vergeleken en zijn er aanbevelingen gedaan.

Tijdens het onderzoek is gebleken dat veel informatie niet terug te vinden is in de systemen van het veiligheidshuis in Breda maar in de systemen van de jeugdreclassering. Om die reden is er tijdens het onderzoek voor gekozen om ook de begeleiders van de jongeren die onderzocht worden te interviewen. Deze zijn op de hoogte van de meest recente ontwikkelingen omtrent het gedrag van de jongeren. Zij kunnen ook informatie geven over veranderingen in gedrag, vrijetijdsbesteding en de woonsituatie. Deze veranderingen kunnen niet worden opgemaakt uit de ketendossiers omdat het niet altijd invloed heeft op de mate van recidive. Op basis van de interviews kan ook meer persoonlijke informatie gegeven worden over de jongeren bijvoorbeeld de reden waarom deze weer teruggevallen is in het criminele circuit. Dit alles zal bijdragen aan de beantwoording van de centrale vraagstelling.

In verband met de privacy van de onderzochte harde kern jongeren zullen in deze scriptie geen namen genoemd worden, maar zullen de personen worden aangeduid als X, Y, N, M, A, B, K, L, O en P. Het onderzoek is echter gebaseerd op bestaande jongeren en situaties.

Hoofdstuk 3: Wat zijn harde kern jongeren en wat is de relatie tussen deze jongeren en het veiligheidshuis?

Als gevraagd wordt naar de definitie van harde kern jongeren blijkt dat in de praktijk veel verschillende definities gebruikt worden. Het is daarom belangrijk te weten wat bij het veiligheidshuis Breda onder harde kern jongeren wordt verstaan. De definitie die bij het veiligheidshuis Breda gebruikt wordt is de volgende: jongeren van 12-18 jaar die zich stelselmatig schuldig maken aan onder meer zware strafbare feiten. Crimineel gedrag maakt deel uit van hun leefpatroon. Zij zijn verantwoordelijk voor een naar verhouding groot deel van de gepleegde criminaliteit.⁸ Het gaat over het algemeen om jongens. Ze komen op relatief jonge leeftijd in aanraking met de politie, vaak al als ze pas 12 of 13 jaar oud zijn. Voorkomen moet worden dat ze in de toekomst uitgroeien tot veelplegers. Vrijwel alle meerderjarige veelplegers zijn al op jonge leeftijd gestart met criminele activiteiten. Het vroegtijdig signaleren van risicofactoren en sancties op maat is daarom van groot belang. Onder andere de school heeft hierbij een belangrijke taak.⁹ De harde kern jongeren onderscheiden zich niet alleen door het stelselmatig plegen van strafbare feiten. Er zullen hieronder een aantal kenmerken op een rij worden gezet. Deze kenmerken zijn gebaseerd op onderzoek dat de afgelopen jaren is gedaan naar de harde kern jongeren.¹⁰

§ 3.1: Profielschets

Delictsgedrag:¹¹

Harde kern jongeren plegen structureel delicten, waaronder relatief veel geweldsdelicten. Dit gebeurt vaak in groepsverband. Slachtoffers worden vaak langdurig bedreigd. Ook zorgen harde kern jongeren vaak voor overlast op straat, in het verkeer en bij het openbaar vervoer.

Justitieel verleden:¹²

Harde kern jongeren hebben in het algemeen de justitie- en hulpverleningsketens meermalen doorlopen. Zij hebben inmiddels ontdekt dat het loont obstructie te plegen. Onder andere door alles te ontkennen en strafuitvoering te ontduiken.

Thuisituatie:¹³

Harde kern jongeren wonen over het algemeen thuis of bij familie. Ouderlijk gezag wordt niet geaccepteerd, waardoor in de gezinnen forse spanningen ontstaan. Het komt verder regelmatig voor dat de jongeren een crimineel voorbeeld hebben. Dit gebeurt bijvoorbeeld als de familie van de jongeren zich bezig houdt met criminele activiteiten, ze groeien op in het criminele circuit en krijgen andere normen en waarden aangeleerd dan die in de samenleving gelden. Jongeren zijn hierdoor eerder geneigd om ook het criminele circuit in te gaan omdat ze niet beter weten. Harde kern jongeren maken vrijwel geen kans op een zelfstandige woonruimte.

⁸ http://www.eenveiligamsterdam.nl/themas/jeugd/harde_kern_jeugd/ geraadpleegd 12 februari 2008

⁹ http://www.justitie.nl/images/Factsheet%20aanpak%20veelplegers%20dec.2006_tcm34-3154.pdf pag. 3
geraadpleegd 19 februari 2008

¹⁰ <http://www.eukn.org/binaries/eukn/netherlands/practice/2005/10/tackling-hard--actieplan.pdf> pag. 4
geraadpleegd 19 februari 2008

¹¹ <http://www.eukn.org/binaries/eukn/netherlands/practice/2005/10/tackling-hard--actieplan.pdf> pag. 4
geraadpleegd 19 februari 2008

¹² <http://www.eukn.org/binaries/eukn/netherlands/practice/2005/10/tackling-hard--actieplan.pdf> pag.5.
geraadpleegd 19 februari 2008

¹³ <http://www.eukn.org/binaries/eukn/netherlands/practice/2005/10/tackling-hard--actieplan.pdf> pag. 5
geraadpleegd 19 februari 2008

Subcultuur:¹⁴

Belangrijk ook ter bevestiging van de eigen identiteit- is groepsgedrag en groepsoptreden. Buiten de groep kennen deze jongeren ook weinig bindingen. Delinquente jeugdgroepen worden vaak gedomineerd door een aantal harde kernen die een grote aantrekkingskracht uitoefenen op de meelopers.

Opleiding:¹⁵

De opleiding van harde kern jongeren is vaak zeer gebrekkig, meestal is de school niet afgemaakt. Hierdoor is er een taalachterstand, beperkte kennis van de samenleving, geen beroepsbeeld en geen beroepsperspectief.

Werk:¹⁶

Harde kern jongeren hebben vaak geen werk en niet zijn werkzoekend. Vaak is er een grote weerstand tegen het werken, zowel individueel als in groepsverband.

Stoornissen:¹⁷

Tenminste 25% van de harde kern jongeren heeft een gedrags- of persoonlijkheidsstoornis. Hierdoor ontstaat er veel agressie, gebrekkige impulscontrole, weinig schuldgevoel en hebben ze geen empathie met slachtoffers.

Sociale vaardigheden:¹⁸

Probleemoplossende vaardigheden schieten te kort op de gebieden verbaliteit, argumenteren en redeneren, onderhandelen, verdragen van autoriteit, verdragen van uitstel. Vooral het verdragen van autoriteit is een probleem. Harde kern jongeren hebben de neiging zich af te zetten tegen de heersende maatschappij, als ze vervolgens tot de orde worden geroepen kan dit problemen opleveren.

Financieel:¹⁹

Harde kern jongeren hebben, zoals eerder gesteld, vaak geen werk en dus geen eigen inkomsten. Ze worden dan ook onderhouden door familie. Soms hebben ze een uitkering maar dit is over het algemeen niet het geval. Aanvullende middelen verkrijgen ze door criminaliteit en leningen.

Verslaving:²⁰

Zeer regelmatig gebruik van alcohol en cannabis, maar er is over het algemeen geen sprake van verslaving.

¹⁴ <http://www.eukn.org/binaries/eukn/netherlands/practice/2005/10/tackling-hard--actieplan.pdf> pag. 5
geraadpleegd 19 februari 2008

¹⁵ <http://www.eukn.org/binaries/eukn/netherlands/practice/2005/10/tackling-hard--actieplan.pdf> pag. 5
geraadpleegd 19 februari 2008

¹⁶ <http://www.eukn.org/binaries/eukn/netherlands/practice/2005/10/tackling-hard--actieplan.pdf> pag. 5
geraadpleegd 19 februari 2008

¹⁷ <http://www.eukn.org/binaries/eukn/netherlands/practice/2005/10/tackling-hard--actieplan.pdf> pag. 5
geraadpleegd 19 februari 2008

¹⁸ <http://www.eukn.org/binaries/eukn/netherlands/practice/2005/10/tackling-hard--actieplan.pdf> pag. 5
geraadpleegd 19 februari 2008

¹⁹ <http://www.eukn.org/binaries/eukn/netherlands/practice/2005/10/tackling-hard--actieplan.pdf> pag. 5
geraadpleegd 19 februari 2008

²⁰ <http://www.eukn.org/binaries/eukn/netherlands/practice/2005/10/tackling-hard--actieplan.pdf> pag. 5
geraadpleegd 19 februari 2008

Woongebied in relatie tot pleeggebied:²¹

Favoriet pleeggebied van de harde kern jongeren is over het algemeen de binnenstad, hier wordt ruim een kwart van alle delicten gepleegd. De jongeren wonen over het algemeen in de buitenwijken van grote steden.

Motivatie:²²

Belangrijk is dat de harde kern jongeren gemotiveerd lijken verandering aan te brengen in de eigen situatie. Na forse straffen of onder stevige drang ontstaat aanvankelijk wel enige motivatie, maar deze heeft de neiging snel te verdwijnen. Tegelijkertijd tonen harde kern jongeren zich ontevreden met zichzelf en hun leefsituatie.

Enkele belangrijke opmerkingen bij de hierboven beschreven profielschets dienen te worden gemaakt. Allereerst voldoen niet alle harde kern jongeren aan alle punten die hierboven zijn genoemd. Verder kan het voorkomen dat in andere organisaties harde kern jongeren worden gezien als jongeren tussen de 12-25 jaar omdat, zoals al eerder aangegeven, er niet één algemene definitie van het begrip harde kern jongeren is. Bij het veiligheidshuis in Breda is dit niet het geval en worden jongeren na de leeftijd van 18 jaar een veelpleger.

De profielschets van harde kern jongeren is getoetst aan de ketendossiers van de harde kern jongeren die bekend zijn bij het veiligheidshuis in Breda. Aan de hand hiervan is gebleken dat de profielschets een goed beeld geeft van de situatie van de harde kern jongeren.

§ 3.2: Relatie tussen de harde kern jongeren en het veiligheidshuis in Breda

Als jongeren worden aangehouden komen ze terecht bij het Veiligheidshuis, ongeacht of ze al eerder een strafbaar feit hebben begaan. Er wordt vervolgens gekeken of ze al vaker met politie of justitie in aanmerking zijn gekomen. Aan de hand hiervan wordt gekeken wat de volgende stap dient te zijn. Als ze nog niet eerder met politie of justitie in aanraking zijn gekomen worden ze besproken bij het Justitieel Casus Overleg. Hier wordt besproken of de jongere verder vervolgd dient te worden door de rechter of kan worden volstaan met bijv. een HALT afdoening. Als jongeren al vaker in aanraking zijn gekomen met politie en justitie wordt gekeken of ze onder de definitie van harde kern jongeren vallen. Als dit het geval is worden ze besproken in het harde kern jongeren- overleg (HKJ-overleg).²³ Tijdens dit overleg zal gekeken worden wat een passend traject is voor de jongeren. Over het te volgen traject zal in een later hoofdstuk meer verteld worden.

De partners die samenwerken bij het veiligheidshuis in Breda volgen het dossier vanaf het moment dat de jongere geregistreerd staat bij het Veiligheidshuis als harde kern jongere. Als een traject is opgelegd volgen zij de voortgang van dit traject en nemen desnoods maatregelen als het traject onvoldoende afgerond dreigt te worden. Verder volgen ze ook eventuele rechtszaken die de jongere nog heeft lopen. Mocht er verandering komen in de situatie dan wordt dit besproken bij het harde kern-overleg dat wekelijks plaatsvindt.

²¹ <http://www.eukn.org/binaries/eukn/netherlands/practice/2005/10/tackling-hard--actieplan.pdf> pag. 6
geraadpleegd 19 februari 2008

²² <http://www.eukn.org/binaries/eukn/netherlands/practice/2005/10/tackling-hard--actieplan.pdf> pag. 6
geraadpleegd 19 februari 2008

²³ Dit is een overleg tussen de partners binnen het veiligheidshuis Breda. Tijdens dit overleg worden de harde kern jongeren besproken en het traject dat het beste gevolgd kan worden om de recidive bij hen te voorkomen. Onder traject wordt verstaan de juridische instrumenten die het beste in kunnen worden gezet. Gedacht kan worden aan de oplegging van een straf of de voorwaardelijke schorsing met een bijzondere voorwaarde.

Hoofdstuk 4: De juridische instrumenten

§ 4.1: Voorwaardelijke veroordeling

Een voorwaardelijke veroordeling betekent dat de veroordeling niet ten uitvoer wordt gelegd als de jongere zich aan bepaalde voorwaarden houdt. Hij moet aan deze voorwaarden voldoen gedurende een bepaalde tijd; de zogenaamde proeftijd, art. 14b Sr. Een veroordeling kan geheel of gedeeltelijk voorwaardelijk worden opgelegd. Als een jongere bijvoorbeeld wordt veroordeeld tot zes maanden jeugddetentie waarvan drie maanden voorwaardelijk, hoeft hij maar een periode van drie maanden de jeugddetentie te ondergaan. Hierbij geldt als voorwaarde dat hij zich aan de bij de proeftijd gestelde voorwaarden houdt.²⁴ De proeftijd kan door de rechter nooit langer dan voor een periode twee jaar worden opgelegd, art. 77y lid 1 Sr.

§ 4.1.2. Kenmerken voorwaardelijke veroordeling

De voorwaardelijke veroordeling kent tot op heden de volgende kenmerken:²⁵

De rechter bepaalt van tevoren de straf. De tenuitvoerlegging van de straf of een gedeelte daarvan wordt opgeschort omdat de doeleinden van bestraffing daardoor beter worden gediend dan door de tenuitvoerlegging. Overtreding van de voorwaarden leidt alsnog tot tenuitvoerlegging van de straf.

Over het algemeen berust de keuze van een voorwaardelijke straf op speciaal- preventieve overwegingen. De dreiging van de tenuitvoerlegging is bedoeld de jongere te weerhouden van nieuwe strafbare feiten. Daarbij eventueel opgelegde bijzondere voorwaarden hebben ten doel de kans op recidive verder te verminderen.

In gevallen waarin de voorwaardelijke straf vooral symbolisch bedoeld is staat de normvorming voorop. De voorwaardelijke straf maakt dan naar de jongere en derden toe duidelijk dat in het vervolg op dergelijke feiten in beginsel een onvoorwaardelijke straf als nu voorwaardelijk is opgelegd, zal volgen.

Kenmerkend voor de bijzondere voorwaarden zoals zij nu worden toegepast, is dat zij ondersteunend zijn ten opzichte van wat met de voorwaardelijke straf wordt nagestreefd. Zij staan niet op zichzelf, maar passen in dit kader.

De bijzondere voorwaarden verschillen van bijkomende straffen doordat zij in de praktijk slechts worden toegepast als de jongere daar zodanig mee instemt dat daaraan het vertrouwen kan worden ontleend dat er een reële kans op nakoming bestaat. In zoverre berust de naleving van de voorwaarde dus op vrijwilligheid. Er kan geen naleving van de bijzondere voorwaarden worden geëist.

§ 4.1.3. Voorwaarden bij voorwaardelijke veroordeling

Bij alle voorwaardelijke veroordelingen wordt de algemene voorwaarde gesteld dat de jongere tijdens de proeftijd geen strafbare feiten pleegt. Daarbij kan de rechter nog bijzondere voorwaarden stellen. De rechter kan bepalen dat de jongere zich voor de naleving van de

²⁴ Caro van der Voort, *Jeugdstrafrecht in vragen en antwoorden*, maart 2007 Eindhoven pag. 46

²⁵ Rapport van de Commissie Vrijheidsbeperking, *Vrijheidsbeperking door Voorwaarden (de voorwaardelijke veroordeling en haar samenhang met de taakstraf, de voorlopige hechtenis en de voorwaardelijke invrijheidsstelling)*, SDU 2003, Den Haag, pag. 31 en 32

voorwaarden moet laten begeleiden door de jeugdreclassering. Dit wordt ook wel de maatregel Hulp en Steun genoemd.²⁶

Begeleiding door de jeugdreclassering is vaak een van de bijkomende voorwaarden die opgelegd wordt. Vooral als de jongere een op gedrag betrekking hebbende training opgelegd heeft gekregen, houdt de jeugdreclassering hier toezicht op. De juridische basis die hiervoor bestaat is de hulp en steun bij vonnis; de rechter stelt hulp en steun als bijzondere voorwaarde bij een veroordeling. De voorwaarde geldt voor ten hoogste de termijn van de proeftijd, met een maximum van twee jaar.²⁷

Art. 14c jo. 77x en 77ee Sr bepaalt dat de strafrechter bij de oplegging van bijzondere voorwaarden op kan leggen dat de jongere zich voor het einde van de proeftijd niet schuldig zal maken aan nieuwe strafbare feiten.²⁸ De volgende voorwaarden kunnen worden opgelegd volgens art. 14c Sr:²⁹

- Gehele of gedeeltelijke vergoeding van de door het strafbare feit veroorzaakte schade. Deze schadevergoedingsmaatregel beoogt de strafrechtelijke positie van het slachtoffer te verbeteren. De schadevergoedingsmaatregel heeft een repertoire karakter. Verder kan herstel van de door het strafbare feit veroorzaakte schade opgelegd worden.
- Opneming van de jongere in een inrichting ter verpleging gedurende de proeftijd. De jongere wordt geplaatst in een behandelinrichting en ondergaat daar een behandeling die vergelijkbaar is met een PIJ-maatregel, art. 77z lid 2 Sr. Bij het veiligheidshuis in Breda worden jongeren ook geplaatst in het OCB (Orthopedagogisch Centrum Brabant)³⁰ Dit is een instelling voor behandeling van jongeren met een lichte verstandelijke beperking die gedragsproblemen en opvoedingsproblemen hebben. Het hulpaanbod omvat onderzoek en observatie, hulp in de thuissituatie, therapie en training, naschoolse dagbehandeling, behandelgroepen, ondersteuning bij zelfstandigheidsontwikkeling, weekend- en vakantieopvang en hulp in crisissituaties. Dit is een lichtere vorm van behandeling dan bij een PIJ maatregel. De jongere heeft hier nog veel vrijheden. Een andere instelling die door het veiligheidshuis in Breda gebruikt wordt om jongeren te plaatsen is De La Salle; een orthopedagogisch behandelinstituut voor jongeren met een licht verstandelijke beperking in combinatie met opvoedings- en gedragsproblemen, psychiatrische- en/of ontwikkelingsstoornissen. De behandeling en begeleiding richten zich op de ontwikkeling en ontplooiing van de jongeren binnen het gezin en de samenleving. Het versterken van de mogelijkheden van ouders en hun kind betekent dat zelfstandig opvoeden en/of zo zelfstandig mogelijk functioneren mogelijk wordt. Binnen de 24-uursbehandeling en dagbehandeling zijn verschillende behandelklimaten te onderscheiden, gericht op de specifieke opvoedingsvragen van jongeren en ouders. De jongere volgt overdag onderwijs of heeft (begeleid) werk.³¹
- Storting van een waarborgsom. De rechter zal deze voorwaarde opleggen om de nakoming van de andere voorwaarden te verzekeren.

²⁶ Caro van der Voort, *Jeugdstrafrecht in vragen en antwoorden*, maart 2007 Eindhoven pag. 46

²⁷ M.Kruissink, C. Verwers, *Jeugdreclassering in de praktijk*, 2003 WODC Den Haag

²⁸ G. de Jonge, A.P. van der Linden, *Jeugd & Strafrecht*, Kluwer 2004 Deventer pag. 114

²⁹ Rapport van de Commissie Vrijheidsbeperking, *Vrijheidsbeperking door Voorwaarden (de voorwaardelijke veroordeling en haar samenhang met de taakstraf, de voorlopige hechtenis en de voorwaardelijke invrijheidsstelling)*, SDU 2003, Den Haag, pag. 41

³⁰ <http://www.ocbrabant.nl> geraadpleegd 25 februari 2008

³¹ <http://www.de-la-salle.nl/> geraadpleegd 25 februari 2008

- Storting van een geldbedrag in het schadefonds geweldsmisdrijven of ten gunste van een instelling die zich ten doel stelt belangen van slachtoffers van strafbare feiten te behartigen.
- Andere bijzondere voorwaarden, het gedrag van de jongere betreffende, waaraan deze gedurende maximaal de proeftijd heeft te voldoen. Dit is de meest uitgebreide voorwaarde.

§ 4.1.4. Trajecten bij de bijzondere voorwaarden

De trajecten bij de bijzondere voorwaarden worden in een later hoofdstuk uitgelegd.

§ 4.1.5. Niet nakomen van de voorwaarden

Wanneer de jongere zich niet aan de voorwaarden houdt, wordt de straf niet automatisch ten uitvoer gelegd. De Officier van Justitie moet dan aan de rechter om de tenuitvoerlegging vragen, art. 77dd lid 1 Sr. Dit moet uiterlijk binnen 90 dagen gebeuren nadat de proeftijd voorbij is, art. 77dd lid 2 jo. 14g lid 5 Sr³². De jongere moet in dat geval opnieuw voor de rechter verschijnen. Als de vordering tenuitvoerlegging gegrond is op de overtreding van bijzondere voorwaarden, dan is tot het gelasten van deze tenuitvoerlegging bevoegd de rechter die de voorwaarden heeft opgelegd.³³ Is de vordering gegrond op overtreding van de algemene voorwaarde, dan is de rechter bevoegd die tot kennisneming van het nieuwe strafbare feit bevoegd is, art. 77d lid 2 jo. 14g lid 3 Sr. Als de tenuitvoerlegging niet gevorderd is bij de beoordeling van het nieuwe strafbare feit kan de Officier alsnog een bevel tenuitvoerlegging vorderen. De Officier geeft het bevel tenuitvoerlegging kennis aan de jongere en laat dit bevel zo spoedig mogelijk aan de jongere betekenen (art. 77bb lid 1 Sr)³⁴. Bij de kennisgeving staat vermeld waartoe de jongere is veroordeeld, alle beslissingen die betrekking hebben op de algemene en bijzondere voorwaarden en de ingangsdatum van de proeftijd. Tegen de kennisgeving kan de jongere binnen 14 dagen een bezwaarschrift indienen bij de rechter die de taakstraf oplegde. Tegen deze beslissing staat geen hoger beroep open. De rechter kan beslissen om de gehele straf of een deel ervan ten uitvoer te leggen of de voorwaarden te wijzigen. De rechter kan de jeugddetentie ook omzetten in een taakstraf.³⁵

§ 4.1.6. Voorwaardelijke veroordeling in relatie tot het veiligheidshuis in Breda

Het juridische instrument voorwaardelijke veroordeling is een instrument dat regelmatig gebruikt wordt binnen het veiligheidshuis in Breda. Het komt vooral voor bij gemotiveerde jongeren die een zeer zwaar delict hebben gepleegd. Vaak wordt er door de Raad voor de Kinderbescherming een (gedeeltelijk) voorwaardelijke jeugddetentie geadviseerd en vervolgens door het OM geëist. Verder speelt het een rol bij gemotiveerde jongeren die een zwaar delict hebben gepleegd. De jongere krijgt dan een ITB of een SDAJ- traject aangeboden. (Deze trajecten zullen in een later hoofdstuk besproken worden.) Zodanig traject kan opgelegd worden als voorwaarde bij schorsing van de voorlopige hechtenis of bij een voorwaardelijk vonnis. Over het algemeen geeft het voorwaardelijk vonnis met bijzondere voorwaarde meer rechtszekerheid omdat hier een proeftijd aan verbonden wordt. Hierdoor heeft het OM de mogelijkheid dat als de voorwaarde niet nagekomen wordt, in dit geval als het traject niet voldoende wordt afgerond, de tenuitvoerlegging van de voorwaardelijke straf

³² G. de Jonge, A.P. van der Linden, *Jeugd & Strafrecht*, Kluwer 2004 Deventer pag. 116

³³ Rapport van de Commissie Vrijheidsbeperking, *Vrijheidsbeperking door Voorwaarden (de voorwaardelijke veroordeling en haar samenhang met de taakstraf, de voorlopige hechtenis en de voorwaardelijke invrijheidsstelling)*, SDU 2003, Den Haag, pag. 71

³⁴ G. de Jonge, A.P. van der Linden, *Jeugd & Strafrecht*, Kluwer 2004 Deventer pag. 116

³⁵ Caro van der Voort, *Jeugdstrafrecht in vragen en antwoorden*, maart 2007 Eindhoven pag. 46

te vorderen. Bij schorsing uit de voorlopige hechtenis is deze mogelijkheid er niet en behoudt het OM enkel het recht de jongere alsnog te vervolgen.

§ 4.2: Schorsing van voorlopige hechtenis

Wanneer een verdachte in bewaring is gesteld, begint de voorlopige hechtenis, ook wel voorarrest genoemd. De voorlopige hechtenis bestaat uit twee delen; eerst de bewaring en daarna de gevangenhouding. Als er wordt gesproken over voorlopige hechtenis bedoelt men daar dus de bewaring en de gevangenhouding mee.³⁶

§ 4.2.2. Bewaring

Wanneer een jongere in bewaring is gesteld, betekent dit dat hij wordt vastgehouden en de voorlopige hechtenis begint. Deze kan op elke geschikte plaats worden ondergaan, art. 493 lid 3 Sv.³⁷ Meestal gaat de jongere naar een opvanginrichting voor jeugdigen. Het kan ook voorkomen dat een jongere bij plaatsgebrek enige tijd op het politiebureau moet verblijven. Ook is het mogelijk dat de voorlopige hechtenis wordt doorgebracht op een internaat of zelfs thuis, het zogenaamde huisarrest. De rechter-commissaris bepaalt de plaats van de voorlopige hechtenis.³⁸

Bij de inbewaringstelling wordt de jongere voorgeleid aan de rechter-commissaris die tevens kinderrechter is, art. 492 Sv. Deze rechter-commissaris mag op straffe van nietigheid niet meer optreden als kinderrechter als hij in de zaak enig onderzoek heeft verricht, art. 268 lid 2 Sv. Op grond van art. 64 lid 1 Sv mag de bewaring maximaal 10 dagen duren.³⁹ De bewaringstermijn kan dus ook voor een kortere termijn gelast worden en zeker in jeugdstrafzaken dient deze mogelijkheid telkens te worden gezien. Als de bewaring wordt bevolen dient de kinderrechter-commissaris volgens art. 492 Sv ambtshalve onderzoek te doen of dit bevel onmiddellijk of na een bepaald tijdsverloop moet worden geschorst, eventueel met een bevel tot jeugdreclassering (art. 60 lid 1 onder b Wet op de hulpverlening). De schorsing kan ook worden bevolen onder voorwaarden, bijvoorbeeld dat de jongere deelneemt aan een leerproject. De bewaring kan passief eindigen doordat de Officier van Justitie geen gevangenhouding vraagt.⁴⁰

§ 4.2.3. Gevangenhouding

Wanneer de Officier van Justitie de verdachte na de bewaring nog langer wil vasthouden, moet hij aan de meervoudige kamer om gevangenhouding vragen. De meervoudige kamer beslist niet inhoudelijk over de zaak, maar neemt alleen beslissingen of de jongere wordt vast gehouden of niet (art. 21 Sv jo art. 69 Sv). Zij beslist ook over het verzoek tot opheffing (art. 69 Sv) of schorsing (art. 80 Sv) van de voorlopige hechtenis.⁴¹

Tijdens de gevangenhouding wordt de jongere verhoord. De advocaat van de jongere wordt ook verhoord. De ouders/gezinsvoogd hebben volgens de wet niet het recht om aanwezig te zijn bij het verhoor maar worden vaak wel opgeroepen.

De raadkamer die de gevangenhouding voor 30 dagen (art. 66 lid 1 Sv) of de verlenging van maximaal nog eens twee maal 30 dagen beveelt (art. 66 lid 3 Sv), dient telkens ambtshalve onderzoek te doen of de voorlopige hechtenis op grond van art. 493 Sv kan worden geschorst.

³⁶ Caro van der Voort, *Jeugdstrafrecht in vragen en antwoorden*, maart 2007 Den Haag pag. 26

³⁷ G. de Jonge, A.P. van der Linden, *Jeugd & Strafrecht*, Deventer 2004 pag. 143

³⁸ Caro van der Voort, *Jeugdstrafrecht in vragen en antwoorden*, maart 2007 Den Haag pag. 26

³⁹ G. de Jonge, A.P. van der Linden, *Jeugd & Strafrecht*, Deventer 2004 pag. 143 en 144

⁴⁰ Caro van der Voort, *Jeugdstrafrecht in vragen en antwoorden*, maart 2007 Den Haag pag. 27

⁴¹ Caro van der Voort, *Jeugdstrafrecht in vragen en antwoorden*, maart 2007 Den Haag pag. 27

Zeker omdat het hier om jongeren gaat dient in het oog te worden gehouden dat het hier slechts om maximumtermijnen gaat.⁴²

Tegen een bevel tot verlenging van de gevangenhouding en tegen de afwijzing van een schorsingsverzoek kan op basis van art. 71 lid 1 Sv jo. 87 lid 2 Sv bij het gerechtshof beroep in worden gesteld. De jongere kan dit rechtsmiddel zelf instellen en tot zijn 16^e jaar kan zijn raadsman dat uit eigen beweging doen (art. 503 Sv).⁴³

§ 4.2.4. Art. 67a Sv

Voorlopige hechtenis is mogelijk in geval dat in de wet is aangegeven. Dit zijn over het algemeen misdrijven waarop een gevangenisstraf van vier jaar of meer staat (art. 67 lid 1 Sv). Er moeten zwaarwegende bewijzen tegen de verdachte bestaan. Een verdachte kan alleen in voorlopige hechtenis worden genomen, als daarbij aan een aantal wettelijke gronden is voldaan. Deze gronden zijn terug te vinden in art. 67a Sv. Dit artikel bevat de volgende gronden:⁴⁴

- art.: 67a lid 1 Sv: De mogelijkheid van voorlopige hechtenis indien ernstig gevaar bestaat dat de verdachte zich aan de berechting en/of aan de tenuitvoerlegging van een eventuele vrijheidsbenemende straf of maatregel zal onttrekken;⁴⁵
- art. 67a lid 2 Sv: Voorlopige hechtenis is toegestaan op grond van een gewichtige reden van maatschappelijke veiligheid, welke de onverwijldde vrijheidsbeneming vordert. Deze mogelijkheid laat weinig ruimte over voor schorsing met voorwaarden;⁴⁶
- art. 67a lid 3 Sv: De mogelijkheid van voorlopige hechtenis omdat er gevaar bestaat voor recidive. In de meerderheid van deze gevallen vindt schorsing plaats bij deze grond voor voorlopige hechtenis⁴⁷
- art. 67a lid 2 sub 3 Sv: Voorlopige hechtenis is mogelijk indien deze in redelijkheid noodzakelijk is voor het, anders dan door de verklaringen van verdachte, aan de dag brengen van de waarheid. Er wordt dan dus voorlopige hechtenis opgelegd in het belang van het onderzoek;⁴⁸

De voorlopige hechtenis kan in totaal maximaal 100 dagen duren. Deze dagen bestaan uit 10 dagen bewaring, 30 dagen gevangenhouding en twee maal 30 dagen verlenging van de gevangenhouding. Dat betekent dat de zaak na deze 100 dagen op de zitting wordt behandeld. De tijd dat de jongere in voorlopige hechtenis heeft gezeten wordt af getrokken van de straf die hij van de rechter krijgt.⁴⁹

§ 4.2.5. Voorwaarden bij schorsing uit voorlopige hechtenis

De voorlopige hechtenis moet achterwege blijven indien met een minder ingrijpende maatregel kan worden volstaan. Dit volgt uit het subsidiariteitsbeginsel. Wordt de voorlopige hechtenis gestopt voordat begonnen is met de tenuitvoerlegging dan is er sprake van opschorting, is er al gestart met de tenuitvoerlegging dan is er sprake van schorsing. Schorsing kan pas worden bevolen nadat een bevel tot voorlopige hechtenis is gegeven. Hierna kan voorlopige hechtenis op ieder moment worden geschorst. Dat kan op initiatief van de rechter gebeuren, op vordering van de Officier van Justitie of op verzoek van de jongere

⁴²G. de Jonge, A.P. van der Linden, *Jeugd & Strafrecht*, Deventer 2004 pag. 143 en 144

⁴³G. de Jonge, A.P. van der Linden, *Jeugd & Strafrecht*, Deventer 2004 pag. 143 en 144

⁴⁴Mr. F.W. Bleichrodt, *Onder Voorwaarde*, Deventer 2006 pag. 205

⁴⁵Mr. F.W. Bleichrodt, *Onder Voorwaarde*, Deventer 2006 pag. 207

⁴⁶Mr. F.W. Bleichrodt, *Onder Voorwaarde*, Deventer 2006 pag. 208

⁴⁷Mr. F.W. Bleichrodt, *Onder Voorwaarde*, Deventer 2006 pag. 208 en 209

⁴⁸Mr. F.W. Bleichrodt, *Onder Voorwaarde*, Deventer 2006 pag. 209 en 210

⁴⁹Caro van der Voort, *Jeugdstrafrecht in vragen en antwoorden*, maart 2007 Den Haag pag. 27

zelf (art. 80 lid 1 Sv).⁵⁰ De schorsing geschiedt in beginsel voor onbepaalde tijd, de mogelijkheid bestaat echter om voor bepaalde tijd te schorsen. Twee voorwaarden die daarbij altijd gesteld worden: ten eerste dat de verdachte zich niet aan de voorlopige hechtenis zal onttrekken indien de schorsing van de voorlopige hechtenis opgeschort wordt; ten tweede dat hij voor een feit waarvoor de voorlopige hechtenis is bevolen, tot principale vrijheidsstraf wordt veroordeeld, zich niet aan de tenuitvoerlegging hiervan zal onttrekken (art. 80 lid 2 Sv). De rechter heeft de vrijheid om bij de schorsing een aantal voorwaarden op te leggen. Dat betekent dat de jongere onder bepaalde voorwaarden wordt vrijgelaten. Een schorsing geschiedt altijd onder voorwaarden (art. 80 lid 2 t/m lid 4 Sv). Het is voor jongeren van groot belang dat ze niet langer dan strikt noodzakelijk van hun vrijheid beroofd worden.⁵¹

§ 4.2.6. Verzoek tot schorsing uit voorlopige hechtenis

Op het moment dat over inbewaringstelling, de gevangenhouding of verlenging van de gevangenhouding wordt beslist moet er, zoals al eerder is gezegd, worden bekeken of de voorlopige hechtenis kan worden geschorst. De jongere of de advocaat kunnen om schorsing verzoeken. Een verzoek heeft meer kans van slagen als er een plan van aanpak is. Wanneer bijvoorbeeld de jeugdreclassering een beleidsplan voorlegt, zal men eerder bereid zijn te schorsen. De advocaat kan hierin een rol spelen. Hij kan samen met de jongere ervoor zorgen dat het schorsingsverzoek wordt gesteund door goede argumenten. Hij kan bijvoorbeeld een bepaalde voorwaarde stellen en alvast contact opnemen met degene die de voorwaarde begeleidt of controleert.⁵²

Bevoegd tot schorsing is de rechter die in eerste aanleg of in appel bevoegd is de voorlopige hechtenis te bevelen, op te heffen of te verlengen.⁵³

Zoals al eerder is gesteld kan de rechter ook ambtshalve overgaan tot schorsing. De rechter maakt dan, nadat hij de voorlopige hechtenis heeft bevolen, kenbaar dat hij bereid is te schorsen indien de jongere zich aan bepaalde voorwaarden houdt. De rechter kan verlangen dat hiervoor zekerheid wordt gesteld. Dit kan gebeuren in de vorm van storting van een geldbedrag door de verdachte zelf of door een derde of door een verbintenis van een derde als waarborg (art. 80 lid 3 Sv).⁵⁴

§ 4.2.7. Opheffing van de schorsing

Wanneer de voorlopige hechtenis is geschorst onder een bepaalde voorwaarde betekent dat niet dat, als de jongere deze voorwaarde nakomt, geen straf meer opgelegd krijgt. De voorwaarde is namelijk nog geen straf. De zaak komt later voor de rechter, deze beslist of de jongere een straf opgelegd krijgt en welke. Wel zal er rekening worden gehouden met een nagekomen schorsingsvoorwaarde.⁵⁵ Tijdens de schorsing lopen de termijnen van de voorlopige hechtenis niet door.

⁵⁰ Mr. A. Minkenhof, *de Nederlandse strafvordering*, 9e druk 2002 bewerkt door prof. mr. J.M. Reijntjes, Deventer pag. 157

⁵¹ Mr. A. Minkenhof, *de Nederlandse strafvordering*, 9e druk 2002 bewerkt door prof. mr. J.M. Reijntjes, Deventer pag. 158

⁵² Caro van der Voort, *Jeugdstrafrecht in vragen en antwoorden*, maart 2007 Den Haag pag. 28

⁵³ Mr. A. Minkenhof, *de Nederlandse strafvordering*, 9e druk 2002 bewerkt door prof. mr. J.M. Reijntjes, Deventer pag. 158

⁵⁴ Mr. A. Minkenhof, *de Nederlandse strafvordering*, 9e druk 2002 bewerkt door prof. mr. J.M. Reijntjes, Deventer pag. 159

⁵⁵ Caro van der Voort, *Jeugdstrafrecht in vragen en antwoorden*, maart 2007 Den Haag pag. 28

Wanneer de jongere deze voorwaarden niet nakomt, vervalt de schorsing en wordt de jongere weer opgepakt (art. 84 Sv). Gronden voor opheffing van de schorsing zijn:⁵⁶

- indien de verdachte de voorwaarden niet naleeft;
- of indien uit bepaalde omstandigheden blijkt van het bestaan van gevaar voor vlucht, kan zijn aanhouding worden bevolen door het Openbaar Ministerie. Tot het vorderen van de opheffing van schorsing is bevoegd de Officier van Justitie.

Als de opheffing geschiedt wegens het niet nakomen van de voorwaarden uit art. 80 Sv dan moet de rechter de zekerheidsstelling vervallen verklaren.

Geschiedt de opheffing wegens het niet nakomen van voorwaarden, dan kan bij de beslissing tot opheffing tevens de zekerheid vervallen worden verklaard. Dit houdt in dat als er een geldbedrag is gesteld als waarborg, dit bedrag ten gunste van de staat komt. Als een derde als waarborg garant staat voor de jongere dan kan de eventuele lijfswang op deze derde worden toegepast (art. 83 lid 1 Sv).⁵⁷

De opheffing geschiedt door de rechter, hetzij ambtshalve, hetzij op vordering van de Officier van Justitie.

De Officier van Justitie kan hoger beroep instellen tegen beschikkingen van de rechter commissaris of van de rechtbank tot schorsing of tot wijziging daarvan. Hiervoor staat een termijn van 14 dagen (art. 87 lid 1 Sv).

§ 4.2.8. Schorsing uit voorlopige hechtenis in relatie tot het veiligheidshuis in Breda

Schorsing uit voorlopige hechtenis is van belang voor het veiligheidshuis in Breda omdat het wordt ingezet als juridisch instrument bij jongeren die gemotiveerd zijn maar toch een zwaar delict hebben gepleegd. Deze jongeren wordt een ITB of SDAJ- traject aangeboden (dit zal in een later hoofdstuk verder uitgelegd worden). De Officier van Justitie zal aan de rechtbank vragen om schorsing van de voorlopige hechtenis met als bijzondere voorwaarden een ITB of SDAJ- traject. Op het moment dat de jeugdreclassering haar onderzoek klaar heeft en de jongere geschikt is voor één van de trajecten, wordt dit bij voorkeur opgelegd door middel van een tussentijdse schorsing in de verlenging gevangenhouding of door middel van een vonnis.

Hieruit blijkt dus dat het aanbieden van een deze trajecten als voorwaarde bij de schorsing uit voorlopige hechtenis een belangrijk instrument is voor het veiligheidshuis. De gemotiveerde jongeren die een zwaar delict hebben gepleegd zijn de grootste groep harde kern jongeren binnen het veiligheidshuis in Breda.

§ 4.3: Voorwaardelijk sepot en het Officiersmodel

§4.3.1. Voorwaardelijk sepot

Het woord seponeren betekent neerleggen. Als de Officier de zaak seponeert, betekent het dat hij de zaak laat liggen en er niks mee doet. De jongere wordt niet verder vervolgd. De Officier kan ook voorwaardelijk seponeren. Dat houdt in dat hij niet vervolgt, maar dat de jongere hiervoor moet voldoen aan een voorwaarde: de jongere mag binnen een proeftijd geen nieuwe strafbare feiten plegen. Dit is de algemene voorwaarde. De Officier legt de zaak dus wel naast zich neer, maar deze blijft gedurende de proeftijd bij de Officier op zijn bureau liggen. De zaak wordt echter pas echt gesloten als er binnen de proeftijd geen nieuwe strafbare feiten zijn gepleegd. Wanneer de jongere tijdens de proeftijd weer iets strafbaars doet, pakt de Officier

⁵⁶ C.P.M. Cleiren, J.F. Nijboer, *Strafvordering Tekst & commentaar*, 6^e druk 2005 Deventer art. 84 Sv

⁵⁷ Mr. A. Minkenhof, *de Nederlandse strafvordering*, 9e druk 2002 bewerkt door prof. mr. J.M. Reijntjes, Deventer pag. 158

de zaak weer uit zijn bureau en wordt de jongere alsnog vervolgd. De Officier kan daarbij ook nog bijzondere voorwaarden stellen zoals een taakstraf.⁵⁸

De Officier mag alleen een voorwaarde ter voorkoming van strafvervolgning stellen als het gaat om een strafbaar feit waarop volgens de wet een straf staat van maximaal zes jaar gevangenisstraf en als het gaat om overtredingen. De meest gestelde voorwaarde bij jongeren is de taakstraf. De Officiëren hebben onderlinge afspraken gemaakt in welke gevallen een taakstraf als voorwaarde mogelijk is en hoeveel uur een taakstraf moet zijn.

Of een jongere in aanmerking komt voor een taakstraf als voorwaarde ligt vooral aan de ernst van het strafbare feit en of de jongere al vaker in aanraking is geweest met justitie. Wanneer een jongere al eerder een taakstraf als voorwaarde gekregen heeft, bekijkt de Officier of het wel zin heeft dit nog een keer te doen. Eventueel kan een zwaardere taakstraf opgelegd worden. Voor zware strafbare feiten als woninginbraken geeft de Officier nooit een taakstraf. De jongere moet in zo'n geval altijd naar de rechter.⁵⁹

§ 4.3.2. Transactie

Krachtens art. 74 Sr jo. 77a Sr heeft de Officier de bevoegdheid misdrijven waarop in de wet maximaal zes jaar gevangenisstraf is gesteld en overtredingen te transigeren. Dit wil zeggen dat de Officier aan de jongere dan voor de aanvang van de terechtzitting een of meer voorwaarden kan stellen ter voorkoming van strafvervolgning. Voldoet de jongere aan de transactievoorwaarden dan vervalt het recht tot strafvervolgning.⁶⁰

Ingevolge art. 77f Sr heeft de Officier naast de transactiemogelijkheden van art. 74 Sr in jeugdstrafzaken nog extra mogelijkheden om tot transactie over te gaan.

De voorwaarden bij transactie zijn:⁶¹

- betaling van een geldsom (art. 74 lid 2 sub a Sr). Het maximumbedrag is in het jeugdstrafrecht €2250 (art. 77f lid 3 Sr);
- afstand van voorwerpen (art. 74 lid 2 sub b Sr). De Officier kan de voorwaarde stellen dat afstand wordt gedaan van in beslag genomen voorwerpen die vatbaar zijn voor verbeurdverklaring of onttrekking van het verkeer;
- uitlevering van voorwerpen: als voorwaarde ter voorkoming van de strafvervolgning kan de Officier ook stellen de uitlevering van voorwerpen en voldoening aan de staat van de geschatte waarde van voorwerpen die vatbaar zijn voor verbeurdverklaring. Hier gaat het om niet in beslag genomen voorwerpen;
- ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel: de jongere heeft de mogelijkheid strafvervolgning te voorkomen door een bedrag te betalen aan de staat ter gehele of gedeeltelijke ontneming van het geschatte voordeel dat hij heeft verkregen door middel of uit de baten van het strafbare feit;
- vergoeding van de schade: de jongere vergoedt de schade die veroorzaakt is door het strafbare feit;
- aanwijzingen van een gezinsvoogdijinstelling: de jongere zal zich gedurende een termijn van maximaal zes maanden richten naar aanwijzingen van de gezinsvoogdijinstelling (art. 77f lid 1 sub 1 Sr);
- taakstraf: de Officier heeft de mogelijkheid om onbetaalde arbeid, arbeid tot herstel van de door het strafbare feit aangerichte schade of het volgen van een leerproject te

⁵⁸ Caro van der Voort, *Jeugdstrafrecht in vragen en antwoorden*, maart 2007 Eindhoven pag. 36

⁵⁹ Caro van der Voort, *Jeugdstrafrecht in vragen en antwoorden*, maart 2007 Eindhoven pag. 37

⁶⁰ G. de Jonge, A.P. van der Linden, *Jeugd & Strafrecht*, 2004 Deventer pag. 77

⁶¹ G. de Jonge, A.P. van der Linden, *Jeugd & Strafrecht*, 2004 Deventer pag. 78 t/m 80

stellen als voorwaarde (art. 77f lid 1 sub b Sr). Deze voorwaarden zijn verbonden aan een maximum van 40 uren en moeten binnen drie maanden uitgevoerd worden.

§ 4.3.3. Verschil voorwaardelijk sepot en transactie

Het voorwaardelijk sepot lijkt wel veel op de transactie. Bij transactie wordt echter geen proeftijd opgelegd. Bij transactie kan de Officier geen andere voorwaarden stellen dan de voorwaarden die uitdrukkelijk in de wet zijn genoemd. Bij voorwaardelijk sepot heeft de Officier een grote vrijheid met betrekking tot het stellen van voorwaarden. Een ander verschil is dat als de jongere bij transactie aan de voorwaarden voldaan heeft, deze jongere overal van af is; er zal dan geen vervolging plaatsvinden. Bij voorwaardelijk sepot is de jongere pas overal van af als de proeftijd voorbij is.⁶²

§4.3.4. Betekenis voor het veiligheidshuis in Breda

Het Officiersmodel en het voorwaardelijk sepot zijn voor het veiligheidshuis in Breda van groot belang. Het komt regelmatig voor dat de Officier gebruik maakt van deze instrumenten. Dit gebeurt vooral als jongeren zich schuldig hebben gemaakt aan een licht strafbaar feit en gemotiveerd zijn mee te werken aan een bijzondere voorwaarden. De instrumenten worden voornamelijk gebruikt voor nieuw aangehouden jongeren en minder vaak bij harde kern jongeren. Toch worden deze instrumenten ook gebruikt bij harde kern jongeren voornamelijk als de jongere al een traject heeft lopen en dit ook positief verloopt. Het traject mag dan niet verstoord worden terwijl er toch consequenties aan het gedrag verbonden moeten worden. Deze instrumenten bieden hiervoor een uitkomst.

§ 4.4: De PIJ maatregel⁶³

We kennen in Nederland twee soorten justitiële opvang- en behandelinrichtingen. In opvanginrichtingen staan beveiliging en zorg centraal. Deze inrichtingen zijn bestemd voor de uitvoering van voorlopige hechtenis en de straf: jeugddetentie, art. 77h lid 1 sub a Sr. Jongeren die in afwachting zijn van een plaatsing in een behandelinrichting worden hier ook opgevangen. De behandeling van geestelijke stoornissen bij jeugdigen vindt voornamelijk plaats in een behandelinrichting. Een beperkt deel wordt in inrichtingen voor jeugdpsychiatrie en voor licht verstandelijke gehandicapten behandeld.

§ 4.4.2. Gedwongen karakter

De plaatsing in een behandelinrichting kent een gedwongen karakter. Dat wil zeggen dat de jongeren altijd geplaatst worden via een rechterlijke maatregel. Hierin valt onderscheid te maken tussen de PIJ maatregel (plaatsing in een justitiële jeugdinrichting), art. 77s Sr en de civielrechtelijke maatregelen ondertoezichtstelling, art. 1: 254 BW en voogdij. Als jongeren uit huis geplaatst moeten worden in het kader van de ondertoezichtstelling of voogdij is hier een machtiging uithuisplaatsing (art. 1: 261 BW) voor nodig. Belangrijk is echter bij elke vorm van behandeling in een inrichting dat het opvoedingskarakter en de terugkeer in de maatschappij centraal staan. De oplegging van de PIJ maatregel heeft niet zozeer een punitief karakter maar heeft als oogmerk gedragsverandering.

§ 4.4.3. Voorwaarden bij een PIJ maatregel

De PIJ maatregel is geregeld in art. 77s lid 1 Sr. Dit artikel kent drie voorwaarden toe aan de oplegging van deze maatregel. Deze voorwaarden hebben enerzijds te maken met de ernst van

⁶² Caro van der Voort, *Jeugdstrafrecht in vragen en antwoorden*, maart 2007 Eindhoven pag. 36

⁶³ H.Groen, M. Drost, *Handboek voor forensische geestelijke gezondheidszorg*, Utrecht 2003 pag. 97 t/m 109 en 227 t/m 236

het gepleegde feit en de beveiliging van de maatschappij en anderzijds de persoon van de jongere. Aan alle drie de voorwaarden moet worden voldaan; ze zijn dus cumulatief. De eerste voorwaarde volgens art. 77s lid 1 sub a Sr is dat voor het gepleegde feit voorlopige hechtenis is toegelaten. De maatregel kan dus niet worden oplegt in geval van een overtreding.

Art. 77s lid 1 sub b Sr noemt de voorwaarde dat de oplegging van de maatregel nodig moet zijn in verband met de algemene veiligheid van personen of goederen dan wel de veiligheid van anderen.

De derde voorwaarde heeft betrekking op de persoon van de jongere. De wet schrijft dat de oplegging van de maatregel in het belang moet zijn van een zo gunstig mogelijke verdere ontwikkeling van de jongere.

§ 4.4.4. Wanneer een PIJ maatregel?

Jongeren die een PIJ maatregel opgelegd krijgen hebben over het algemeen een ernstig strafbaar feit begaan, dit is in de meeste gevallen een geweldsdelict. Om een einde te kunnen maken aan het delinquente gedrag zullen de onderliggende problemen behandeld moeten worden. Hiermee wordt bedoeld dat in veel gevallen de jongeren niet meer naar school gaan en de thuissituatie verre van ideaal is. Voordat jongeren een PIJ maatregel opgelegd krijgen hebben ze vaak al een aantal opnames in jeugdinstellingen gehad. Hierdoor zijn ze veelal teleurgesteld in de hulpverlening. Er wordt er dan ook van uitgegaan dat de jongeren niet gemotiveerd zijn aan deze behandeling mee te werken; de eerste stap tijdens de behandeling is dan ook het motiveren van de jongere en de ouders om aan de behandeling mee te werken. Het niet mee willen werken aan de behandeling is geen reden de behandeling te beëindigen; dit is wel het geval bij jeugdzorg en bij jeugdpsychiatrie.

§ 4.4.5. Duur en verlenging PIJ maatregel

Een PIJ maatregel wordt opgelegd voor de duur van twee jaar art. 77s lid 6 Sr. De termijn begint te lopen nadat het vonnis onherroepelijk is geworden, tenzij er eerst nog een stuk jeugddetentie moet worden uitgezeten. De PIJ maatregel kan worden verlengd of al dan niet voorwaardelijk worden beëindigd. De totale duur van de maatregel kan, inclusief verlengingen, niet meer bedragen dan zes jaar als tijdens het feit bij de verdachte een gebrekkige of ziekelijke stoornis van de geestvermogens bestond. Dit geldt voor jongeren die geheel of gedeeltelijk ontoerekeningsvatbaar zijn. Voor de overige jongeren geldt een termijn van maximaal vier jaar.

De maatregel kan telkens met een termijn van twee jaar worden verlengd (art. 77t lid 1 Sr). Dit gebeurt op vordering van het Openbaar Ministerie. De rechter die in eerste aanleg kennis heeft genomen van het misdrijf beslist over de verlenging (art. 77t lid 4 Sr). In art. 77t lid 3 Sr staat dat verlenging slechts mogelijk is indien de maatregel is opgelegd ter zake van een misdrijf dat gericht is tegen of gevaar veroorzaakt voor de onaantastbaarheid van het lichaam van één of meerdere personen. Bij de verlenging geldt dus als voorwaarde dat de veiligheid van anderen dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen het opleggen van de maatregel eist en dat de maatregel in het belang is van de optimale verdere ontwikkeling van de jongere (art. 77t lid 3 jo. 77s lid 1 sub b en c Sr).

§ 4.4.6. Behandeling tijdens de PIJ maatregel

Het gedwongen karakter van de PIJ maatregel houdt onder andere in dat de behandeling aanvangt in een gesloten beveiligde inrichting van waaruit ontsnappen vrijwel onmogelijk is. Naarmate de behandeling vordert is het mogelijk meer vrijheden te verkrijgen waaronder verlof. In alle fasen van de behandeling zijn er een aantal programma's waar de jongeren

verplicht zijn aan deel te nemen. Deze programma's hebben bij jongeren vooral betrekking op onderwijs en arbeid.

Tijdens het behandeltraject is het verboden om gebruik te maken van verslavende middelen. Er worden regelmatig controles gehouden. Tijdens de behandeling wordt verder regelmatig onderzoek gedaan en geschat wat het recidivegevaar is. Dit betekent dat er wordt gekeken in welke mate er kans is op herhaling en terugval in het delinquente circuit. Deze onderzoeken zijn vooral van belang als gekeken wordt of er met verlof mag worden gegaan, bij verlenging of beëindiging van de maatregel of eventuele overplaatsing naar een minder beveiligde inrichting.

Er is met betrekking tot de behandelinrichtingen een algemene missie geformuleerd: *'Het bevorderen van interventies waardoor de jeugdigen een persoonlijke en maatschappelijk aanvaardbare leefstijl leren ontwikkelen.'* De doelen van de behandeling die hieruit voortvloeien zijn: voorkomen van recidive, verwerven en behouden van school, werk, stabiele en veilige woonsituatie en betekenisvolle relaties.

In de eerste fase van de behandeling worden via externe sturing de risicosituaties verminderd. Over het algemeen hebben jongeren een grote kans op terugval wanneer ze weer in contact komen met de personen waarmee zij criminele activiteiten hebben begaan. Door een aantal vrijheden weg te nemen en een aantal regels op te stellen voor tijdens het verlof, wordt dit geprobeerd te voorkomen. Door middel van delictanalyse, probleemanalyse en cognitieve gedragstherapie leren de jongeren criminele of risicosituaties te vermijden.

Zoals al eerder gesteld is zijn de jongeren vaak ongemotiveerd als de behandeling aanvangt en lokken ze vaak negatieve reacties van anderen uit. Dit wordt tijdens de behandeling getracht te veranderen. Hierbij wordt een groot deel van de aandacht gevestigd op het zelfoplossend vermogen van de jongeren. In het begin van de behandeling wordt de jongeren gemotiveerd hun zelfoplossend vermogen te vergroten. Twee elementen staan hierbij centraal: het eerste is het gegeven dat terugval normaal is, sommige stadia van de behandeling moeten meerdere malen doorlopen worden. Het tweede element is de noodzaak dat de behandelaar en de jongeren in hetzelfde stadium van de behandeling zitten, is dit niet het geval dan kan dit leiden tot het verlies van motivatie bij de jongeren.

Tijdens de behandeling wordt er contact onderhouden met het gezin. Het is belangrijk deze banden te creëren of te versterken. Dit gebeurt door middel van een gezinsanalyse. Hieruit zal blijken in welke mate contact met gezin wenselijk is voor de behandeling en of het nog mogelijk is dat de jongere terugkeert naar de gezinssituatie. In veel gevallen is terugkeer onmogelijk en zal moeten worden volstaan met begeleide bezoeken.

§ 4.4.7 Nazorg

De laatste jaren is gebleken dat veel goede resultaten van de behandeling wegvallen omdat er niet voldoende aandacht is besteed aan de nazorg. Dit verandert door een laatste stap aan de behandeling toe te voegen. De laatste stap van de behandeling is het proefverlof en het Scholing- en trainingsprogramma (STP). De duur van STP is maximaal drie maanden voor jongeren met een PIJ maatregel van twee jaar. Voor jongeren met een PIJ maatregel van vier jaar is de duur van STP maximaal zes maanden. Proefverlof kan langer dan zes maanden duren. Een STP of proefverlof omvat minimaal 26 uur per week deelname aan activiteiten. De jongeren verblijven echter niet meer in de inrichting maar gewoon thuis of in een eigen woonruimte. De behandeling is gericht op opvoeding en de terugkeer van de jongeren in de

maatschappij. Onder de activiteiten kunnen vallen onderwijs, werk, sociale vaardigheidstraining, bijzondere zorg en vrijetijdsbesteding. In alle gevallen wordt een (gezins)voogdij instelling of de reclassering verantwoordelijk gehouden voor het toezicht op de naleving en de coördinatie van de begeleidingsactiviteiten.

§ 4.4.8 Betekenis voor het veiligheidshuis in Breda

De PIJ maatregel is voor het veiligheidshuis in Breda van groot belang. Het komt regelmatig voor bij harde kern jongeren dat deze een geestelijke- of psychische stoornis hebben. Dit kan in veel gevallen de oorzaak zijn waarom jongeren zich schuldig maken aan strafbare feiten. Ze zijn zich op het moment van het strafbare feit over het algemeen niet bewust van hun daden. Door een PIJ maatregel op te leggen bij jongeren met een stoornis wordt getracht deze stoornis te voorkomen en zo recidive te voorkomen. Een PIJ maatregel wordt binnen het veiligheidshuis in Breda altijd opgelegd als blijkt dat een jongere een ernstige stoornis heeft en is hierdoor van groot belang.

§ 4.5: Jeugddetentie

De wet verdeelt de straffen voor jongeren onder in hoofdstraffen en bijkomende straffen. De hoofdstraffen zijn in geval van een misdrijf: jeugddetentie, taakstraf en geldboete (art. 77h lid 1 sub a Sr). In geval van overtredingen gelden de hoofdstraffen taakstraf en geldboete.

In deze paragraaf zal de hoofdstraf jeugddetentie behandeld worden. De vrijheidsbenemende straf van jeugddetentie is in de plaats gekomen van de tuchtschool- en arreststraf. De oplegging van jeugddetentie bevat een verwijt aan de jongere en de duur van die straf dient volgens de wetgever in verhouding te staan tot de mate van het verwijt. De straf bestaat uit vrijheidsbeneming zelf. Voor zover het strafbare feit mede zijn oorsprong vindt in een gebrekkige opvoeding of andere in de persoon of omstandigheden van de veroordeelde liggende factoren, dient de jeugddetentie te worden benut om eventuele tekortkomingen zo mogelijk weg te nemen.⁶⁴ De rechter die jeugddetentie oplegt dient volgens art. 77v lid 1 Sr in zijn uitspraak advies te geven over de plaats en de wijze waarop de straf ten uitvoer dient worden gelegd.

§ 4.5.2. Duur jeugddetentie

De maximale duur van de jeugddetentie is afhankelijk van de leeftijd van de jongeren ten tijde van het begaan van het strafbare feit. Voor jongeren die de leeftijd van 16 jaar nog niet hebben bereikt tijdens het begaan van het strafbare feit kan een straf van maximaal 12 maanden worden opgelegd. Jongeren die ten tijde van het plegen van het misdrijf zestien of zeventien jaar oud waren, kunnen tot maximaal 24 maanden jeugddetentie worden veroordeeld (art. 77i lid 1 sub a en b Sr). De minimum duur van de jeugddetentie bedraagt zoals blijkt uit art. 77i lid 1 sub 1 Sr één dag. De duur van de jeugddetentie wordt volgens art. 77i lid 2 Sr opgenomen in de rechterlijke uitspraak.

In tegenstelling tot het algemene strafrecht kent het jeugdstrafrecht geen regeling voor de vervroegde invrijheidsstelling. Wel kent art. 77j lid 4 Sr de rechter de bevoegdheid toe om te allen tijde jongeren aan wie de jeugddetentie is opgelegd, voorwaardelijk in vrijheid te stellen.

§ 4.5.3. Ingangsdatum en plaats jeugddetentie

De jeugddetentie gaat bij voorlopig gehechte jongeren in op de dag dat de uitspraak in kracht van gewijsde is gegaan. Meestal is dit als er 14 dagen zijn verstreken nadat de rechter vonnis

⁶⁴ G. de Jonge, A.P. van der Linden, *Jeugd & Strafrecht*, Deventer 2004 pag. 83

uitspreekt en er geen rechtsmiddel wordt aangewend. Bij jongeren die niet in voorlopige hechtenis verblijven, ligt de ingangsdatum op de dag van de tenuitvoerlegging van de uitspraak van de rechter, art. 77i lid 3 jo. 26 Sr. De straf dient zo spoedig mogelijk ten uitvoer te worden gelegd, zo dicht mogelijk bij de woonplaats van de jongere. Dit gebeurt in een justitiële jeugdinrichting. Dit kunnen particuliere inrichtingen zijn of rijksinrichtingen die worden gesubsidieerd en bestuurd door de minister van Justitie (art. 3c BJJ). De particuliere inrichtingen zijn in de Europese Economische ruimte gevestigde rechtspersonen met volledige rechtsbevoegdheid, wiens doelstelling opvang en behandeling van jongeren is en die daartoe door de minister van Justitie zijn aangewezen (art. 3b BJJ)⁶⁵. Deze inrichtingen zijn onder te verdelen in behandel- en opvanginrichtingen. De jeugddetentie wordt ondergaan in een opvanginrichting.

Zoals al eerder is gesteld, dient de rechter de plaats van tenuitvoerlegging op te nemen in het vonnis (art. 77v lid 1 Sr). In dit advies wordt door de rechter tevens bepaald welk regime bij de tenuitvoerlegging van de jeugddetentie het meest geschikt is. Het advies omtrent de plaatsing wordt door het OM ter kennis gebracht aan de minister van Justitie (art. 77v lid 3 Sr). Het advies van de rechter is niet bindend. Het wordt door de minister slechts betrokken bij zijn besluit omtrent de plaatsing. De minister van Justitie laat zich bij dit advies ook adviseren door de Raad voor de Kinderbescherming (art. 77v lid 4 Sr).

De jeugddetentie kan deels voorwaardelijk worden opgelegd. Dit betekent dat een deel van de straf niet ten uitvoer wordt gelegd als de jongere zich aan bepaalde voorwaarden houdt. Hierover is meer verteld in een vorige paragraaf.

§ 4.5.4 Betekenis van jeugddetentie voor het veiligheidshuis in Breda

De jeugddetentie als juridisch instrument is voor het Veiligheidshuis van belang omdat dit het instrument is dat wordt ingezet bij de ongemotiveerde jongeren. Als een jongere wordt verdacht van het plegen van een zeer zwaar delict (te denken valt aan ernstige gevallen van levens-, zeden- en geweldsdelicten) en zware delicten (bijvoorbeeld vermogensdelicten en ernstige inbreuk op de levenssfeer) wordt door de Raad voor de Kinderbescherming een straf van onvoorwaardelijke jeugddetentie geadviseerd en door het OM wordt dit vervolgens geëist.

Als de ongemotiveerde jongere verdacht wordt van het plegen van een licht delict (bijvoorbeeld eenvoudige diefstal) wordt door de Raad voor de Kinderbescherming jeugddetentie geadviseerd en door het OM wordt dit geëist.

De reden dat bij ongemotiveerde jongeren gekozen is voor jeugddetentie is dat de jongeren niet gemotiveerd zijn om verandering aan te brengen in hun situatie. Het opstellen van een traject en de begeleiding daarvan kost veel tijd en geld waardoor het de moeite niet loont dit in een jongere te steken als deze niet geneigd is mee te werken. Jeugddetentie is daarom onderdeel van het scenario afstraffen en speelt een belangrijke rol als instrument bij het Veiligheidshuis.

Als de jongere wel gemotiveerd is mee te werken aan bepaalde trajecten maar een zeer zwaar delict heeft gepleegd wordt ook jeugddetentie geadviseerd door de Raad voor de Kinderbescherming en vervolgens geëist door het OM. Het belangrijke verschil met een ongemotiveerde jongere is dat over het algemeen een deel van de straf voorwaardelijk zal worden geëist. Dit als steun in de rug om de jongere te helpen niet opnieuw strafbare feiten te

⁶⁵ G. de Jonge, A.P. van der Linden, *Jeugd & Strafrecht*, Deventer 2004 pag. 183

plegen. Er wordt toch een deel onvoorwaardelijke jeugddetentie geëist omdat het delict dermate ernstig is dat er wel een straf opgelegd moet worden die in verhouding staat tot het delict dat is gepleegd.

§ 4.6: Taakstraf

Een taakstraf was voor 1995 een alternatieve sanctie, dat betekent een vervangende straf. Een taakstraf verving een hoofdstraf: jeugddetentie en een geldboete. Wanneer de taakstraf niet voldoende werd afgerond legde de rechter alsnog een hoofdstraf op. Sinds 1995 is de taakstraf toegevoegd als hoofdstraf, art. 77h lid 2 sub a t/m c Sr.

De taakstraf kan bestaan uit verschillende soorten straffen: een werkstraf, leerstraf of een combinatie van beiden (art. 77m lid 2 Sr).⁶⁶

§ 4.6.2 Werkstraf

De werkstraf is de meest voorkomende taakstraf. Bij een werkstraf moet de jongere werk verrichten dat niet betaald wordt. Het werk moet nuttig zijn voor de samenleving. De jongere kan niet zelf de werkplaats uitzoeken, meestal gebeurt dit bij een van de werkprojecten die de Raad voor de Kinderbescherming onder zich heeft.

Onder een werkstraf kan vallen:

- werken bij een niet-commerciële instelling; dat is een instelling die niet als doel heeft winst maken;
- herstellen van de schade die de jongere heeft veroorzaakt;⁶⁷

Belangrijk is dat bij de werkstraf niet de leedtoevoeging centraal staat, maar de compensatie van de door het strafbare feit veroorzaakte overlast. Er ligt een belangrijk accent op het opvoedkundig karakter. Het verrichten van onbetaalde arbeid moet een positieve gedragsverandering bij de jongere teweegbrengen.⁶⁸

Bij het verrichten van taakstraffen wordt ernaar gestreefd een verband aan te brengen tussen het gepleegde strafbare feit en de sanctie. Een dergelijke relatie is aanwezig als de door het strafbare feit aangerichte schade door de jeugdige dader hersteld dient te worden. In dat geval gaat het niet zozeer om de arbeid die verricht dient te worden maar om werkzaamheden ten behoeve van het slachtoffer. Daarom is deze vorm van taakstraf nadrukkelijk in de wet geregeld. Deze taakstraf zal alleen worden toegepast in gevallen waarin het slachtoffer het op prijs stelt dat de schade hersteld wordt door de jongere. In situaties waarin het slachtoffer niet meer geconfronteerd wenst te worden met de jongere is deze sanctie niet toepasbaar.

§ 4.6.3 Leerstraf

Bij een leerstraf doet de jongere mee aan een leerproject, meestal in de vorm van een training of een cursus. Een leerstraf is bedoeld om bepaald gedrag van de jongere te beïnvloeden en ervoor te zorgen dat de jongere er iets van opsteekt. Meestal heeft het leerproject iets te maken met het strafbare feit dat de jongere heeft gepleegd. In verschillende delen van het land bestaan verschillende leerprojecten. Er zijn ook een aantal algemene leerprojecten.⁶⁹

- de cursus Slachtoffer in Beeld: deze cursus laat de jongere de gevolgen van het strafbare feit voor het slachtoffer zien; het is bedoeld voor jongeren die een strafbaar feit gepleegd hebben waarbij iemand het slachtoffer is, te denken valt aan mishandeling;

⁶⁶ G. de Jonge, A.P. van der Linden, *Jeugd & Strafrecht*, 2004 Deventer pag. 93

⁶⁷ Caro van der Voort, *Jeugdstrafrecht in vragen en antwoorden*, maart 2007 Den Haag pag. 51

⁶⁸ G. de Jonge, A.P. van der Linden, *Jeugd & Strafrecht*, 2004 Deventer pag. 93

⁶⁹ Caro van der Voort, *Jeugdstrafrecht in vragen en antwoorden*, maart 2007 Den Haag pag. 52

- sociale vaardigheidstraining: hierin leert de jongere beter met anderen en bepaalde situaties om te gaan;
- training seksuele vorming: dit is bedoeld voor jongeren die een licht zedenmisdrijf hebben gepleegd.

De hierboven genoemde vormen van leerstraffen zijn lichte leerstraffen. Ze duren over het algemeen tussen de 15 en 52 uur.

Er bestaan ook zware, langdurige leerstraffen. Zware leerstraffen worden over het algemeen opgelegd in plaats van drie tot zes maanden jeugddetentie of als voorwaarde voor schorsing van de voorlopige hechtenis. Ze zijn bedoeld voor jongeren die al vaker met justitie in aanraking zijn geweest en die door hun gedrag veel kans hebben om een criminele carrière op te bouwen. Het gaat om jongeren die geen daginvulling hebben, omdat ze niet naar school gaan en geen werk hebben. De bedoeling van een zware leerstraf is het gedrag van de jongere te veranderen en de kans op een opleiding en werk te vergroten.

Een zware leerstraf neemt ongeveer 40 uur per week in beslag, dus vijf hele dagen per week meestal gedurende drie maanden.

Over het algemeen geven de leerprojecten meer mogelijkheden voor maatwerk, aansluitend bij de aard van het delict en de persoon van de jongere.⁷⁰

§ 4.6.4. Duur taakstraf

De rechter kan een taakstraf van maximaal 200 uur opleggen (art. 77m lid 2 en 4 Sr).

Wanneer de rechter een werkstraf in combinatie met een leerstraf oplegt, kan het totaal maximaal 240 uur bedragen (art. 77m lid 6 Sr). Een zware leerstraf zoals hierboven is besproken neemt ongeveer 400 uur in beslag en komt het maximum dus te boven. De wet heeft hiervoor een uitzonderingsbepaling.

De Officier van Justitie kan als voorwaarde ter voorkoming van strafvervolgung een taakstraf van ten hoogste 40 uur geven.

Een werkstraf van 100 uur of minder dient binnen zes maanden te worden afgerond, een werkstraf van 100 uur of meer binnen een jaar (art. 77m lid 3 Sr). De termijn waarbinnen een leerproject gevolgd moet zijn is ten hoogste zes maanden (art. 77m lid 5 Sr). Het Openbaar Ministerie heeft de mogelijkheid de duur van deze maximum termijnen eenmaal met dezelfde periode te verlengen (art. 77m lid 8 Sr). Dit kan zowel op verzoek van de veroordeelde als ambtshalve.⁷¹

Wanneer de jongere een taakstraf krijgt, wordt in het vonnis het aantal uren bepaald alsmede de aard en inhoud van te verrichten werkzaamheden of het te volgen leerproject. De taakstraf mag niet meer dan dit aantal uren in beslag nemen. De tijd die een jongere in voorlopige hechtenis heeft gezeten wordt hiervan afgetrokken. Dit geldt alleen voor een werkstraf. Er wordt per dag voorarrest tussen de één en twee uur afgetrokken van de taakstraf.

§ 4.6.5 Wanneer een taakstraf?

Een jongere kan in principe voor elk strafbaar feit een taakstraf krijgen. Omdat een taakstraf ten hoogste 200 of 240 uur mag duren, gebeurt dit over het algemeen niet wanneer de jongere een ernstig strafbaar feit gepleegd heeft.

Een jongere die al eerder een taakstraf heeft gekregen of een mislukte taakstraf gehad heeft, kan wel opnieuw een taakstraf krijgen. Of de rechter of de Officier dit doet, ligt aan de

⁷⁰ Caro van der Voort, *Jeugdstrafrecht in vragen en antwoorden*, maart 2007 Den Haag pag. 53

⁷¹ G. de Jonge, A.P. van der Linden, *Jeugd & Strafrecht*, 2004 Deventer pag. 96

omstandigheden. Het is mogelijk dat de jongere in een dergelijk geval een taakstraf opgelegd krijgt voor een hoger aantal uren.⁷²

Het is in het jeugdstrafrecht niet mogelijk om de taakstraf geheel of gedeeltelijk voorwaardelijk op te leggen. Art. 77x Sr voorziet niet in die mogelijkheid. In het volwassenenstrafrecht is deze mogelijkheid er wel.⁷³

Voor een taakstraf gelden een aantal regels. Om de taakstraf goed uit te voeren moet de jongere zich strikt aan een aantal regels houden:⁷⁴

- de jongere is verplicht om te komen en moet zich bij ziekte afmelden;
- de jongere moet op tijd zijn;
- de jongere moet zijn best doen;
- de jongere moet zich houden aan de huisregels van het project.

Wanneer de taakstraf goed is uitgevoerd, maakt de coördinator taakstraffen een rapport voor de Officier van Justitie of de rechter. De jongere heeft een eindgesprek met de coördinator taakstraffen en begeleider op het werk- of leerproject. Soms moet de jongere een kort verslag maken van hoe de taakstraf is geweest en wat de jongere ervan geleerd heeft. De jongere krijgt zo snel mogelijk officieel bericht van het OM dat de taakstraf goed is uitgevoerd. Hiermee zit de straf van de jongere erop.

§ 4.6.6 Onvoldoende afronding

Wanneer de jongere zich niet aan de afspraken houdt, meldt de begeleider op de werk- of leerplaats dit aan de coördinator taakstraffen. De jongere krijgt dan één waarschuwing. Wanneer het daarna weer fout gaat wordt de taakstraf stopgezet. De coördinator taakstraffen meldt dit aan de Officier van Justitie.

Wanneer de rechter de taakstraf heeft opgelegd moet de Officier van Justitie de rechter om omzetting vragen (art. 77p lid 1 Sr). De rechter heeft toen hij de taakstraf oplegde in het vonnis, voor het geval de jongere de taakstraf niet naar behoren verricht, vervangende jeugddetentie opgelegd (art. 77n lid 1 Sr). De jeugddetentie kan maximaal vier maanden zijn. Voor elke twee uur taakstraf wordt niet meer dan één dag opgelegd (art. 77n lid 3 Sr). De Officier moet dit doen binnen drie maanden, nadat de tijd waarbinnen de taakstraf klaar moest zijn om is. De rechter kan dan alsnog een geldboete, jeugddetentie of een andere taakstraf opleggen. Het gedeelte van de taakstraf dat wel goed is uitgevoerd wordt hiervan afgetrokken.⁷⁵

Wanneer de Officier een taakstraf heeft opgelegd ter voorkoming van strafvervolgning, houdt het mislukken van een taakstraf in dat de jongere de voorwaarde niet is nagekomen. De Officier zal de jongere vervolgen en hem dagvaarden.

§ 4.6.7. Betekenis taakstraf voor het veiligheidshuis in Breda

Een taakstraf kan op verschillende manieren worden opgelegd. Als eerste kan de taakstraf opgelegd worden als hoofdstraf. De rechter veroordeelt de jongere dan tot een taakstraf. Een taakstraf kan echter ook opgelegd worden in de vorm van een voorwaarde bij schorsing van de voorlopige hechtenis. Hierbij wordt de voorlopige hechtenis geschorst met als voorwaarde dat de jongere de taakstraf naar behoren vervult. Als de jongere dit niet doet, wordt de

⁷² Caro van der Voort, *Jeugdstrafrecht in vragen en antwoorden*, maart 2007 Den Haag pag. 54

⁷³ G. de Jonge, A.P. van der Linden, *Jeugd & Strafrecht*, 2004 Deventer pag. 97

⁷⁴ Caro van der Voort, *Jeugdstrafrecht in vragen en antwoorden*, maart 2007 Den Haag pag. 55

⁷⁵ Caro van der Voort, *Jeugdstrafrecht in vragen en antwoorden*, maart 2007 Den Haag pag. 58

schorsing van de voorlopige hechtenis opgeheven. Een taakstraf kan tenslotte nog opgelegd worden bij een voorwaardelijk sepot. Hierbij ziet de Officier van Justitie af van vervolging als de jongere de taakstraf naar behoren vervult.

Duidelijk is dat de taakstraf een belangrijke rol vervult binnen het jeugdstrafrecht en dus ook binnen het veiligheidshuis in Breda. Het is een instrument dat veel gebruikt wordt om jongeren te laten inzien dat ze verandering aan moeten brengen in hun (criminele) gedrag. De taakstraf wordt binnen het veiligheidshuis vooral gebruikt bij gemotiveerde jongeren die verdacht worden van het plegen van een licht delict (bijvoorbeeld een eenvoudige diefstal).

§ 4.7: Geldboete⁷⁶

De geldboete is een van de hoofdstraffen die in het jeugdstrafrecht wordt toegepast. De minimum geldboete bedraagt in alle gevallen twee euro. De maximum geldboete is volgens art. 771 lid 1 Sr € 2250.

De rechter kan bij elke geldboete bepalen dat het bedrag in gedeelten kan worden betaald. De rechter stelt daarbij de hoogte van elk van die gedeelten vast (art. 771 lid 1 Sr). Art. 24a Sr is voor het overige van overeenkomstige toepassing. Dit betekent dat de rechter in het jeugdstrafrecht ook bij een geldboete van minder dan € 225 kan bepalen dat deze in termijnen mag worden voldaan en dat een termijnbedrag ook op minder dan € 45 euro mag worden bepaald. Bij een uitspraak dient de rechter ook in het jeugdstrafrecht de termijnen voor de betaling van de tweede en eventuele volgende gedeelten vast te stellen. De termijnen worden op ten minste één en ten hoogste drie maanden gesteld en mogen tezamen niet meer bestrijken dan een periode van twee jaren (art. 24a lid 3 Sr).

Bij het opleggen van een geldboete kan de rechter een aftrek van het voorarrest bevelen. In de uitspraak moet dan worden aangegeven volgens welke maatstaf de aftrek zal geschieden (art. 771 lid 7 jo 27 lid 4 Sr). Volgens art. 771 lid 2 Sr kan de rechter bij uitspraak bepalen dat bij niet volledige betaling en bij niet volledig verhaal van het verschuldigde bedrag, vervangende jeugddetentie zal worden opgelegd.

Als de rechter de jongere bij niet-volledige betaling van de geldboete de jongere nog eens voor zich wil zien, zal hij geen vervangende jeugddetentie in het vonnis opnemen. Wanneer in dat geval later de geldboete niet of niet volledig betaald wordt en geen of geen volledig verhaal mogelijk is, kan het Openbaar Ministerie vorderen dat het nog te betalen bedrag zal worden vervangen door jeugddetentie (art. 771 lid 3 Sr). De rechter kan ook de duur van een reeds eerder opgelegde vervangende jeugddetentie wijzigen. De bevoegde rechter is steeds de rechter die de geldboete heeft opgelegd. De rechter krijgt hierdoor als het ware de rol van een executierechter die om pedagogische redenen bij niet betaling nog eens nagaat wat hiervan de redenen zijn. Als de jongere inmiddels de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt kan de rechter hechtenis opleggen, tenzij de jongere naar zijn oordeel nog in aanmerking komt voor vervangende jeugddetentie (art. 771 lid 5 Sr). De duur van de vervangende jeugddetentie of vervangende hechtenis bedraagt tenminste één dag en ten hoogste drie maanden (art. 771 lid 7 Sr). Bij vervanging van de geldboete door jeugddetentie wordt voor elke dag niet meer dan €15 gerekend. Betaalt de jongere alsnog de geldboete dan vervalt de vervangende jeugddetentie. Door betaling vermindert de vervangende jeugddetentie naar evenredigheid. Als voor een gedeelte van de dag jeugddetentie ondergaan zou moeten worden, wordt dit naar boven afgerond (art. 771 lid 6 jo 24c lid 4 Sr).⁷⁷

⁷⁶ G. de Jonge, A.P. van der Linden, Jeugd & Strafrecht, 2004 Deventer pag. 86

⁷⁷ G. de Jonge, A.P. van der Linden, Jeugd & Strafrecht, 2004 Deventer pag. 87

In alle gevallen waarin een geldboete is opgelegd en deze niet of niet volledig is betaald, kan de jongere de rechter verzoeken de geldboete te vervangen door een taakstraf (art. 771 lid 3 Sr). De taakstraf wordt opgelegd in evenredigheid met het nog verschuldigde bedrag (art. 771 lid 4 Sr). De geldboete kan niet meer vervangen worden door een taakstraf als de jongere de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt.

Hoofdstuk 5: Trajecten

Bij het veiligheidshuis in Breda worden er een aantal trajecten ingezet om te voorkomen dat jongeren terugvallen in het criminele circuit. Deze trajecten worden ingezet bij de oplegging van een voorwaardelijke veroordeling, schorsing uit de voorlopige hechtenis of aan het einde van de jeugddetentie. In Breda zijn er een aantal trajecten opgezet die opgericht zijn om de jongeren te helpen. Hieronder worden de trajecten besproken die worden ingezet bij het veiligheidshuis in Breda. Er is voor gekozen alleen deze trajecten te bespreken omdat de overige trajecten niet of in zeer geringe mate ingezet worden door de medewerkers van het veiligheidshuis in Breda.

§ 5.1: Trajecten bij schorsing van voorlopige hechtenis met voorwaarde, voorwaardelijk vonnis en voorwaardelijk sepot

§5.1.1. ITB/ SDAJ- traject

ITB staat voor Individuele Trajectbegeleiding. Het is een laatste kans om onder strenge begeleiding, extramuraal, een einde te maken aan de criminele carrière van de jongere.⁷⁸

SDAJ- traject staat voor Stelselmatige Dader Aanpak Jongeren: de jongere moet zich hierbij aan een aantal regels houden namelijk: huisarrest met uitzondering van school en werk en enkele activiteiten per week (de rest is de jongere dus thuis), vijf dagen per week werken of naar school, een verplichte vrijetijdsbesteding, de jongere werkt mee aan de begeleiding en controles door de Jeugdreclassering en de politie.⁷⁹

Een ITB- of een SDAJ- traject wordt aangeboden als bijzondere voorwaarde bij schorsing van de voorlopige hechtenis of als voorwaarde bij een voorwaardelijk vonnis of voorwaardelijk sepot.

Het traject dat moet worden doorlopen is verschillend en de begeleiding is maatwerk. Er wordt gekeken naar de achterliggende problematiek, de geschiedenis en de vaardigheden van de jongere, om zo een goed plan van aanpak op te stellen. In het plan van aanpak worden doelen geformuleerd, waaraan gewerkt wordt en de volgorde waarin deze doelen bereikt dienen te worden. De ouders van de jongere worden in het geheel betrokken. De duur van de begeleiding is zes maanden. De contactfrequentie in de start is hoog, de jongere spreekt meerdere keren per week af met zijn begeleider. Deze maakt met de jongere een weekschema waarin van dag tot dag en van uur tot uur is vastgelegd wat de jongere doet. Hierbij moet gedacht worden aan dingen zoals school, cursussen, sport of bezoek bij vrienden en familie.

Er zijn vaste onderdelen in het plan van aanpak:

- verplichte vrijetijdsbesteding van twee avonden per week;
- verplichte daginvulling van vijf dagen in de week: werken, school of een combinatie van beide;
- op de momenten dat er geen activiteiten gepland staan, wordt de jongere geacht thuis te zijn;

Er is veel contact met de omgeving van de jongere en met verschillende instellingen. De begeleiding is gericht op alle leefgebieden van de jongere.

Het verschil tussen het ITB en SDAJ- traject is dat het SDAJ- traject alleen opgelegd als er sprake is van een stelselmatige dader, dit wil zeggen dat de jongeren bekend is bij justitie en regelmatig terugvalt in het criminele circuit. Op het moment dat een jongere dus voor eerste

⁷⁸ http://www.os.amsterdam.nl/ppfd/2006_meldpunt_wodc.pdf geraadpleegd 6 maart 2008

⁷⁹ <http://www.jeugdreclassering-nb.nl/sdaj.html> geraadpleegd 6 maart 2008

keer in aanraking komt met justitie kan dit traject niet worden aangeboden. Het ITB kan wel worden aangeboden bij jongeren die voor het eerst in aanraking komen met justitie.

§5.1.2. Sociale vaardigheidstraining⁸⁰

Sociale vaardigheidstraining is bedoelt voor kinderen en jongeren die moeite hebben met het leggen en onderhouden van contacten met leeftijdsgenoten. Sociale vaardigheidstraining als bijvoorbeeld voorwaarde bij schorsing van de voorlopige hechtenis, wordt vaak opgelegd bij jongeren die veel ruzie hebben en moeite hebben met het kijken naar hun eigen aandeel in dergelijke situaties. Belangrijk bij deze training is dat de jongere gemotiveerd is om mee te werken. Gedurende de trainingen leert de jongere manieren die de jongere kan gebruiken in de omgang met anderen. Aan het einde van de bijeenkomst krijgt de jongere een opdracht mee naar huis. Er worden ook ouderbijeenkomsten gehouden waar verteld wordt over de voortgang van de jongere.

§ 5.1.3. Multi Systeem Therapie (MST)⁸¹

De behandeling is voor jongeren van 12 tot 18 jaar met zeer ernstige gedragsstoornissen die in deze levensfase tot uiting komen in heftig antisociaal gedrag en oppositioneel gedrag, waarbij sprake is van veiligheidsrisico's voor zichzelf of hun omgeving. Bovengenoemde problemen gaan in veel gevallen gepaard met ernstige opvoedingsonmacht bij de ouders/opvoeders. Er is meestal sprake van een gezinssituatie met een zeer lage organisatiegraad. Verder hebben problemen buiten de gezinscontext voortdurend een negatieve invloed op het gezinsfunctioneren. Ouders zijn het zicht op wat de jongere buitenshuis doet volledig kwijt.

Er bestaat een sterke wisselwerking met andere problemen zoals:

- met andere psychische problemen en (licht verstandelijke) beperkingen van de jongere zelf;
- gebruik van alcohol en drugs;
- problemen in de gezins- opvoedingssituatie;
- leerprestaties en gedrag op school;
- vrijetijdsbesteding en omgang met antisociale vrienden en kennissen;
- een negatief ontwikkelingsperspectief;
- politie- en justitie- contacten;
- de jongere maakt nog deel uit van het gezinssysteem, of gaat hier weer deel van uitmaken;
- vaak komt het voor dat de jongere onder toezicht staat van een gezinsvoogd;
- de jongere is in het verleden al geplaatst of aanwezig geweest door middel van een machtiging voor een gesloten plaatsing, in een justitiële jeugdinrichting.

Een jongere komt niet in aanmerking voor een MST- behandeling als er sprake is van:

- een IQ lager dan 70;
- dominante zedenproblemen;
- acute psychiatrische problemen die een zodanige bedreiging vormen voor de jongere en/of de omgeving, dat een interventie door middel van een opname in een psychiatrische afdeling, met adequate medische begeleiding, noodzakelijk is;
- delicten met hoge maatschappelijke gevoeligheid waarvoor geslotenheid nodig is; hiermee wordt bedoeld het delict dermate ernstig is dat een plaatsing in een jeugdinrichting noodzakelijk is.

⁸⁰ <http://www.jarabee.nl/ouders/sectoren/ambulant/sova.htm> geraadpleegd 6 maart 2008

⁸¹ http://www.jeugdzorgdrenthe.nl/pdf/folder_MST.pdf. geraadpleegd 6 maart 2008

MST is een intensieve, effectief gebleken behandeling, waarbij de behandelaar het gezin meerdere malen per week in de thuissituatie bezoekt en 24 uur per dag bereikbaar is. Daarnaast zijn er contacten met voor de jongere en het gezin belangrijke anderen zoals leerkracht of werkgever. De behandeling duurt tussen de drie en zes maanden. Het uitgangspunt is dat het antisociale gedrag van de jongere veroorzaakt wordt door kenmerken van de jongere, het gezin, de vriendengroep, de school en de buurt. De aanpak van het antisociale gedrag moet vervolgens bestaan uit het verminderen van de risicofactoren en het versterken van de beschermende factoren die passen in de context van het gezin. Als risicofactor kan bijvoorbeeld worden gezien een bepaalde vriendengroep waar de jongere regelmatig mee omgaat. Nadat de beschermende factoren en de risicofactoren van de jongere en het gezin in kaart gebracht zijn, wordt een behandelplan opgesteld. Op basis hiervan worden interventies in en tussen de systemen van gezin, leeftijdsgenoten, school en omgeving geïntegreerd. Op deze manier probeert MST een totaalpakket aan zorg te bieden en wordt geprobeerd alles wat het bereiken van de behandeldoelen in de weg staat aan te pakken. Hierbij kan worden gedacht aan verslaving (ook van de ouders) en afwezigheid van onderwijs.⁸²

§5.1.4. Karam

Karam is onderdeel van Tender jeugdzorg. Karam is een opvanghuis voor Marokkaans/islamitische jongens van 12 tot 18 jaar die ernstig zijn vastgelopen in het gezin, op school of op het werk. Dus ook voor jongens die zwerven, van school spijbelen of met justitie in aanraking komen. De jongere woont tijdelijk bij Karam en stelt met medewerkers een plan op over hoe de problemen aangepakt kunnen worden. Er wordt structuur geboden, korte termijn doelen gesteld en er wordt aandacht besteed aan taakinvulling. Het komt regelmatig voor dat jongeren onder schorsingsvoorwaarden bij Karam komen. Zij komen dan uit detentie en ondergaan hier een persoonlijkheidsonderzoek waarna advies wordt uitgebracht voor verdere behandeling.

Karam kiest voor een Marokkaans –Nederlandse benadering. Dat wil zeggen dat de relatie met het gezin belangrijk is en het gezin betrokken wordt bij de hulp die de jongere geboden wordt. Karam staat als een soort brug tussen Bureau Jeugdzorg (of andere Nederlandse hulpverlening) en de ouders van de jongeren. Hierdoor zijn ze in staat ouders intensief bij de hulp te betrekken en een relatie met hen aan te gaan. Verder kunnen jongeren hier meer zichzelf zijn dan bijvoorbeeld bij gewone crisisopvang. Vaak voelen jongeren zich meer op hun gemak.⁸³

Tegelijkertijd wordt gewerkt aan de individuele zelfontplooiing. De jongere komt tijdelijk wonen bij Karam. Dagritme is erg belangrijk en een vereiste om met de jongere aan de slag te kunnen. Dit houdt dus in dat de jongere school of werk moet hebben. Er wordt hulp geboden naar het zoeken van werk indien de jongere niet naar school gaat. Deze regel wordt streng nageleefd. Er worden duidelijke afspraken en regels opgesteld waar de jongere zich aan moet houden. Verder biedt Karam gevarieerde oefensituaties om sociale vaardigheden te leren die belangrijk zijn voor het goed functioneren in de Nederlandse samenleving. De jongere heeft een eigen kamer, die hij zelf mag inrichten.

Naast de crisisopvang heeft Karam ook mogelijkheden voor speciale diagnostiek en ambulante begeleiding van Marokkaanse en islamitische jongens.

⁸² <http://www.deviersprong.nl/brochures/brochure-mst-behandelprogramma.pdf> geraadpleegd 27 maart 2008

⁸³ <http://www.tenderjeugdzorg.nl/werk.prp?itemed=65> geraadpleegd 17 maart 2008

Karam biedt hulp voor vier weken. Verlenging van de hulpverlening is alleen mogelijk via een indicatie van Bureau Jeugdzorg. De verlenging kan bestaan uit ambulante hulp in de thuissituatie eventueel in combinatie met verlening van het verblijf. Het streven is dat de jongere terug gaat naar huis. Maar het kan ook zijn dat wordt gewerkt naar een andere zinvolle oplossing in overleg met de jongere en de ouders.⁸⁴

§5.1.5. Kamertraining⁸⁵

Kamertraining is bedoeld voor jongeren die (nog) niet toe zijn aan zelfstandig wonen. Bijvoorbeeld doordat ze onzeker zijn, te lang in een instelling hebben gewoond of onvoldoende praktische of sociale vaardigheden bezitten. De training vindt plaats in een kamertrainingscentrum. Dit is een woonhuis voor jongeren van 16 tot 21 jaar die niet meer thuis willen of kunnen wonen. Zij krijgen ondersteuning bij het zelfstandig wonen.

Er zijn een aantal voorwaarden waar de jongere aan moet voldoen:

- de jongere moet 16 jaar of ouder zijn;
- de jongere mag niet verslaafd zijn aan alcohol of drugs;
- de jongere heeft een dagbesteding of werk;
- de jongere moet in staat zijn zelfstandig een dagindeling te maken;
- de jongere moet gemotiveerd zijn om samen met de mentoren te werken aan leerdoelen;
- de jongere moet bereid zijn zich aan huisregels te houden.

Voor jongeren die 24-uursbegeleiding nodig hebben is een kamertrainingcentrum (KTC) niet geschikt. Er is geen constante begeleiding aanwezig.

Tijdens het verblijf wordt voor elke jongere een hulpverleningsplan opgesteld met daarin specifieke leerdoelen. Voorbeelden hiervan zijn: leren omgaan met geld, leren koken, contacten leggen of onderhouden met leeftijdsgenoten, besteding van vrije tijd, familierelaties herstellen of veranderen. Verder krijgt iedere jongere een eigen mentor toegewezen. Eenmaal per week spreekt de mentor met de jongere de begeleidingspunten door. Als de jongere hiermee instemt kunnen ook familie en vrienden bij dit gesprek betrokken worden. De mentor is dagelijks van 15:00 uur tot 23:00 uur aanwezig voor eventuele vragen met betrekking tot school, werk en vrijetijdsbestedingen.

De meeste jongeren wonen ongeveer tien weken in het kamertrainingscentrum en gaan dan zelfstandig op kamers. Hierna kunnen ze nog wel begeleiding krijgen.

§ 5.1.6. Zelfstandigheidstraining⁸⁶

Zelfstandigheidstraining is voor jongeren tussen de 16 en 23 jaar met zodanige problemen thuis, dat het voor de jongere zelf (of de ouders) beter is dat de jongere met begeleiding zelfstandig gaat wonen.

De training heeft drie vormen van begeleiding. Ze worden onderscheiden door de hoeveelheid aan begeleiding. De ontwikkeling met betrekking tot zelfstandigheid bepaalt de vorm van behandeling.

24-uurs zelfstandigheidstraining:

De jongere woont in een huis met acht jongeren en heeft de beschikking over een eigen kamer voorzien van basisstoffering (vloerbedekking en gordijnen). In het huis bevinden zich

⁸⁴ http://www.tenderjeugdzorg.nl/hulp.prp?range=13-18&page_id=37 geraadpleegd 17 maart 2008

⁸⁵ <http://www.rading.nl/2hvorm/ktc.htm> geraadpleegd 17 maart 2008

⁸⁶ <http://www.jarabee.nl/jongeren/sectoren/24uur/zelfstandigheidstraining.htm> geraadpleegd 17 maart 2008

douches, w.c.'s, ingerichte keukens en een telefoon voor algemeen gebruik. De jongere krijgt een eigen sleutel van de kamer maar ook de mentoren hebben er één die ze alleen in bijzondere gevallen gebruiken. Bij binnenkomst wordt gestart met het opbouwen van een waarborgsom. Dit geld krijgt de jongere bij vertrek, tenzij er schade is veroorzaakt. In het huis is dag en nacht een mentor aanwezig.

Zelfstandig wonen met interne begeleiding:

De jongere woont in een huis met drie andere jongeren. De kamer wordt gehuurd van een Bureau Jeugdzorg. Voor de duur van de begeleiding krijgt de jongere een huurcontract. De huur varieert van € 160 tot € 205 per maand (incl. gas, water en licht). Op elke doordeweekse dag is er op vaste tijden een mentor aanwezig.

Zelfstandig wonen met externe begeleiding:

De jongere beschikt over een eigen woonruimte en krijgt enkele uren per week begeleiding van een vaste mentor, die de jongere op zijn/haar eigen woonplek bezoekt.

De begeleiding helpt te ontdekken, oefenen en uitbouwen van de vaardigheden van de jongere. Hiervoor gebruikt de begeleiding een methode die competentiemodel heet. Dit betekent dat de jongere vaak te horen krijgt wat er fout en goed gaat en hoe de dingen die niet goed gaan verbeterd kunnen worden. De jongere krijgt hulp bij praktische vaardigheden zoals koken, boodschappen doen, wassen en omgaan met geld. Ook leert de jongere andere vaardigheden die de jongere nodig heeft als deze zelfstandig gaat wonen. Voorbeelden hiervan zijn opbouwen en onderhouden van een vriendenkring, maken van eigen keuzes en invulling van een zinvolle vrijetijdsbesteding. Indien nodig zal hulp worden geboden bij het verwerken van persoonlijke problemen.

Van de jongere wordt verwacht dat deze bereid is de begeleiding te ontvangen. Verder kan geen hulp geboden worden als de jongere thuis hoort in de verslavingszorg. Bovendien kan er geen hulp geboden worden als de jongere vanwege psychische of lichamelijke problemen niet kan worden aangesproken op begeleidingspunten. Een voorwaarde voor de training is dat de jongere een dagindeling heeft of bereid is hiernaar te zoeken. Als de jongere 18 jaar of ouder is moet deze beschikken over een inkomen voor eigen levensonderhoud (salaris, studiefinanciering of een uitkering). Verder moet de jongere op een respectvolle manier met de andere bewoners om kunnen gaan, zodat iedereen de kans krijgt aan de begeleidingspunten te werken.

Gedurende de gehele periode krijgt de jongere een mentor die het vaste aanspreekpunt is. Met deze mentor heeft de jongere gesprekken over het verloop en de problemen bij de begeleiding. Bij de start van de training wordt met de jongere, de mentor en de maatschappelijk werker een begeleidingsplan opgesteld. De jongere bepaalt in welke mate de ouders bij de begeleiding betrokken zullen worden. De mentor kan ondersteuning bieden als het contact met de ouders, om welke reden dan ook, moeizaam verloopt.

§5.1.7. Overige trajecten

- Itb- Criem: Individuele trajectbegeleiding voor jongeren tussen de 12 en 17 jaar met een allochtone achtergrond (etnische minderheden), voornamelijk uit de grote steden.⁸⁷
- Agressietraining: hierbij krijgen jongeren een cursus agressiebeheersing.

⁸⁷ http://www.os.amsterdam.nl/ppfd/2006_meldpunt_wodc.pdf geraadpleegd 6 maart 2008

- Kick: preventieve aanpak voor jongeren die dreigen af te glijden in de criminaliteit. De jongere wordt in contact gebracht met een maatschappelijk werker en eventueel doorverwezen naar andere hulpverleningsinstanties.⁸⁸
- Pasvorm: training werknemersvaardigheden. Pasvorm is een programma dat jongeren een aantal vaardigheden leert waardoor ze makkelijker een baan kunnen krijgen. Hierdoor krijgen jongeren een vaste dagbesteding en dit kan hen uit het criminele circuit halen.⁸⁹

§ 5.2: Trajecten bij jeugddetentie

§ 5.2.1. Work- Wise

Work- Wise is een individueel traject bestaande uit een samenhangend geheel van activiteiten op het gebied van arbeid en scholing, sociaal netwerk, wonen en vrijetijdsbesteding en heeft als doel een succesvolle maatschappelijke integratie. Tijdens de voorlopige hechtenis wordt van start gegaan met het programma en tijdens de jeugddetentie wordt dit voortgezet. Het wordt dus opgelegd aan jongeren voor wie een onvoorwaardelijke jeugddetentie geëist wordt. Het helpt jongeren die geplaatst zijn in een inrichting bij hun terugkeer in de maatschappij. Work- Wise is bedoeld voor alle jongeren die geplaatst zijn in een instelling voor een periode langer dan drie weken. De jongeren moeten de leeftijd hebben tussen 12 en 23 jaar. De jongere zal zeker de eerste zes maanden van het arbeidsproces en/of scholingstraject begeleid moeten worden. De belangrijkste taak van de individuele begeleider is, middels coaching, zorg te dragen voor een zo goed mogelijk verloop van de arbeids- en sociale integratie van de jongere. Het is de bedoeling dat hij de jeugdreclassering of de (gezins) voogd hierbij zoveel mogelijk betreft.⁹⁰

§5.3: Jeugdreclassering⁹¹⁻⁹²

De jeugdreclassering is onderdeel van bureau jeugdzorg, en begeleidt jongeren die met justitie en de politie in aanraking zijn gekomen. De jongeren zijn tussen de 12 en 18 jaar oud en hebben een strafbaar feit gepleegd. De jeugdreclassering wordt ingeschakeld in opdracht van de kinderrechter, de Officier van Justitie of de Raad voor de Kinderbescherming. Het doel van de jeugdreclassering is door middel van begeleiding te zorgen dat de jongere niet meer met justitie of de politie in aanraking komt. Hiervoor zijn vaak een aantal veranderingen nodig in bijvoorbeeld de thuissituatie, school of werk, omgang met vrienden en de vrijetijdsbesteding van de jongere.

Er zijn een aantal manieren waarop een jongere bij de jeugdreclassering bekend kan raken: Er is een gesprek geweest met een medewerker van de Raad voor de Kinderbescherming nadat de jongere met de politie in aanraking is gekomen. De Raad heeft vervolgens de jeugdreclassering gevraagd de verdere begeleiding op zich te nemen; De strafzaak van de jongere is voorwaardelijk geseponneerd, als de jongere zich aan de voorwaarde houdt en bijvoorbeeld de taakstraf uitvoert, zal er geen verdere vervolging door de kinderrechter plaatsvinden (voorwaardelijk sepot); De jongere heeft een tijdje in voorarrest gezeten en wordt nu geschorst met als voorwaarde dat de jongere zich houdt aan de aanwijzingen van de jeugdreclassering. Deze schrijft een

⁸⁸ <http://www.kick-breda.nl> geraadpleegd 6 maart 2008

⁸⁹ <http://www.ketens-netwerken.nl/resources/uploads/files/documenten/arrangementenonderwijs.pdf> geraadpleegd 6 maart 2008

⁹⁰ <http://www.Work-Wise.nl/WatDoetWorkWise.aspx> geraadpleegd 6 maart 2008

⁹¹ <http://www.jeugdzorg-nb.nl/folders/Jr%20algemeen%20j.pdf> geraadpleegd 31 maart 2008

⁹² <http://www.bjzutrecht.nl/pdf/011jeugdreclassering.pdf> geraadpleegd 31 maart 2008

rapport over de jongere over de tijd tot aan de strafzitting, dit advies zal later door de kinderrechter gebruikt worden tijdens de strafzitting (schorsing uit voorlopige hechtenis); De kinderrechter heeft tijdens de strafzitting de uitspraak gedaan dat de jongere zich tijdens de proeftijd aan de aanwijzingen van de jeugdreclassering moet houden. De jeugdreclassering rapporteert aan justitie hoe de begeleiding verloopt; De jongere verblijft al een tijdje in jeugddetentie en komt binnenkort (voorwaardelijk) vrij. De Officier van Justitie of de instelling waar de jongere gedetineerd zit, heeft gevraagd aan de jeugdreclassering om de begeleiding op zich te nemen.

Als de jongere is aangemeld bij de jeugdreclassering krijgt deze een medewerker aangewezen die de jongere gaat begeleiden. De begeleider gaat samen met de jongere onderzoeken hoe de persoonlijke situatie van de jongere eruit ziet. Vervolgens wordt er aan de hand van de persoonlijke situatie gekeken wat er veranderd moet worden; aan de hand hiervan worden een aantal leerdoelen geformuleerd. Belangrijk is dat de mensen uit de omgeving van de jongere bij de begeleiding betrokken worden (hierbij valt te denken aan een vertrouwenspersoon op het werk of op school).

Binnen zes weken wordt samen met de jongere door de begeleider een plan van aanpak opgesteld. In principe worden de ouders van de jongere ook bij dit plan betrokken. In het plan van aanpak staan ook de leerdoelen geformuleerd en hoe deze bereikt dienen te worden. Afhankelijk van de wijze waarop de jongere bij de jeugdreclassering terecht is gekomen zal de duur van de begeleiding worden bepaald. Is er bijvoorbeeld door de rechter een proeftijd van twee jaar opgelegd met daarbij als voorwaarde jeugdreclassering, zal dan de begeleiding twee jaar duren.

Wanneer de begeleiding van de jeugdreclassering niet vrijwillig is kan de begeleider schriftelijke aanwijzingen geven. Zodanige aanwijzing moet door de jongere worden gezien als een verplichte opdracht om te zorgen dat de doelen behaald worden. In een rapport aan justitie wordt vervolgens opgenomen of de jongere zich aan de aanwijzingen houdt, is dit niet het geval dan kan justitie een zwaardere straf of maatregel vorderen.

Vaak wordt bij harde kern jongeren de maatregel Hulp en Steun opgelegd. De jeugdreclassering gaat dan in op de problemen en risico's in het leven van de jongeren (bijvoorbeeld problemen thuis, op school of in de vrije tijd). De problemen worden met de jongere besproken en er worden afspraken gemaakt over de aanpak van het probleem. De begeleider controleert vervolgens of de jongere de afspraken nakomt. De maatregel Hulp en Steun kan in verschillende situaties door verschillende medewerkers van de rechtbank opgelegd worden:

- de rechter commissaris kan de maatregel opleggen bij schorsing uit voorlopige hechtenis;
- de Officier van Justitie kan de maatregel opleggen als hij besluit van verdere vervolging af te zien onder voorwaarde dat de jongere zich houdt aan de aanwijzingen van de jeugdreclassering (voorwaardelijk sepot).

Tenslotte is er nog de maatregel Toezicht en Begeleiding. Deze maatregel wordt gebruikt als de Raad voor de Kinderbescherming de jeugdreclassering vraagt een jongere te begeleiden. Dit gebeurt over het algemeen in de periode tussen de arrestatie van de jongere en de strafzitting of na de jeugddetentie. Het kan ook zijn dat de jongere niet voor hoeft te komen maar wel problemen heeft waarbij hulp geboden dient te worden. De jeugdreclassering kan dan voor begeleiding zorgen in het kader van de maatregel Toezicht en Begeleiding. De begeleiding is gericht op de aanpak van problemen in het leven van de jongere. Belangrijk

verschil met de maatregel Hulp en Steun is dat de maatregel Toezicht en Begeleiding vrijwillig is, maar niet vrijblijvend. Dit wil zeggen dat de jongere wel bereid moet zijn de hulp te aanvaarden en dat er geen rechterlijke machtiging is. Als de jongere de maatregel eenmaal aanvaardt moet de jongere zich wel aan de afspraken houden. Het is niet zo dat de jongere zelf kan bepalen aan welke afspraken hij zich wel en niet houdt. De maatregel Toezicht en Begeleiding duurt zes maanden en kan één keer met zes maanden verlengd worden.

Hoofdstuk 6: Worden er veranderingen waargenomen in het gedrag van de jongeren na het volgen van de trajecten?

Bij het veiligheidshuis in Breda zijn ongeveer 25 harde kern jongeren bekend. Om een goed beeld te krijgen van de trajecten die deze jongeren opgelegd hebben gekregen en of er veranderingen zijn waar te nemen in het gedrag van deze jongeren na het volgen van deze trajecten, is ervoor gekozen tien van deze jongeren te bestuderen. Dit is gebeurd door middel van het houden van interviews en gesprekken met medewerkers van het veiligheidshuis en begeleiders van de harde kern jongeren. Met medewerkers van het veiligheidshuis in Breda wordt bedoeld de vertegenwoordigers van elke organisatie die onder het veiligheidshuis valt en dat er dus één persoon is die de organisatie vertegenwoordigd. Verder zijn de dossiers van de bestudeerde jongeren bekeken. Er is gekozen voor het bestuderen van tien van deze jongeren omdat in verband met de tijd die staat voor het houden van het onderzoek, het niet mogelijk is om meer jongeren te onderzoeken. In het kader van het onderzoek en de beschikbare tijd is het niet haalbaar om van elke jongeren de tijdslijn met daarin de trajecten uiteen te zetten. Dit heeft te maken met het feit dat niet alle benodigde informatie verkrijgbaar is uit de ketendossiers en uit de overleggen. Veel informatie is terug te vinden in de systemen van de verschillende organisaties, deze hebben niet allemaal de tijd direct te reageren op vragen waardoor er veel tijd in gaat zitten deze tijdslijnen te maken. De overige informatie is terug te vinden in de ketendossiers van de bestudeerde jongere en kan verkregen worden door middel interviews.

Verder zijn een aantal jongeren onderzocht die vanaf maart 2008 niet meer onder de definitie van harde kern jongeren vallen, dit gebeurt door middel van bestudering van de ketendossiers en gesprekken met de begeleiders van de jongere. Er is voor gekozen om ook een aantal van deze jongeren te onderzoeken zodat vastgesteld kan worden met welke instrumenten en welke trajecten de jongere uiteindelijk geholpen is.

Hieronder zal besproken worden welke trajecten het meest opgelegd zijn en hoe de jongeren hierop gereageerd hebben.

§6.1: Gedragsveranderingen na het inzetten van juridische instrumenten

§6.1.1. Werkstraf (art. 22c Sr)

Uit het onderzoek dat is gehouden (hierover is in hoofdstuk twee meer te vinden), voornamelijk de ketendossiers van de bestudeerde jongeren, is gebleken dat de werkstraf erg vaak wordt opgelegd. Dit gebeurt over het algemeen in twee vormen, via het officiersmodel, art. 77a Sr (werkstraf van max. 40 uur) en als veroordeling door de rechter. Vast staat wel, zo blijkt uit de ketendossiers, dat de werkstraf opgelegd wordt op het moment dat de jongeren voor het eerst in aanraking komen met justitie. Deze straf bedraagt over het algemeen niet meer dan 40 uur, afhankelijk van het strafbare feit. Naar mate de jongere meer verzeild raakt in het criminele circuit en dus meer strafbare feiten pleegt, wordt de werkstraf hoger.

Verrassend is dat de werkstraf ook nadat deze de eerste keer niet het gewenste resultaat heeft gehad, opnieuw wordt opgelegd. Het gebeurt vaak dat de werkstraf negatief retour komt, dat wil zeggen dat de werkstraf niet voldoende is afgerond. Hiermee wordt bedoeld dat de jongere bijvoorbeeld vroegtijdig is gestopt met het uitvoeren van de taakstraf. Uit het onderzoek dat is gehouden, kwam erg duidelijk naar voren dat vrijwel alle jongeren weer in herhaling vallen na afronding van een werkstraf, zowel bij voldoende als onvoldoende afronding. Het blijkt duidelijk uit de dossiers van de onderzochte jongeren, dat de werkstraf niet het gewenste effect heeft en dat er dus geen veranderingen worden waargenomen in het gedrag van de jongere. De jongere valt weer terug in zijn oude patroon en pleegt vaak opnieuw (nog ergere) strafbare feiten, zo blijkt uit de justitiële documentatie van de onderzochte jongeren. Tijdens

het onderzoek dat is gehouden is onderzocht hoe vaak de werkstraf is opgelegd, dit gebeurde bij de harde kern jongeren 19 keer. Na al deze keren hebben de jongeren opnieuw strafbare feiten gepleegd. Als de jongere vervolgens weer een strafbaar feit pleegt wordt alsnog een werkstraf opgelegd.

§6.1.2. Leerstraf (art. 22c Sr)

De leerstraf wordt minder vaak opgelegd dan de werkstraf. Echter deze heeft ook niet het gewenste resultaat zo blijkt uit de dossiers van de onderzochte jongeren. De leerstraf wordt vaak opgelegd bij bijzondere strafbare feiten, hierbij moet binnen het veiligheidshuis in Breda gedacht worden aan een zedenzaak of mishandeling. Deze feiten worden gezien als bijzondere strafbare feiten omdat het bij jongeren vaak om diefstal of inbraak in een woning of auto gaat en minder vaak om een zedenzaak. Een leerstraf wordt opgelegd met als doel dat de jongere iets van zijn/haar gedrag leert en niet in herhaling valt. Uit de dossiers blijkt dat met de oplegging van deze straf het doel (herhaling voorkomen) niet bereikt wordt. Van de acht keer dat de leerstraf is opgelegd, zijn er na het volgen van de leerstraf in alle gevallen opnieuw strafbare feiten gepleegd, vergelijkbaar met voorgaande strafbare feiten. Uit de dossiers blijkt ook dat de leerstraf vaak negatief retour komt, wat wil zeggen dat de leerstraf onvoldoende afgerond is. Dit gebeurt vaker bij een leerstraf dan bij een werkstraf. Een leerstraf zou een gedragsverandering tot gevolg moeten hebben, uit de dossiers blijkt echter duidelijk dat na het volgen van deze leerstraffen geen veranderingen worden waargenomen in het gedrag van de jongeren. Dit blijkt uit gesprekken die gevoerd zijn met de begeleiders van de jongeren die onderzocht zijn, zie hiervoor de bijlage. Deze begeleiders zijn werkzaam bij de jeugdreclassering.

Uit een aantal interviews dat gehouden is met medewerkers van het Openbaar Ministerie is gebleken dat de reden dat de taakstraf opnieuw opgelegd wordt ondanks het feit dat deze het recidivegevaar niet beïnvloedt, bij de rechter ligt. Hiermee wordt bedoeld dat de rechter ter zitting vaak beslist dat de jongere nog een kans verdient en dus nogmaals de kans krijgt om de taakstraf voldoende af te ronden. De achterliggende gedachte hiervan, zo blijkt uit het gesprek met een medewerker van het OM, is dat van jeugddetentie de jongere niet beter zou worden en dat jeugddetentie veel geld kost terwijl er dus vrijwel niet gewerkt wordt aan gedragsverandering. Medewerkers van het veiligheidshuis in Breda staan hier niet altijd achter, zo blijkt uit de interviews, omdat er vaak andere instrumenten beschikbaar zijn die wellicht wel het gewenste resultaat hebben.

§6.1.3. Voorwaardelijke jeugddetentie

Voorwaardelijke jeugddetentie (hierover meer in hoofdstuk drie) wordt vaak opgelegd in combinatie met een proeftijd van twee jaar met als bijzondere voorwaarde begeleiding van de jeugdreclassering, art. 14b Sr jo 77y lid 1 Sr. Tijdens deze proeftijd mag er dus niet opnieuw een strafbaar feit worden begaan en is de jongere verplicht zich aan de voorwaarden te houden die door de jeugdreclassering gesteld worden. Voldoet de jongere hier niet aan dan kan de straf vooralsnog ten uitvoer gelegd worden. Uit het onderzoek is gebleken dat de voorwaardelijke jeugddetentie in de onderzochte dossiers twaalf keer is opgelegd door de rechter. Deze twaalf keer zijn onder te verdelen in gedeeltelijk voorwaardelijke jeugddetentie en geheel voorwaardelijke jeugddetentie. Beide vormen zijn zes keer opgelegd. Er is wel een duidelijk verschil waar te nemen in de mate waarin straffen effect hebben. De geheel voorwaardelijke jeugddetentie heeft vrijwel geen effect omdat de jongeren allemaal opnieuw een strafbaar feit hebben gepleegd na de oplegging van de geheel voorwaardelijke jeugddetentie. Dit kan onder andere te maken hebben met het feit dat als de jongere opnieuw een strafbaar feit pleegt, de rechter erg terughoudend is met de tenuitvoerlegging van de

voorwaardelijke straffen. Zover uit het onderzoek blijkt gebeurt dit vrijwel niet,- op een enkele keer na, waarbij de 14 dagen jeugddetentie omgezet werden in een werkstraf van maximaal 28 uur.

§6.1.4. Jeugddetentie

Zoals hierboven beschreven is kan jeugddetentie geheel voorwaardelijk, gedeeltelijk voorwaardelijk of onvoorwaardelijk worden opgelegd. Uit de dossiers blijkt echter dat de rechter vaak slechts een deel van de straf onvoorwaardelijk oplegt. Verder wordt jeugddetentie vrijwel alleen opgelegd als jongeren al eerder strafbare feiten hebben gepleegd en de gevolgde trajecten (werkstraffen, leerstraffen en trainingen) niet het gewenste effect hebben gehad. Mocht dit niet geval zijn dan wordt er jeugddetentie opgelegd. Het aantal dagen staat in verhouding tot de ernst van het strafbare feit. Uit het onderzoek is gebleken dat gedeeltelijk voorwaardelijke jeugddetentie zes keer is opgelegd. Na de oplegging van de jeugddetentie zijn twee jongeren niet meer teruggekomen bij het veiligheidshuis in Breda, dit houdt dus in dat de jongeren, zover bekend, geen strafbare feiten meer hebben gepleegd. Van de overige vier jongeren is bekend dat zij naar de oplegging van de jeugddetentie alsnog strafbare feiten hebben gepleegd. Opvallend is dat de jongere die het hoogste aantal dagen jeugddetentie heeft gekregen, niet meer terug gevallen is in het criminele circuit. Dit zou dus betekenen dat de jeugddetentie toch enig effect heeft gehad. Uit het onderzoek kwam ook dat veel jongeren na het ‘uitzitten’ van de jeugddetentie bij een volgend strafbaar feit een PIJ maatregel opgelegd krijgen. Hierover is in hoofdstuk 2 meer verteld.

Gesteld kan dus worden dat na de oplegging van de jeugddetentie wel enige verandering is waargenomen in het gedrag van de jongeren. Deze verandering houdt in dat minder jongeren naar de oplegging van jeugddetentie terugvallen in het criminele circuit.

Hierbij dient de opmerking te worden gemaakt dat jongeren naar mening van de samenleving niet beter worden van het scenario afstraffen, wat dus inhoudt dat de jongere opgesloten wordt in een jeugdinrichting.⁹³ Deze inrichtingen worden door de samenleving ook gezien als een opleiding tot crimineel waardoor de rechter erg terughoudend is met het opleggen van jeugddetentie. Soms heeft een jongere echter al zoveel trajecten doorlopen dat er geen andere oplossing is dan de oplegging van jeugddetentie.

§6.1.5. PIJ maatregel

Zoals in een hoofdstuk drie is uitgelegd wordt een PIJ maatregel voor een periode van twee jaar opgelegd, art 77s Sr. Hier zit ook een probleem, het veiligheidshuis in Breda bestaat pas twee jaar. Uit het onderzoek bleek daarom ook dat er wel een aantal jongeren, als gevolg van een traject, een PIJ maatregel opgelegd gekregen hebben. Deze jongeren hebben deze maatregel echter nog niet afgerond waardoor nog niet is vast te stellen of er veranderingen zijn waar te nemen in het gedrag van de jongeren. Dit zou dus pas kunnen als er een aantal jongeren zijn die de PIJ maatregel hebben afgerond. Eventueel zou wel gekeken kunnen worden of de PIJ maatregel in het algemeen effect heeft gehad nadat jongeren deze maatregel hebben afgerond, maar in verband met de tijd is besloten dit niet te doen. Het zou betekenen dat in de justitiële documentatie van alle jongeren gekeken zou moeten worden of deze een PIJ maatregel opgelegd hebben gekregen en of deze na afronding van deze maatregel nog een strafbaar feit hebben begaan. Dit zou teveel tijd in beslag nemen waardoor het verdere onderzoek in tijdsnood zou komen. Daarbij komt dat het dan niet meer betrekking heeft op het veiligheidshuis in Breda waardoor niet is vast te stellen of dit instrument in relatie tot het Veiligheidshuis effect heeft gehad.

⁹³ <http://nujij.nl/jeugddetentie-zonder-nazorg-heeft-weinig-zin.1051879.lynkx> geraadpleegd 1 april 2008

§6.1.6. Geldboete

De geldboete wordt vrijwel alleen opgelegd als er sprake is van overtredingen. Bij misdrijven wordt, zo blijkt uit de dossiers, vrijwel nooit volstaan met een geldboete. Dit heeft als reden dat de geldboete bij jongeren geen effect heeft en niet leidt tot gedragsveranderingen, zo blijkt uit de dossiers van de bestudeerde jongeren. Vaak betalen ouders de boete als de jongeren een geldboete opgelegd krijgen waardoor de jongere er zelf vrijwel niets van leert. Vast staat dus dat geldboetes niet leiden tot gedragsveranderingen, zo blijkt uit de dossiers van de jongeren die onderzocht zijn. In alle gevallen nadat een geldboete is opgelegd is de jongere gerecidiveerd.

De geldboete kan wel als nuttig zijn voor het vaststellen van de gezinssituatie, wanneer meerdere geldboetes niet betaald worden kan er door de Raad voor de Kinderbescherming onderzoek gedaan worden naar de financiën van het gezin (dit is echter niet het doel van de oplegging van de geldboete). Hierdoor wordt er een duidelijk beeld van de thuissituatie geschilderd en dit kan bijdragen aan het opstellen van het scenario dat kan bijdragen aan het voorkomen van recidive bij de jongere

§6.1.7. Voorwaardelijk sepot/ OVJ model

Een transactie of een straf in de vorm van het officiersmodel houdt meestal een werkstraf, leerstraf, geldboete of geen vervolging waaraan een aantal voorwaarden verbonden zijn. Verwezen dient te worden naar de andere paragrafen binnen dit hoofdstuk.

§6.2: Gedragsveranderingen na het volgen van de trajecten

§6.2.1. Work- Wise

Tijdens de jeugddetentie wordt gestart met het traject Work- Wise. In hoofdstuk vier is uitgelegd wat dit traject inhoudt. Het traject wordt ingezet bij jongeren waarvan vaststaat dat ze gedurende een periode van minimaal vier weken in jeugddetentie zitten. Uit de dossiers van de jongeren die onderzocht zijn, is gebleken dat tot nu toe slechts één jongere het Work- Wise traject geheel heeft afgerond. De reden dat dit aantal zo laag is, heeft te maken met het feit dat de rechter erg terughoudend is met het opleggen van jeugddetentie waardoor als er jeugddetentie opgelegd wordt dit zeer zelden langer is dan vier weken. Uit interviews met begeleiders van het Work- Wise traject blijkt echter wel dat het traject succesvol is en gedragsveranderingen bij de jongeren tot gevolg heeft. Één van de redenen hiervan is dat het traject al gestart wordt tijdens de detentie waardoor de jongere goed bereikbaar is en eerder bereid is medewerking te verlenen aan het project. Hierdoor kunnen er al een aantal zaken geregeld worden tijdens de detentie voor wanneer de jongere uit de detentie komt. De overgang wordt hierdoor vergemakkelijkt en hierdoor zijn de jongeren minder snel geneigd terug te vallen in hun oude leefpatroon. Hierdoor wordt het recidivegevaar verminderd en pleegt de jongere minder snel opnieuw strafbare feiten.

De jongere, die als gevolg van het scenario dat is ingezet door het veiligheidshuis in Breda, het Work- Wise programma heeft gevolgd, heeft dit succesvol afgerond. Er is sprake van gedragsveranderingen doordat de jongere, voor zover bekend, geen strafbare feiten meer gepleegd heeft.

§6.2.2. Multi Systeem Therapie (MST)

De inzet van MST (in hoofdstuk vier uitgelegd) als traject door de medewerkers van het veiligheidshuis in Breda is nog erg nieuw. Het programma is binnen de gemeente Breda nog in ontwikkeling, wat wil zeggen dat er nog maar erg weinig jongeren deel hebben genomen aan het programma. Het doel van MST is het voorkomen van een (her)plaatsing in een justitiële jeugdinrichting. Wat dus betekent dat het programma wordt ingezet als vervanging

van de jeugddetentie. Uit de onderzochte dossiers blijkt nog niet wat effect is van MST omdat het traject nog nieuw is en nog niet is ingezet bij de harde kern jongeren die tijdens dit onderzoek onderzocht zijn. Er is echter wel een internationaal onderzoek naar gedaan. Internationaal wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat MST de recidive van ernstige delicten van jongeren vermindert en het functioneren van de gezinnen van deze jongeren verbetert.⁹⁴ De reden van het succes van dit programma is dat er niet alleen gekeken wordt naar een oplossing voor de jongere maar ook naar de omgeving. De risicofactoren, over het algemeen is dat de vriendengroep van de jongere is, worden aangepakt. Hierdoor wordt de oorzaak van het probleem aangepakt hetgeen bij veel trajecten niet het geval is. Als reden voor de effectiviteit van het traject kan verder worden gegeven dat de begeleiding extern gebeurt, bij SDAJ- trajecten ligt de begeleiding voor een groot deel in de handen van de ouders van de jongere. Als de ouders geen medewerking verlenen aan het traject, of niet de benodigde controle uitoefenen zal het SDAJ- traject maar weinig effect hebben. Bij de MST is er daarom voor gekozen de begeleiding in handen van een extern persoon te leggen. Naar verwachting zal er dus ook een positief effect op de recidive worden waargenomen in de gemeente Breda.

§6.2.3. SDAJ- traject (Stelselmatige Dader Aanpak Jongeren)

Het SDAJ- traject (hierover is meer te vinden in hoofdstuk vier) is een traject dat wordt opgelegd bij jongeren die al meerdere malen in aanraking zijn gekomen met Justitie en telkens terug vallen in het criminele circuit. Uit de dossiers blijkt dat de training redelijk effectief is, wat wil zeggen dat er jongeren zijn die door het doorlopen van dit traject niet meer terug zijn gekomen bij het Veiligheidshuis. Er zijn echter ook jongeren die na het volgen van dit traject weer teruggevallen zijn in het criminele circuit. Dit is het overgrote deel, zo blijkt uit de onderzochte dossiers. Het traject is zo effectief doordat de begeleiding erg streng is. Er is een strenge dagindeling, de overige tijd dient de jongere thuis te zijn. Essentieel voor de effectiviteit van de training is echter dat de ouders bereidt moeten zijn om mee te werken aan het traject. Ze moeten in staat zijn de jongere te controleren en te zorgen dat de jongere zich aan de gemaakte afspraken houdt. Gebeurt dit niet dan heeft de training geen effect. Uit de dossiers blijkt dat het traject in het verleden regelmatig opgelegd werd, maar dat het niet meer recent als scenario gebruikt is. De reden hiervoor is dat het SDAJ- traject langzaam vervangen gaat worden door MST. Het zijn beide trajecten die opgelegd worden als er sprake is van terugkerende criminaliteit bij de jongere. Ze worden beide opgelegd als laatste redmiddel om te voorkomen dat de jongere jeugddetentie krijgt opgelegd. Het verschil zit in het feit dat MST ook de omgeving van de jongere bij de aanpak van het probleem betreft en niet alleen kijkt naar de jongere zelf. Hierdoor zou deze training effectiever bevonden worden.

§6.2.4. Individuele Trajectbegeleiding (ITB)

ITB staat voor individuele trajectbegeleiding. Dit houdt in dat de jongere bij het doorlopen van een traject begeleid wordt door één persoon. Dit kan een medewerker van de jeugdreclassering zijn of medewerker vanuit het traject dat wordt gevolgd. De begeleiding is specifiek gericht op de persoon van de- jongere en eventueel de omgeving van de jongere. Dit laatste als dit onderdeel van het traject is.

ITB wordt erg effectief bevonden omdat de begeleiding specifiek gericht is op de jongere. Er is sprake van persoongerichte begeleiding waardoor de aanpak van de problemen en het behalen van de leerdoelen effectiever gebeurt. De jongere raakt vertrouwt met de persoon die door hem begeleidt, waardoor het makkelijker wordt om problemen te bespreken. De jongere

⁹⁴ <http://deviersprong.nl/brochures/brochure-mst-behandelprogramma.pdf> geraadpleegd 21 april 2008

bouwt een band op met de medewerker en er ontstaat wederzijds vertrouwen. Hierdoor is deze vorm van begeleiding ook zo effectief naar mening van een aantal ITB- begeleiders. Belangrijk hierbij is wel dat de begeleiding in combinatie moet zijn met een ander traject. Alleen strenge begeleiding is voor harde kern jongeren niet voldoende. Er zal aandacht besteed moeten worden aan de achterliggende problemen die tot deelname aan het criminele circuit hebben geleid.

IBT-Criem is een vorm van individuele trajectbegeleiding. Deze vorm van begeleiding is specifiek gericht op allochtone jongeren. Uit het onderzoek is gebleken dat dit traject ook wordt opgelegd bij harde kern jongeren. Het is echter een traject voor allochtone jongeren die voor het eerst een licht strafbaar feit hebben gepleegd. Hierdoor is dit traject voor harde kern jongeren niet geschikt. De begeleiding is niet intensief genoeg en de jongere heeft teveel vrijheden. Hierdoor valt de harde kern jongeren weer terug in het criminele circuit en is er dus sprake van recidive. Voor allochtone jongeren die voor het eerst een strafbaar feit hebben gepleegd, biedt dit traject wel mogelijkheden. Veel allochtone jongeren vallen niet terug in het criminele circuit naar het doorlopen van het traject doordat het traject rekening houdt met de culturele achtergrond van de allochtone jongere.

§6.2.5 Sociale Vaardigheidstraining

Sociale vaardigheidstraining wordt vaak opgelegd als voorwaarde bij schorsing uit de voorlopige hechtenis, art. 80 lid 1 Sr. Het geeft de jongere de kans om te laten zien dat hij bereid is om verandering aan te brengen in zijn gedrag. Er zijn echter een aantal voorwaarden waaraan voldaan moet worden wil een sociale vaardigheidstraining effectief zijn. Ten eerste vinden de trainingen vaak plaats in een groep, hierdoor kan er snel sprake zijn generalisatie. Dit kan een negatief of zelfs tegengesteld effect hebben op de mate van recidive na het volgen van de training. Wil een sociale vaardigheidstraining dus effect hebben moet er persoonlijke aandacht voor de jongere zijn. Ten tweede wordt bij de training de omgeving van de jongere niet betrokken. Hierbij moet vooral gedacht worden aan de ouders, antisociaal gedrag wordt regelmatig aangeleerd door de ouders of vrienden. Het zou voor het effect van de training goed zijn om de omgeving bij de training te betrekken. Wil de training dus effect hebben zou er meer aandacht moeten zijn voor de persoon van de jongere en zou de omgeving bij de training betrokken moeten worden. Uit mijn onderzoek is gebleken dat de sociale vaardigheidstraining zoals deze nu wordt aangeboden, geen effect heeft. Uit de dossiers blijkt dat de jongeren weer terug vallen in het criminele circuit en dat er dus sprake is van recidive.

§6.2.6. Karam

Uit het onderzoek is gebleken dat het programma van Karam (hierover meer in hoofdstuk vier) een positief effect heeft op het recidivegevaar bij jongeren. Dit geldt dan vooral voor Marokkaanse jongeren. De reden dat het programma zo effectief is, is dat de jongere op een Nederlands -Marokkaanse manier benadert wordt. Jongeren voelen zich hierdoor vaak meer begrepen en gerespecteerd waardoor ze eerder bereid zijn om mee te werken. Verder is het erg belangrijk dat de ouders bij het programma betrokken worden. Vaak begrijpen de ouders van de Marokkaanse jongeren het recht- en hulpverleningssysteem van Nederland niet, en dit kan zijn uitwerking hebben op het effect van bepaalde trainingen. Bij Karam wordt er door de medewerkers aandacht besteed aan het contact met de ouders en wordt alles uitgelegd. Doordat het programma rekening houdt met de cultuur van de jongere en de ouders staan ze voor dit programma eerder open.⁹⁵ Verder ligt een deel van het effect in het feit dat de jongere

⁹⁵ http://www.tenderjeugdzorg.nl/hulp.prp?range=13-18&page_id=37 geraadpleegd 17 maart 2008

strengere begeleiding krijgt. De jongere verblijft niet meer thuis en er wordt streng gecontroleerd op de dagbesteding van de jongere (dit is een vereiste). De combinatie van deze factoren leidt tot een positief effect op de mate van recidive bij de jongere. Uit de dossiers blijkt dat de jongeren aan wie het programma van Karam is opgelegd niet meer terug zijn gekomen bij het veiligheidshuis, wat dus wil zeggen dat ze niet meer zijn teruggevallen in het criminele circuit.

§6.2.7. Kamertraining

Kamertraining is bedoeld om jongeren te leren zelfstandig te wonen. Één van de voorwaarden voor deelname is dat de jongere in staat moet zijn zelfstandig een daginvulling te maken. Hier zit gelijk het probleem, veel harde kern jongeren zijn niet in staat om zelfstandig een goede daginvulling te maken, de jongeren hangen vaak rond op straat en hebben “vrienden” waarmee ze criminele activiteiten begaan. Uit onderzoek is gebleken dat harde kern jongeren structuur nodig hebben, deze kan de kamertraining niet bieden. De kamertraining heeft enkel effect in combinatie met bijvoorbeeld een andere training, zodat de jongere ook leert om een dagindeling te maken. Het doel van de kamertraining is de jongere te leren zelfstandig te kunnen wonen, dit doel wordt wel bereikt bij jongeren die enkel dit hoeven te leren. In die zin heeft de training dus wel effect.

§6.2.8. Zelfstandigheidstraining

Het effect van zelfstandigheidstraining op de mate van recidive is positief. Door de training leert de jongeren zelfstandig te wonen. Bij de aanvang van de training is de begeleiding streng en naar mate de training vordert, kan de jongere steeds meer vrijheden verkrijgen. De jongere leert bij deze training niet alleen zelfstandig te wonen, maar ook vaardigheden die nodig zijn om zelfstandig te kunnen wonen zonder terug te vallen in het criminele circuit. Een voorbeeld van deze vaardigheden is het leren van het zelfstandig maken van een dagindeling. Hier ligt ook de reden dat de training zo effectief is, zo blijkt uit een interview met begeleiders van de jeugdreclassering. De jongere wordt op verschillende gebieden begeleidt en krijgt op verschillende gebieden steun, zodat op het moment de training is afgerond, de jongere in staat is zelfstandig te kunnen wonen. Uit de dossiers blijkt dat de zelfstandigheidstraining twee keer is opgelegd. Beide keren is de training effectief geweest en is de jongere niet teruggevallen in het criminele circuit. Het hangt echter wel van de persoonlijkheid van de jongere af of de training effect heeft, en voorwaarde is dat de jongere bereidt moet zijn mee te werken aan de training. Het is dus op vrijwillige basis.

§6.2.9. Jeugdreclassering

Het is lastig vast te stellen of de begeleiding van de jeugdreclassering een positief effect heeft op de mate van recidive. Begeleiding door de jeugdreclassering wordt over het algemeen opgelegd als bijzondere voorwaarde bij bijvoorbeeld schorsing uit voorlopige hechtenis of een voorwaardelijk vonnis, art. 14c Sr jo 77x en 77ee Sr. Als de jongere bij de begeleiding van de jeugdreclassering ook nog een traject opgelegd heeft gekregen bestaat de taak van de jeugdreclassering over het algemeen uit het controleren van de jongere. De begeleider van de jongere kan wel aanwijzingen geven, die de jongere verplicht is op te volgen. Als de jongere hier niet aan voldoet wil dat dus zeggen dat de begeleiding van de jongere door de jeugdreclassering niet gewerkt heeft, het betekent echter vaak ook dat het traject geen effect heeft gehad. De aanwijzingen van de jeugdreclassering hebben vaak betrekking op het verloop van het traject van de jongere.

Uit het onderzoek is gebleken dat de meeste aanwijzingen die gegeven worden door de medewerkers van de jeugdreclassering wel opgevolgd worden. De jongere (en de ouders) zien over het algemeen wel in dat er iets moet veranderen in de situatie van de jongere en dat de

jeugdreclassering beschikt over de juiste middelen om daaraan mee te helpen. Veel jongeren worden geholpen door de maatregel Hulp en Steun van de jeugdreclassering, deze maatregel is voornamelijk van toepassing op harde kern jongeren. De maatregel wordt opgelegd door de rechter-commissaris of door de Officier van Justitie in het kader van een schorsing uit voorlopige hechtenis of voorwaardelijk sepot. Als begeleiding van de jeugdreclassering opgelegd wordt in de vorm van deze maatregel, heeft het een positief effect op de jongere. Begeleiders van harde kern jongeren zien het gedrag van de jongere veranderen door de begeleiding. Dit is niet altijd te herleiden uit de dossiers omdat het niet direct inhoudt dat de jongere geen strafbare feiten meer heeft gepleegd. Vaak verandert het gedrag van de jongere in kleine stappen en wordt er langzaam gewerkt naar het voorkomen van recidive. Natuurlijk worden niet alle aanwijzingen die worden gegeven door de jeugdreclassering opgevolgd, maar het overgrote deel wel en dit heeft overduidelijk gedragsveranderingen van de jongere tot gevolg. Als er sprake zijn van gedragsveranderingen bij de jongere heeft dit een positief effect op de mate van recidive.

Van de maatregel Toezicht en Begeleiding wordt gebruik gemaakt als de Raad voor de Kinderbescherming de jeugdreclassering vraagt de jongere te begeleiden. Hierbij hoeft het niet het geval te zijn dat de jongere een strafbaar feit gepleegd heeft, de jongere kan ook enkel problemen hebben waarvoor hulp nodig is. De maatregel Toezicht en Begeleiding is vrijwillig, maar niet vrijblijvend. Duidelijk is dus dat de jongere echt gemotiveerd moet zijn begeleiding te accepteren. Doordat dit zo geregeld is, heeft de maatregel vrijwel altijd effect op het gedrag van de jongere. Er treedt vaak een gedragsverandering op bij de jongere. Omdat er geen strafbaar feit vooraf hoeft te zijn gegaan aan deze maatregel is niet vast te stellen of de maatregel effect heeft op de mate van recidive bij harde kern jongeren. Daarbij komt dat de maatregel vrijwel niet opgelegd wordt bij harde kern jongeren, omdat deze vaak meer begeleiding nodig hebben.

§6.3: Deelconclusie

Uit voorgaande paragrafen blijkt dat er een aantal juridische instrumenten en trajecten wel het gewenste effect hebben en andere niet. Jeugddetentie alleen heeft geen invloed op het gedrag van de jongere, de jongere recidiveert vaak nadat jeugddetentie is opgelegd. Work- Wise daarin tegen dat kan worden opgelegd tijdens de jeugddetentie heeft wel invloed op het gedrag van de jongere. Er wordt tijdens de detentie al gewerkt naar de terugkeer in de samenleving waardoor de overgang makkelijker wordt en de jongere minder snel recidiveert. Verder wordt van MST ook verwacht dat dit traject een zeer positieve invloed op het gedrag van de jongere gaat hebben. Bij dit traject wordt niet alleen de jongere aangepakt maar ook de omgeving van de jongere. Hierdoor worden de risico's aangepakt en wordt verwacht dat er minder snel strafbare feiten worden gepleegd.

Voor buitenlandse jongeren is het programma Karam erg effectief. Dit heeft te maken met het feit dat ook vanuit de eigen cultuur van de jongere naar de situatie gekeken wordt. De jongere en ook de ouders, zijn hierdoor eerder bereid mee te werken aan de voorwaarden die Karam stelt. Na afronding van het programma van Karam, zo blijkt uit de onderzochte dossiers, worden er ook minder (zware) strafbare feiten gepleegd.

Zelfstandigheidstraining wordt als beter traject ervaren als kamertraining, zo blijkt uit interviews met medewerkers van de jeugdreclassering. Jongeren die een strafbaar feiten hebben gepleegd zijn vaak nog niet in staat zelf een geschikte dagindeling te maken. Begeleiding hier bij is vaak nog nodig, hiervan is geen sprake bij kamertraining. Bij zelfstandigheidstraining krijgt de jongere ook hulp bij het zelfstandig samenstellen van de dagindeling. Hierdoor is dit traject effectiever dan kamertraining.

Tenslotte kan geconcludeerd worden dat een taakstraf, in de vorm van een werkstraf of leerstraf, geen verandering in het gedrag van de jongere aanbrengt. In alle gevallen recidiveert te jongere weer, zo blijkt uit de dossiers van de onderzochte jongeren.

Hoofdstuk 7: Is er een verband te leggen met combinaties van instrumenten die worden ingezet en het gedrag van jongeren?

§ 7.1: Combinatie jeugddetentie en Work- Wise⁹⁶

Tijdens het harde kern jongeren- overleg blijkt regelmatig dat een jongere al vele trajecten doorlopen heeft en zien de partners van het veiligheidshuis in Breda dat er eigenlijk geen andere optie meer is dan het scenario ‘afstraffen’. Dit houdt in dat de rechter gevraagd zal worden een bepaald aantal dagen jeugddetentie op te leggen. Het belangrijkste doel van het jeugdstrafrecht is het beogen van een gedragsverandering bij de jongere; dit zou echter niet gebeuren door de oplegging van jeugddetentie. Daarom is ervoor gekozen om een traject in te zetten dat de jongere na de jeugddetentie zou helpen bij de terugkeer in de samenleving. Door de overheid is het traject STP opgelegd, dit bleek echter niet te werken zoals het bij de totstandkoming bedoeld was. De Justitiële Jeugdinrichtingen hebben daarom gezamenlijk het traject Work- Wise ontwikkeld. In vorige hoofdstukken is de inhoudt van Work- Wise al besproken.

De combinatie van Work- Wise met jeugddetentie is zo effectief omdat tijdens de jeugddetentie al gestart wordt met het traject. Hierdoor is de jongere goed te bereiken en eerder geneigd om mee te werken. Over het algemeen ziet de jongere tijdens de detentie sneller in dat er een aantal belangrijke voordelen zitten aan het meewerken aan Work- Wise. Niet alleen wordt er gezamenlijk gezocht naar een opleiding en/of werk, woonruimte e.d. maar door medewerking te verlenen aan het Work- Wise traject zijn er een aantal voordelen te behalen met betrekking tot verlof (dit wordt sneller verleend in het kader van een Work- Wise traject). Dit blijkt uit gesprekken die gevoerd zijn met begeleiders van jongeren tijdens het Work- Wise traject.

Tijdens de detentie wordt er dus gezocht naar mogelijkheden voor de jongere op het gebied van arbeid en scholing, woonruimte en vrijetijdsbesteding. Doordat de jongere nog ‘vastzit’ en dus meer gemotiveerd is, worden er in vrijwel alle gevallen mogelijkheden gevonden voor de jongere. Dit is er belangrijk omdat de jongere nu niet met lege handen staat op het moment dat deze wordt vrijgelaten. Hierdoor wordt de overgang van jeugddetentie en de terugkeer in de samenleving makkelijker gemaakt. Dit blijkt uit een gesprek dat is gehouden van een begeleider van Work- Wise (zie bijlage).

§ 7.2: Combinatie ITB en SDAJ- traject^{97 98}

Zoals in een vorig hoofdstuk al is uitgelegd hangt een deel van het effect van het SDAJ- traject af van de mate waarin de ouders van de jongere, deze controleren. De jongere heeft een strenge dagindeling en dient de overige tijd gewoon thuis te zijn. Van de ouders wordt verwacht dat ze de jongere hierop controleren. Op het moment dat dit niet gebeurt zal het traject dus geen effect hebben. Een SDAJ- traject kan opgelegd worden in combinatie met individuele traject begeleiding. Dit is een vorm van persoonlijke begeleiding van de jongere. Deze begeleiding is erg streng en de jongere wordt regelmatig gecontroleerd. Als een SDAJ- traject gecombineerd wordt met ITB wordt de jongere dus niet alleen door zijn/haar ouders gecontroleerd maar ook door de begeleider. Hierdoor vindt er een extra controle plaats en heeft het traject meer kans van slagen.

De combinatie van het traject met deze vorm van begeleiding wordt binnen het veiligheidshuis in Breda al gebruikt. Uit het onderzoek blijkt dan ook dat de combinatie van

⁹⁶ [http://www.Work- Wise.nl/WatDoetWorkWise.aspx](http://www.Work-Wise.nl/WatDoetWorkWise.aspx) geraadpleegd 6 maart 2008

⁹⁷ http://www.os.amsterdam.nl/ppfd/2006_meldpunt_wodc.pdf geraadpleegd 6 maart 2008

⁹⁸ <http://www.jeugdreclassering-nb.nl/sdaj.html> geraadpleegd 6 maart 2008

deze vorm van begeleiding met dit traject effect heeft. Op het gebied van de dagindeling veranderd er voor de jongere veel, deze moet naar school of naar het werk gaan en dient de overige tijd thuis te zijn. Hierdoor krijgt de jongere vrijwel geen kans zich te begeven in het criminele circuit. Het recidivegevaar wordt dus verminderd. De jongere wordt strenger gecontroleerd en zal dan ook eerder geneigd zijn zich aan de gemaakte afspraken te houden. De begeleider van de jongere helpt ook de ouders mee en zorgt ervoor dat zij de benodigde controle uitoefenen. Door deze extra vorm van steun aan de ouders is het voor hen ook makkelijker de jongere in bedwang te houden, dit blijkt uit een gesprek dat is gevoerd met medewerker van de jeugdreclassering en uit overleggen die zijn bijgewoond.

§ 7.3: Deelconclusie

Uit interviews met begeleiders van een aantal trajecten en uit de ketendossiers van de jongeren die bestudeert zijn blijkt dat de combinaties van jeugddetentie met Work- Wise en ITB met een SDAJ- traject een positief effect heeft op het gedrag van harde kern jongeren. Jeugddetentie en Work- Wise omdat tijdens detentie al gewerkt wordt aan de terugkeer in de samenleving. Hierdoor is de jongere eerder gemotiveerd om mee te werken aan het traject dan wanneer het pas opgestart wordt nadat de detentie voorbij is. ITB en een SDAJ- traject wordt gezien als een goede combinatie doordat door middel van de combinatie de jongere een strengere begeleiding krijgt. Bij een SDAJ- traject vind de controle over het algemeen plaats door de ouders, als dit gecombineerd wordt met controle door een ITB begeleider zal de jongere eerder geneigd zijn zich aan de voorwaarden te houden die gesteld worden tijdens het SDAJ- traject.

Hoofdstuk 8: Hoe denken medewerkers van het veiligheidshuis over het proces zoals het er nu is en welke veranderingen zouden er volgens hen moeten plaatsvinden?

Zoals uit de vorige hoofdstukken al is gebleken worden er door het veiligheidshuis in Breda verschillende juridische instrumenten en trajecten ingezet om het recidivegevaar bij de harde kern jongeren te verminderen. Met de verschillende partners van het veiligheidshuis in Breda wordt gezocht naar de best passende oplossing voor de specifieke jongere. De mening van de medewerkers over het proces dat wordt gevolgd en welke veranderingen er volgens hen plaats zouden moeten vinden, verschilt per ketenpartner, zo blijkt uit de interviews die gehouden zijn met verschillende medewerkers. Er wordt vanuit de verschillende organisaties met een verschillende blik naar de organisatie gekeken.

Uit de interviews die zijn gehouden met de medewerkers van het veiligheidshuis in Breda is gebleken dat zij over het algemeen tevreden zijn over de manier waarop het proces nu verloopt. Er kwamen echter een aantal punten boven tafel tijdens de interviews. Een belangrijk punt was dat doordat er verschillende organisaties bij betrokken zijn er een bepaalde kleuring van informatie ontstaat. Iedere medewerker denkt vanuit zijn/haar eigen organisatie. Het onderstaande voorbeeld zal hierover meer duidelijkheid geven.

Medewerkers van de politie zijn over het algemeen van mening dat zodra de jongere geen overlast op straat meer veroorzaakt het probleem in grote mate is opgelost. Er wordt gekeken naar de best passende maatregel om de samenleving te beschermen en overlast te voorkomen. Hierbij wordt minder aandacht gevestigd op de zorgkant. Als de jongere dus jeugddetentie opgelegd krijgt, heeft de politie hier vrijwel geen bezwaar tegen. Het betekent dat de jongere een tijdje van de straat af is en dus ook niet in staat is om overlast te veroorzaken.

Hier tegenover staat de kant van de jeugdreclassering, het gaat dan voornamelijk om de persoonlijke begeleider van de jongere. Deze heeft persoonlijk contact met de jongere en kent de jongere beter dan de andere partners van het veiligheidshuis in Breda. Hier zit ook vaak een deel van het probleem, doordat de begeleiders veel persoonlijk contact hebben met de jongere ontstaat er een band waardoor er vaak met een soort oogkleppen naar een situatie wordt gekeken. Als een jongere bijvoorbeeld besproken wordt in het harde kern jongeren-overleg zien de meeste partners een jongere die weer in de fout is gegaan door een strafbaar feit te plegen, terwijl de persoonlijke begeleider de situatie anders bekijkt en toch een verbetering in het gedrag van de jongere ziet. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat de jongere op het moment dat het strafbare feit bekend wordt, nog een traject heeft lopen dat effect lijkt te hebben op het gedrag van de jongere. De jeugdreclassering kan op zo'n moment van mening zijn dat vervolging van het nieuwe strafbare feit niet in het belang van de jongere is doordat het traject hierdoor onderbroken moet worden.

Het Openbaar Ministerie heeft als taak de vervolging van strafbare feiten. Op het moment dat een jongere opnieuw wordt aangehouden voor het plegen van een strafbaar feit zal het OM dus al het mogelijke proberen om de zaak te vervolgen. In tegenstelling tot de jeugdreclassering zijn zij verplicht de zaak objectief te bekijken. Er is geen sprake van persoonlijk contact met de jongere en vanuit het OM zal de jongere dus zoveel mogelijk vervolgd worden. Het komt regelmatig voor dat het bij de politie bekend is dat een jongere een strafbaar feit heeft gepleegd; de jongere wordt hiervoor aangehouden, verhoord en vervolgens in het harde kern jongeren overleg besproken. Tijdens het harde kern jongeren-overleg blijkt regelmatig dat er onvoldoende bewijs is om de jongere te vervolgen en zal er dus een sepot moeten volgen. De politie is het hier vaak niet mee eens.

De Raad voor de Kinderbescherming richt zich net als de jeugdreclassering meer op de kant van de zorg. De Raad heeft echter minder persoonlijk contact met de jongere dan de

jeugdreclassering. Dit heeft te maken met het feit dat de taak van de Raad binnen het veiligheidshuis in Breda voornamelijk bestaat uit het bundelen van de informatie die aangeleverd wordt door de verschillende ketenpartners. Op het moment dat een jongere namelijk vaker in aanraking komt met justitie en de politie (harde kern jongeren dus!) wordt de zaak overgedragen en wordt aan de jeugdreclassering gevraagd de begeleiding van de jongere over te nemen. De Raad is van mening dat er bij het vaststellen van een scenario gekeken moet worden naar de achterliggende problemen van de jongere zodat hiervoor een oplossing gezocht kan worden.

§ 8.2: Wat zou er kunnen veranderen?

Uit de afgenomen interviews bleken een aantal veranderingen die volgens de medewerkers van het veiligheidshuis in Breda zouden moeten plaatsvinden. De Raad voor de Kinderbescherming vond dat wil het veiligheidshuis in Breda echt effectief willen werken, de medewerkers van de verschillende organisaties meerdere dagen in de week aanwezig moeten zijn in het gebouw van het Veiligheidshuis. Momenteel is de situatie dat de medewerkers van bijvoorbeeld de jeugdreclassering en de Raad voor de Kinderbescherming alleen op woensdag aanwezig zijn. Als zij meerdere dagen per week aanwezig zijn, zou dit de communicatie vergemakkelijken en dus verbeteren. Ook raken de medewerkers op deze manier meer betrokken bij de organisatie van het veiligheidshuis in Breda en heeft dat naar verwachting een positief effect op de samenwerking tussen de verschillende ketenpartners.

Vanuit Den Hey-Acker werd de suggestie gedaan dat er een mogelijkheid moet komen om voor bepaalde (vrienden)groepen jongeren of jongeren uit een bepaalde buurt één scenario op te stellen. Uit de overleggen en de dossiers blijkt dat het vaak om jongeren gaat die zich in één bepaalde vriendengroep begeven en dus vaak uit dezelfde buurt komen. Tijdens het overleg wordt alleen gekeken wat het beste traject is voor de jongere, er is dus sprake van een persoonsgerichte aanpak. Wellicht zou het een positief effect hebben op het recidivegevaar van de jongeren als er één aanpak en dus één scenario zou zijn voor de hele groep. De suggestie werd dus gedaan om tijdens het overleg ook de mogelijkheid van een groepsscenario te overwegen.

Tijdens de interviews werd gevraagd of naar mening van de verschillende organisaties er een bepaald traject is dat het meest effectief is en of dat de verschillende organisaties iets merkten van de effecten van het veiligheidshuis in Breda. Duidelijk werd dat de medewerkers hier geen antwoord op konden geven omdat er tijdens de verschillende overleggen niet teruggekeken wordt of de verschillende scenario's effect hebben. Vrijwel alle partners van het veiligheidshuis in Breda gaven dan ook als aanbeveling dat de gekozen scenario's dienen te worden geëvalueerd. Dit kan gebeuren door bijvoorbeeld de medewerkers van de jeugdreclassering die de jongeren begeleiden. Deze begeleiders zouden na afronding van het traject terug kunnen koppelen naar de partners van het veiligheidshuis in Breda of het traject voldoende of onvoldoende is afgerond en of er na afronding van het traject veranderingen zijn waargenomen in het gedrag van de jongere. Hierdoor krijgen de partners een duidelijker beeld of een traject daadwerkelijk effect heeft zodat daar bij de vaststelling van een volgend scenario rekening mee kan worden gehouden.

Vanuit verschillende organisaties werd aangegeven dat één van de standaardscenario's het volgens van het SDAJ- traject is. Dit traject zou in de toekomst vervangen moeten worden door het MST (in vorige hoofdstukken is uitgelegd wat deze trajecten inhouden). Als reden hiervoor werd gegeven dat bij MST niet alleen gekeken wordt naar de persoon van de jongere maar ook naar de omgeving van de jongere. Hierbij moet gedacht worden aan bijvoorbeeld

ouders en vrienden. Op het moment dat bijvoorbeeld de ouders of de vrienden van de jongere een negatief effect hebben en dus een risico vormen voor de jongere, wordt er een plan vastgesteld en wordt ook de omgeving van de jongere aangepakt. Dit is niet het geval bij een SDAJ- traject en hierdoor zou MST ook meer effect hebben. Als standaard scenario zou dus niet meer het SDAJ- traject opgelegd moeten worden maar MST.

Met betrekking tot het harde kern jongeren- overleg (HKJ- overleg) werd de suggestie gedaan dat het het overleg ten goede zou komen als ook de persoonlijke begeleiders van de jeugdreclassering uitgenodigd werden voor het overleg. Voor het overleg wordt een agenda rond gestuurd met daarop de namen van alle jongeren die besproken gaan worden bij het overleg. Hieraan kunnen de begeleiders zien of één van hun jongeren besproken wordt. Momenteel is het zo dat er één vaste persoon van de jeugdreclassering deelneemt aan het overleg, deze persoon begeleidt echter niet alle harde kern jongeren. Voor het verloop van het overleg zou het wellicht makkelijker zijn als de begeleiders ook aanwezig zouden zijn zodat er direct een antwoord kan worden gegeven op vragen en er meer informatie gegeven kan worden over de jongere. Hierdoor kan er makkelijker een scenario opgesteld worden en kan het ook beter aangepast worden op de persoon van de jongere.

§ 8.3: Deelconclusie

Over het algemeen zijn alle organisaties die binnen het veiligheidshuis in Breda werkzaam zijn dus van mening dat het proces, zoals het er nu is goed verloopt. Er is sprake van een positieve ontwikkeling de afgelopen jaren doordat partners elkaar beter aanvoelen en elkaar ook aan durven te spreken op bepaalde zaken. Wel wordt, zoals hierboven al aangegeven, vanuit de verschillende organisaties een bepaalde kleuring aan de informatie gegeven. Iedere medewerker denkt vanuit de eigen organisatie en dit geeft toch een bepaalde kleuring. Er werd echter tijdens de interviews ook aangegeven dat er wel een aantal veranderingen konden plaatsvinden waardoor het Veiligheidshuis efficiënter zou kunnen werken. Vanuit de Raad voor de Kinderbescherming werd bijvoorbeeld de suggestie gedaan dat medewerkers van de verschillende partners meerdere dagen per week aanwezig zouden moeten zijn. Een medewerker van Den Hey-Acker vond dat het opstellen van een scenario voor een bepaalde vriendengroep of wijk een toegevoegde waarde zou kunnen hebben. Vanuit vrijwel alle organisaties kwam de suggestie dat er vaker geëvalueerd zou moeten worden tijdens het harde kern jongeren- overleg. Hierdoor zou het Veiligheidshuis een duidelijker beeld krijgen van welke scenario's in welke situaties het best passend zijn.

Hoofdstuk 9: Conclusie

In hoeverre resulteert de aanpak van het veiligheidshuis en de trajecten die worden gevolgd in het voorkomen van recidive bij harde kern jongeren, en in welke mate dragen juridische instrumenten hieraan bij?

De aanpak van het veiligheidshuis in Breda is voornamelijk een persoongerichte aanpak. Dit wil zeggen dat van de jongeren die in de verschillende overleggen besproken worden, wordt gekeken wat de beste aanpak is voor specifiek die jongere. Uitgelegd is dat de verschillende partners van het veiligheidshuis in Breda aanwezig zijn bij het overleg, zodat ze allemaal een inbreng kunnen hebben bij het opstellen van het scenario. Deze aanpak wordt door de partners van het veiligheidshuis zeer effectief bevonden. Alle partners die in aanraking komen met de jongeren zijn bij het overleg aanwezig, waardoor ze bij de bron van de informatie zitten. Het is op die manier makkelijk informatie uit te wisselen en vragen te stellen indien nodig. Het opstellen van het scenario gebeurt dus in overleg en vaak wordt er een scenario opgesteld waarin alle partners zich kunnen vinden. Het feit dat vrijwel alles in overleg gebeurt en dat de informatie via ketendossiers gebundeld wordt, voorkomt dat organisaties langs elkaar heen werken. Doordat alle informatie van verschillende organisaties uitgewisseld wordt, kan er effectiever naar de best passende scenario's gezocht worden die de jongeren helpen en bijdragen aan het voorkomen van recidive. Als gekeken wordt naar deze vorm van aanpak door het veiligheidshuis in Breda wordt dus bijgedragen aan het voorkomen van recidive.

De juridische instrumenten (voorwaardelijke veroordeling, schorsing uit voorlopige hechtenis, voorwaardelijk sepot, officiersmodel, jeugddetentie, taakstraf, PIJ maatregel en de geldboete) die worden ingezet door het veiligheidshuis in Breda dragen in verschillende mate bij aan het voorkomen van recidive. Hiermee wordt bedoeld dat afhankelijk van het instrument dat wordt ingezet moet worden gekeken of het instrument bijdraagt aan het voorkomen van recidive. De inzet van een taakstraf als juridisch instrument draagt niet bij aan het voorkomen van recidive zo blijkt uit de bestudeerde ketendossiers. Alle harde kern jongeren waarbij dit instrument is ingezet, zijn teruggevallen in het criminele circuit en hebben dus opnieuw (zwaardere) strafbare feiten gepleegd. Dit blijkt uit de bestudeerde ketendossiers van de jongeren. Enkel jeugddetentie, wat onderdeel is van het scenario 'afstraffen' draagt niet bij aan het voorkomen van recidive, zo blijkt uit de bestudeerde ketendossiers van de jongeren en uit interviews met begeleiders van de jeugdreclassering. De reden hiervoor ligt volgens hen, en ook naar mijn mening, in het feit dat er door enkel jeugddetentie op te leggen geen voorzieningen worden getroffen om de jongeren te helpen bij hun terugkeer in de samenleving. Hierdoor zijn de risicofactoren in de omgeving van de jongeren niet aangepakt en hebben ze vaak geen dagbesteding meer waardoor ze gemakkelijk opnieuw strafbare feiten plegen. Door jeugddetentie in combinatie met het traject Work- Wise op te leggen wordt het recidivegevaar verminderd. Na het volgen van dit traject worden er gedragsveranderingen waargenomen doordat het programma zorgt voor een vaste dagbesteding. Hierbij moet gedacht worden aan werk of school. Verder wordt er samen met de jongeren gezocht naar een geschikte woonruimte in een omgeving waar de jongeren het minste kans hebben om terug te vallen in het criminele circuit. Hierboven genoemde voorzieningen worden geregeld tijdens de jeugddetentie. Dit is ook één van de redenen dat het programma zo effectief is. De jongeren worden al tijdens de jeugddetentie benaderd waardoor deze sneller bereid zijn om mee te werken. Dit voorgaande blijkt uit een interview dat heeft plaatsgevonden met een medewerker van Den Hey-Acker die tevens coördinator is van het traject Work- Wise.

Andere juridische instrumenten die binnen het veiligheidshuis in Breda gebruikt worden, zijn de schorsing uit voorlopige hechtenis en de voorwaardelijke veroordeling. Deze instrumenten worden regelmatig opgelegd met als bijzondere voorwaarde een traject of begeleiding door de jeugdreclassering. Afhankelijk van het traject dat wordt opgelegd, kan gekeken worden hoe effectief dit juridisch instrument is. Schorsing uit voorlopige hechtenis en een voorwaardelijke veroordeling zijn bijvoorbeeld zeer effectief in combinatie met Karam. Dit programma is geschikt voor Marokkaanse en islamitische jongeren. Hierbij wordt niet alleen aandacht gericht op de Nederlandse cultuur maar ook op de eigen cultuur.⁹⁹ Dit is de reden waarom het programma zo effectief is, zo blijkt uit gesprekken met de begeleiders van de jongeren die dit programma gevolgd hebben. Jongeren, maar ook de ouders, voelen zich sneller begrepen doordat er ook rekening wordt gehouden met de eigen cultuur. Begeleiding van de jeugdreclassering in combinatie met schorsing uit voorlopige hechtenis of een voorwaardelijke veroordeling is in verschillende mate effectief. De jongeren zijn over het algemeen verplicht de aanwijzingen van de jeugdreclassering op te volgen. Dit gebeurt echter niet altijd, voor sommige jongeren is enkel begeleiding door de jeugdreclassering niet voldoende bijvoorbeeld als in een later stadium blijkt dat de jongere een psychische stoornis heeft. Als dat het geval is, is het nodig een speciale vorm van begeleiding aan te bieden. Een eenduidige uitspraak over het effect van de jeugdreclassering kan niet gedaan worden, zo blijkt ook uit interviews met begeleiders van de jeugdreclassering. Binnen de organisatie van de jeugdreclassering is er ook nog geen onderzoek gedaan naar de effecten ervan.

Een traject dat ook volgens een standaard scenario binnen het veiligheidshuis in Breda wordt opgelegd in combinatie met de schorsing uit voorlopige hechtenis of de voorwaardelijke veroordeling, is het SDAJ- traject in combinatie van ITB. Dit gebeurt in combinatie met elkaar omdat de begeleiding bij het SDAJ- traject alleen door de ouders wordt gedaan. Op het moment dat de ouders niet de benodigde controle uitoefenen op de jongeren, heeft het traject geen invloed op de mate van recidive. ITB zorgt ervoor dat er een strenge begeleiding plaatsvindt door een externe begeleider, wat wil zeggen iemand die is opgeleid tot ITB-begeleider. De combinatie van beide is in het verleden in beperkte mate effectief bevonden, veel jongeren hebben het traject niet afgerond en zijn vroegtijdig gestopt of teruggevallen in het criminele circuit. Er is echter een alternatief voor de combinatie van deze trajecten gevonden, namelijk Multi System Therapie (MST). Dit traject pakt niet alleen de persoonlijke problemen van de jongeren aan maar ook de omgeving van de jongeren. Hierdoor worden de risicofactoren in de omgeving van de jongeren in kaart gebracht en wordt er door de MST-begeleider aandacht besteed aan de aanpak van de problemen. Het komt regelmatig voor dat één van de oorzaken van het criminele gedrag van de jongeren ligt in de vriendengroep of in de thuissituatie. Door deze problemen aan te pakken wordt het recidivegevaar aanzienlijk minder. Dit blijkt uit interviews die gehouden zijn met medewerkers van de jeugdreclassering die aanraking zijn gekomen met jongeren die dit traject volgen.

Tenslotte is er nog de kamertraining en de zelfstandigheidstraining die opgelegd kunnen worden als bijzondere voorwaarde bij de schorsing uit voorlopige hechtenis en de voorwaardelijke veroordeling. Hierbij leren de jongeren zelfstandig te wonen. Zoals in hoofdstuk vijf al gesteld is, is kamertraining minder effectief dan zelfstandigheidstraining omdat bij zelfstandigheidstraining de jongeren ook leren zelfstandig een dagindeling te maken. Dit gebeurt niet bij kamertraining terwijl het bij harde kern jongeren belangrijk is dat de jongeren in staat zijn zelf een zinvolle dagindeling te maken. Over het algemeen zijn de jongeren hiertoe nog niet in staat, zo blijkt uit de ketendossiers van de bestudeerde jongeren.

Er is nog één laatste juridisch instrument, de PIJ maatregel. Over het effect van deze maatregel in relatie tot het veiligheidshuis in Breda is nog geen uitspraak te doen. De maatregel wordt opgelegd voor een periode van minimaal twee jaar en het veiligheidshuis in Breda bestaat pas twee jaar. De jongeren die als gevolg van een scenario dat is opgesteld door het de medewerkers van het veiligheidshuis in Breda een PIJ maatregel opgelegd hebben gekregen, hebben deze dus nog niet afgerond. Het is daarom niet mogelijk dit te onderzoeken.

Met betrekking tot het officiersmodel en de transactie zullen geen nadere conclusies worden gedaan. Dit heeft te maken met het feit dat het officiersmodel en de transactie vaak opgelegd worden in combinatie met een taakstraf, geldboete of een traject. Hier zijn al conclusies aan verbonden en daar kan naar verwezen worden.

Tenslotte kan de conclusie worden getrokken dat het effect van de juridische instrumenten en trajecten die door het Veiligheidshuis worden ingezet, afhangt van het specifieke instrument. Er kan geen algemene conclusie worden getrokken over alle instrumenten en trajecten, het effect verschilt per instrument.

Hoofdstuk 10: Aanbevelingen

Aan de hand van het onderzoek dat is gehouden en de daaruit getrokken conclusies, kunnen een aantal aanbevelingen worden gedaan. Ten eerste zou het voor het veiligheidshuis in Breda goed zijn om vaker te evalueren. Hiermee wordt bedoeld dat tijdens het harde kern jongeren-overleg vaker terug gekeken moet worden of de scenario's die opgesteld zijn door de partners van het veiligheidshuis in Breda effect hebben gehad. Dit zou kunnen plaatsvinden door een medewerker van de jeugdreclassering die de jongere begeleidt tijdens het verloop van het scenario. De begeleider is direct betrokken bij de jongere en kan hierdoor een duidelijk beeld schetsen van de situatie van de jongere voor de andere partners. Het moment waarop deze evaluatie plaats kan vinden is bij de afronding van bijvoorbeeld een traject dat is opgelegd. Verder kan aan het einde van de proeftijd, dit is ook het moment dat de begeleiding door de jeugdreclassering ten einde komt, worden geëvalueerd. Hierbij kan worden gekeken naar eventuele overtredingen van de gestelde voorwaarden. De overige partners van het veiligheidshuis in Breda worden hierdoor op de hoogte gesteld van het effect dat het scenario heeft gehad op het gedrag van de jongere. Vastgesteld kan worden wat de reden is dat bijvoorbeeld een traject voldoende of onvoldoende is afgerond. Als dit alles in beeld wordt gebracht kan hier bij het opstellen van een volgend scenario vervolgens rekening mee worden gehouden.

In de praktijk kan dit uitwerking krijgen door op de agenda van het harde kern jongeren overleg een kopje te maken met 'Evaluatie'. Medewerkers van de jeugdreclassering zouden op het moment dat een scenario van de jongere ten einde komt, bij de administratief medewerkers van het veiligheidshuis in Breda aan kunnen geven dat het tijd is voor evaluatie van de jongere. De administratief medewerker kan dan vervolgens de naam van de jongere op de agenda plaatsen en deze vervolgens doorsturen naar de partners van het veiligheidshuis in Breda. Tijdens het overleg kan de begeleider van de jongere kort samenvatten, hoe het scenario is verlopen en wat voor effect het heeft gehad op het gedrag van de jongere. Hierdoor krijgen alle partners van het veiligheidshuis in Breda ook een duidelijk overzicht over welke scenario's over het algemeen effectief zijn en welke niet. Uit het onderzoek dat is gehouden is gebleken dat dit overzicht momenteel ontbreekt.

Uit de ketendossiers van de bestudeerde harde kern jongeren is gebleken dat veel van deze jongeren die bij het veiligheidshuis in Breda bekend zijn, zich begeven in dezelfde vriendengroep. Deze vriendengroep woont over het algemeen ook in dezelfde wijk. Zoals al eerder is uitgelegd is de aanpak van het veiligheidshuis in Breda een persoongerichte aanpak waarmee wordt bedoeld dat de aanpak specifiek gericht is op één persoon. Het kan een aanbeveling zijn om ook te kijken of het mogelijk is om een bepaalde vriendengroep of een bepaalde wijk aan te pakken. Er kan één scenario opgesteld kunnen worden, waar alle harde kern jongeren binnen die groep of wijk zich aan moeten houden. Voordeel hiervan is dat de groep tegelijk aangepakt wordt, waardoor er geen verschillen ontstaan tussen jongeren die gezamenlijk één strafbaar feit hebben gepleegd. Verder worden door een bepaalde groep of wijk gezamenlijk aan te pakken niet alleen de persoonlijke problemen van de jongere aangepakt maar ook de problemen die de omgeving kent. Hierbij kan gedacht worden aan de vrienden of problemen in de wijk, zoals gebrek aan voorzieningen om een zinvolle dagbesteding te maken. Door de omgeving en groepsscenario's op te stellen zou het recidivegevaar verminderd kunnen worden.

In de praktijk kan hier uitwerking aan worden gegeven door een soort mini- netwerk op te zetten. De jeugdreclassering, de Raad voor de Kinderbescherming, de gemeente, de wijkagent en de leerplichtambtenaar zouden gezamenlijk een overleg kunnen voeren waarin besproken

wordt, wat de beste aanpak is voor bijvoorbeeld een probleemwijk of een bepaalde groep jongeren die voor overlast zorgt. Hieruit kan een scenario voortvloeien wat vervolgens nog aan het Openbaar Ministerie voorgelegd kan worden. Deze kan bij een volgend strafbaar feit om uitvoering van dit scenario vragen aan de rechter. Hierdoor krijgt het opgesteld scenario juridisch meer kracht op het moment dat er niet wordt meegewerkt aan de uitvoering van het scenario.

Als standaard scenario is door het veiligheidshuis in Breda het SDAJ- traject in combinatie met ITB gekozen. Uit onderzoek dat is gehouden is gebleken dat deze combinatie van trajecten maar in beperkte mate effectief is. Dit heeft voornamelijk te maken met het feit dat bij het SDAJ- traject alleen gekeken wordt naar de jongere en niet naar de omgeving. Hierdoor wordt de jongere wel geholpen maar komt het vaak voor dat op het moment dat de jongere weer terugkeert naar zijn 'oude' omgeving, de jongere weer terugvalt in het criminele circuit. Er is echter een nieuw traject in ontwikkeling namelijk MST. Dit traject pakt niet alleen de persoonlijke problemen van de jongere aan maar brengt ook de risicofactoren uit de omgeving in kaart. Aan de hand hiervan worden vervolgens doelen opgesteld waaraan gewerkt moet worden. De omgeving van de jongere, hierbij kan gedacht worden aan de vriendengroep en thuissituatie, wordt dus ook bij het traject van de jongere betrokken en wordt ook aangepakt. Door de risicofactoren aan te pakken wordt het recidivegevaar dus verminderd. Aanbevolen wordt dus om het standaard scenario van SDAJ- traject in combinatie met ITB te veranderen in MST (eventueel met ITB).

Tenslotte wordt er nog een aanbeveling gedaan die meer gericht is op de organisatie van het harde kern jongeren- overleg. Tijdens het onderzoek is het harde kern jongeren- overleg regelmatig bijgewoond. Wat opviel was dat vanuit elke organisatie één vaste medewerker beschikbaar is gesteld die het overleg bijwoont, wat erg goed werkt. Vanuit de jeugdreclassering is ook één vaste medewerker aangesteld die het overleg bijwoont. Deze medewerker begeleidt echter niet alle harde kern jongeren en het komt dus ook regelmatig voor dat er jongeren besproken worden tijdens het overleg die begeleidt worden door medewerkers die niet aanwezig zijn tijdens het overleg. Het zou het overleg ten goede komen als de begeleiders van de jongere ook tijdens het overleg aanwezig zijn. Alle informatie over de jongere kan dan direct in het overleg gebracht worden en op basis hiervan kan een beter scenario opgesteld kunnen worden.

In de praktijk kan dit uitvoering krijgen doordat de administratief medewerkers van het veiligheidshuis in Breda de agenda ook naar de begeleiders van de jongere toesturen. Deze kunnen kijken welke jongeren er op de agenda staan, welke informatie nodig is en deze tijdens het overleg inbrengen. Gebleken is dat het niet altijd nodig is voor de begeleiders om aanwezig te zijn bij het overleg, het komt regelmatig voor dat jongeren op de agenda staan voor de uitslag van de zitting of omdat ze in voorlopige hechtenis zitten. In deze gevallen is het niet nodig voor de begeleider om aanwezig te zijn bij het overleg maar voornamelijk bij het vaststellen van het scenario is dit wel noodzakelijk.

Evaluatie

Het is niet de eerste keer dat ik een onderzoek heb moeten houden in het kader van mijn opleiding, ik had hier dus al enige ervaring mee. Het was echter moeilijker omdat het een groter onderzoek was dan tijdens mijn derdejaars stage. Het onderzoek heeft plaats gevonden tijdens de afstudeerstage, hierdoor was er minder contact met de docenten. Toch zijn er naar mijn mening genoeg contact momenten geweest en mijn stagedocent was altijd goed te bereiken. Ook vanuit de organisatie heb ik voldoende begeleiding gekregen, niet alleen van mijn afstudeermentor maar ook van collega's. Voor inhoudelijke vragen kon ik altijd terecht bij één van de medewerkers van het Veiligheidshuis, maar ook bij de partners van het Veiligheidshuis.

Het opstellen van het onderzoeksplan ging vrij goed. Dit komt doordat hier tijdens de lessen op school veel aandacht aan besteed is. Ook hebben we vanuit school een aantal richtlijnen gekregen waarin stond wat er allemaal in het onderzoeksplan moest komen. De informatie die ik nodig had voor het opstellen van het onderzoeksplan was snel terug te vinden op het intranet van Openbaar Ministerie.

Het onderzoek op zich was lastiger dan ik had verwacht. De informatie die ik nodig had was moeilijk te vinden. In de bibliotheek heb ik wel een aantal boeken kunnen vinden met informatie die voornamelijk betrekking had op het theoretische gedeelte van mijn scriptie. De informatie die ik nodig had voor het in kaart brengen van de juridische instrumenten heb ik voornamelijk gehaald uit boeken, ook boeken die we gebruikt hadden voor lessen tijdens de lesperiode. Het overige theoretische gedeelte, de trajecten, heb ik op internet terug gevonden. Dit ging ook vrij makkelijk doordat ik tijdens de overleg de namen van verschillende trajecten had opgeschreven en ook uit de ketendossiers bleken een aantal trajecten die werden gebruikt. Het werd echter lastig toen het praktische gedeelte van mijn scriptie geschreven moest worden. Veel informatie bleek niet uit de systemen van het Veiligheidshuis of uit de ketendossiers, hierdoor moest een andere manier gevonden worden om aan de benodigde informatie te komen. Ik heb uiteindelijk besloten alle vragen die ik nog had op papier te zetten en contact op te nemen met de begeleiders van harde kern jongeren. Deze waren voornamelijk werkzaam bij de jeugdreclassering. Uit de ketendossiers heb ik de namen van de begeleiders kunnen halen en ik heb vervolgens aan de administratief medewerkers de contact gegevens gevraagd. In het begin waren ze nogal terughoudend om mee te werken omdat de jeugdreclassering van mening was dat ze de privacy van de jongeren schaadde door de gevraagde informatie aan mij te verstrekken. Uiteindelijk na lang doorvragen heb ik de informatie alsnog verkregen.

Voordat ik met de uitvoering van mijn onderzoek begon was mijn verwachting dat de PIJ maatregel een belangrijke rol zou spelen bij mijn onderzoek. Uit de dossiers bleek regelmatig dat strafbare feiten bij harde kern jongeren regelmatig gepaard gaan met een psychische stoornis. Door de PIJ maatregel in te zetten wordt deze stoornis getracht te verhelpen en recidive te voorkomen. Nadat ik gestart ben met mijn onderzoek bleek dat het effect van de PIJ maatregel niet gemeten kon worden doordat een PIJ maatregel voor minimaal twee jaar opgelegd wordt en het veiligheidshuis pas twee jaar bestaat. Hierdoor kon het effect niet gemeten worden, dit was tegen mijn verwachting in.

Het afnemen van de interviews met de medewerkers van het Veiligheidshuis verliep ook goed, de medewerkers waren bereid om mee te werken en tijd vrij te maken voor de

interviews. Hierdoor konden er op tijd afspraken gemaakt worden. Als voorbereiding heb ik een aantal algemene interviewvragen en een aantal vragen specifiek voor de betreffende organisatie opgesteld. De interviews afnemen verliep dan ook soepel dankzij een goede voorbereiding.

Het verwerken van de informatie in de resultaten ging in het begin vrij lastig. Ik had de benodigde informatie inmiddels ontvangen maar ik wist niet goed hoe ik deze op papier moest krijgen. Verder heb ik tijdens vorige onderzoeken alleen te maken gehad met informatie die uit boeken en internet te verkrijgen was. Ik had bij dit onderzoek veel moeite met de bronvermelding omdat heel veel informatie gevonden is in de ketendossiers en door het houden van gesprekken en interviews met medewerkers en begeleiders van de jongeren. Uiteindelijk ben ik er met hulp van mijn stagedocent wel uitgekomen en verliep het schrijven van de resultaten ook een stuk makkelijker.

Het schrijven van de conclusies ging ook soepel. Ik had na de beantwoording van deelvragen al een duidelijk beeld van wat de uitkomst van mijn onderzoek was. Dit kreeg ik dan ook vrij snel op papier. Het schrijven van de aanbevelingen ging ook goed, mede door ook een aantal dagen in het veiligheidshuis in Tilburg te zijn, overleggen bij te wonen en interviews te houden werd al snel duidelijk wat naar mijn mening verbeterd kon worden. Wat ik erg fijn vond was dat de ketenbeheerder van het veiligheidshuis in Breda ook open stond voor mijn aanbevelingen.

Het bijhouden van de literatuurlijst was niet lastig. Ik heb vanaf het begin alle bronnen die ik heb gebruikt opgeslagen en voetnoten bij de tekst geplaatst. Hierdoor had ik aan het einde van mijn stageperiode al een duidelijk overzicht van de gebruikte bronnen. Wel vond ik het lastig om de interviews, gesprekken en ketendossiers op een gepaste wijze in de literatuurlijst te vermelden.

Als ik terug kijk naar mezelf als onderzoeker, vind ik dat het goed is gegaan. Ik ben niet tegen problemen aangelopen waar ik, desnoods met hulp van anderen, niet uit kon komen. De uitkomst van mijn onderzoek is ongeveer wat ik ervan verwacht had en ik denk ook dat het veiligheidshuis in Breda wel iets met mijn onderzoek kan.

Ik heb altijd kritisch naar de mate van betrouwbaarheid van de informatie gekeken zodat ik zeker wist dat de informatie die ik gebruikte ook daadwerkelijk goed zou zijn. Ook het schrijven van het rapport is naar mijn mening goed gelukt. Wel heb ik heel veel moeite gehad met de formulering en spelling van scriptie. Dit is een zwak punt waaraan ik nog verder moet werken. Toch denk ik dat al met al mijn onderzoek geslaagd is.

Literatuurlijst

Boeken

- Mr. F.W. Bleichrodt, *Onder Voorwaarde*, Deventer 2006
- C.P.M. Cleiren, J.F. Nijboer, *Strafvordering Tekst & commentaar*, 6^e druk 2005 Deventer
- H.Groen, M. Drost, *Handboek voor forensische geestelijke gezondheidszorg*, Utrecht 2003
- G. de Jonge, A.P. van der Linden, *Jeugd & Strafrecht*, Kluwer 2004
- M.Kruissink, C. Verwers, *Jeugdreclassering in de praktijk*, 2003 WODC Den Haag
- Mr. A. Minkenhof, *de Nederlandse strafvordering*, 9e druk 2002 bewerkt door prof. mr. J.M. Reijntjes, Deventer
- Rapport van de Commissie Vrijheidsbeperking, *Vrijheidsbeperking door Voorwaarden (de voorwaardelijke veroordeling en haar samenhang met de taakstraf, de voorlopige hechtenis en de voorwaardelijke invrijheidsstelling)*, SDU 2003, Den Haag
- Caro van der Voort, *Jeugdstrafrecht in vragen en antwoorden*, maart 2007

Internet

- <http://www.bjzutrecht.nl/pdf/011jeugdreclassering.pdf> geraadpleegd 31 maart 2008
- <http://www.de-la-salle.nl/> geraadpleegd 25 februari 2008
- <http://www.deviersprong.nl/brochures/brochure-mst-behandelprogramma.pdf> geraadpleegd 27 maart 2008
- http://www.eenveiligamsterdam.nl/themas/jeugd/harde_kern_jeugd/ geraadpleegd 12 februari 2008
- <http://www.eukn.org/binaries/eukn/netherlands/practice/2005/10/tackling-hard---actieplan.pdf>. (onderzoek van het ministerie van justitie) geraadpleegd 21 februari
- <http://www.jarabee.nl/ouders/sectoren/ambulant/sova.htm> geraadpleegd 6 maart 2008
- <http://www.jarabee.nl/jongeren/sectoren/24uur/zelfstandigheidstraining.htm> geraadpleegd 17 maart 2008
- <http://www.jeugdreclassering-nb.nl/sdaj.html> geraadpleegd 6 maart 2008
- http://www.jeugdzorgdrenthe.nl/pdf/folder_MST.pdf geraadpleegd 6 maart 2008
- <http://www.jeugdzorg-nb.nl/folders/Jr%20algemeen%20j.pdf> geraadpleegd 31 maart 2008
- http://www.justitie.nl/images/Factsheet%20aanpak%20veelplegers%20dec.2006_tcm34-3154.pdf geraadpleegd 19 februari 2008
- <http://www.kick-breda.nl> geraadpleegd 6 maart 2008
- <http://www.ketens-netwerken.nl/resources/uploads/files/documenten/arrangementenonderwijs.pdf> geraadpleegd 6 maart 2008
- <http://nujj.nl/jeugddetentie-zonder-nazorg-heeft-weinig-zin.1051879.lynkx> geraadpleegd 1 april 2008
- <http://www.ocbrabant.nl> geraadpleegd 25 februari 2008
- http://www.om.nl/parket/arrondissementsparket_breda/informatie/veiligheidshuis_breda/31081 geraadpleegd 12 februari 2008
- http://www.om.nl/parket/arrondisemenetsparket_breda/informatie/veiligheidshuis_breda/31082 geraadpleegd 12 februari 2008
- http://www.os.amsterdam.nl/ppfd/2006_meldpunt_wodc.pdf geraadpleegd 6 maart 2008

- <http://www.rading.nl/2hvorm/ktc.htm> geraadpleegd 17 maart 2008
- <http://www.tenderjeugdzorg.nl/werk.prp?itemed=65> geraadpleegd 17 maart 2008
- http://www.tenderjeugdzorg.nl/hulp.prp?range=13-18&page_id=37 geraadpleegd 17 maart 2008
- http://www.vetverkeerd.nl/dossiers/jeugddossiers/jeugdcriminaliteit/_jeugdcriminaliteit_nieuwsberichten_vv/33232/ geraadpleegd 17 april 2008
- <http://www.Work-Wise.nl/WatDoetWorkWise.aspx> geraadpleegd 12 maart 2008

Interviews

- medewerker politie;
- medewerker jeugdreclassering;
- begeleider jeugdreclassering 1;
- begeleider jeugdreclassering 2;
- begeleider jeugdreclassering 3;
- medewerker Raad voor de Kinderbescherming;
- medewerker Den Hey-Acker/ trajectbegeleider Work- Wise;
- medewerker Openbaar Ministerie.

Ketendossiers

- dossier persoon X;
- dossier persoon Y;
- dossier persoon N;
- dossier persoon M;
- dossier persoon A;
- dossier persoon B;
- dossier persoon K;
- dossier persoon L;
- dossier persoon O;
- dossier persoon P.

Wetten:

- Kluwer wettenbundel 2007-2008;

Bijlagen

Gesprek met begeleider van de Jeugdreclassering

(begeleider van harde kern jongeren die tijdens het onderzoek bestudeerd zijn)

Uit het ketendossier van O blijkt dat deze een aantal keer geschorst is uit voorlopige hechtenis. Dit is inderdaad gebeurd en O heeft daarbij ook bijzondere voorwaarden opgelegd gekregen. De eerste keer dat O geschorst is, is er een SOVA opgelegd (sociale vaardigheidstraining). Deze heeft O goed afgesloten, echter zijn er door O ook na de voltooiing van de training nog strafbare feiten gepleegd. De schorsing uit voorlopige hechtenis is daardoor opgeheven en O is dus opnieuw in voorlopige hechtenis genomen. Hierna is O door de kinderrechter veroordeeld tot een PIJ maatregel. Reden hiervoor is dat tijdens de zitting bleek dat O wat psychische problemen had. O zit tot op heden in een instelling voor de tenuitvoerlegging van de PIJ maatregel.

Reden voor de terugval van O is dat deze een zeer laag IQ heeft en daardoor zeer beïnvloedbaar is. Verder is uit een PO (persoonlijkheidsonderzoek) gebleken dat O lijdt aan een psychische stoornis die zich heeft kunnen uiten in agressief en anti- sociaal gedrag. Ook wordt verondersteld dat de psychische stoornis mede de aanleiding is voor het plegen van strafbare feiten.

Naar mening van de begeleider was de SOVA in dit geval niet het geschikte traject om op te leggen doordat O al onder de term harde kern jongeren viel. Daarbij komt dat doordat later bleek dat O een psychische stoornis had de training niet geschikt was. Hierdoor was deze training 'te licht' en niet streng genoeg voor O.

Uit het ketendossier van P blijkt ook dat deze geschorst is uit voorlopige hechtenis. Deze heeft ook een aantal bijzondere voorwaarden opgelegd gekregen. De eerste bijzondere voorwaarde is de maatregel Hulp en Steun van de jeugdreclassering. P heeft zich voor een groot deel aan de aanwijzingen gehouden. Tijdens de schorsing uit voorlopige hechtenis heeft P, voor zover bekend, niet opnieuw strafbare feiten gepleegd. De kinderrechter heeft P vervolgens een voorwaardelijke veroordeling opgelegd met een proeftijd van twee jaar. Als bijzondere voorwaarde is opgelegd een SDAJ- traject. Het traject is niet in combinatie met ITB opgelegd, waardoor de controle enkel bestond uit de ouders. Tijdens het traject is P dan ook weer de fout in gegaan en heeft opnieuw een strafbaar feit gepleegd. Omdat er wel verbetering in het gedrag van P te zien was, is uiteindelijk besloten het traject door te laten lopen maar nu in combinatie met ITB. Dit is naar mening van de begeleider een extra controle, wat P ervan zou moeten weerhouden strafbare feiten te plegen. Nadat het traject is afgerond is P weer in voorlopige hechtenis gezet voor een nieuw feit.

Naar mening van de begeleider heeft het overleg met het veiligheidshuis in Breda een positief effect op de werkwijze van de jeugdreclassering. Door samen met de verschillende partners een scenario op te stellen vindt er meer afstemming tussen de verschillende organisaties plaats. Dit is voor de jongeren en de ouders ook overzichtelijker doordat elke organisatie op de hoogte is van alle informatie. Hierdoor krijgen ze niet telkens een verschillend verhaal te horen. Voor de jeugdreclassering is vooral de afstemming met Openbaar Ministerie erg nuttig. Doordat er overlegd wordt voordat de zaak van de jongere op zitting komt, weten partijen van elkaar wat er gezegd (geëist) gaat worden en wat partijen van elkaar kunnen verwachten. Hierdoor kunnen zittingen ook beter voorbereid worden.

Uitwerking gesprek begeleider jeugdreclassering

(begeleider van harde kern jongeren die tijdens het onderzoek bestudeerd zijn)

Uit de dossiers blijkt dat N en Y geschorst zijn uit de voorlopige hechtenis met een aantal bijzondere voorwaarden. Deze voorwaarde was met betrekking tot N dat deze zich niet meer op Nederlands grondgebied zou begeven. De reden hiervoor is dat N momenteel ingeschreven staat in België. De delicten die door N gepleegd werden, bevonden zich echter in Nederland. Door N deze bijzondere voorwaarde op te leggen is geprobeerd, recidive binnen Nederland te voorkomen.

N heeft in het verleden tijdens de schorsing uit de voorlopige hechtenis de maatregel Hulp en Steun van de jeugdreclassering opgelegd gekregen. N heeft zich vaak niet aan de aanwijzingen van de jeugdreclassering gehouden en heeft opnieuw strafbare feiten gepleegd. N wordt echter sinds februari 2008 weer verdacht van een aantal misdrijven binnen Nederland. Er is niet bekend wat de recente verblijfplaats van N is. Vermoed wordt dat hij weer binnen Nederland verblijft. Als N opnieuw aangehouden wordt voor de strafbare feiten die recent gepleegd zijn, zal hij niet geschorst worden uit de voorlopige hechtenis in verband met het vluchtgevaar.

In overleg met het veiligheidshuis in Breda zal worden gevraagd om een onvoorwaardelijke jeugddetentie met het traject Work-Wise.

De redenen dat N recidiveert is dat deze telkens weer in contact komt met de jongens met wie hij eerder strafbare feiten heeft gepleegd. N is zeer beïnvloedbaar. Verder is er in België, voor zover bekend, niks geregeld omtrent de dagbesteding van N. Verwacht wordt dat N telkens terugkeert naar Breda uit verveling. Het probleem is dat de jeugdreclassering niks kan regelen met betrekking tot een dagbesteding zolang N zijn officiële verblijfplaats heeft in België. Ook is het lastig om N trajecten op te leggen omdat de officiële verblijfplaats in België is. De meeste trajecten leveren voorzieningen binnen de regio Breda.

Y is sinds maart 2008 geen harde kern jongere meer. Y is van de lijst gehaald omdat hij het laatste jaar, voor zover bekend, geen strafbare feiten meer heeft gepleegd. In het verleden is Y geschorst uit de voorlopige hechtenis met als bijzondere voorwaarde de maatregel Hulp en Steun van de jeugdreclassering en het SDAJ- traject. Y heeft zich echter niet aan deze voorwaarden gehouden en is dus opnieuw aangehouden. Y heeft voorwaardelijke jeugddetentie opgelegd gekregen met een bijzondere voorwaarde. Deze bijzondere voorwaarde was zich houden aan de aanwijzingen van Karam. Y heeft zich aan deze voorwaarde gehouden en heeft nadat hij bij Karam verblijft geen strafbare feiten meer gepleegd. Naar mening van veel begeleiders van de jeugdreclassering is dit programma zeer effectief doordat het rekening houdt met de cultuur van de jongeren. Uit ervaring blijkt dat jongeren en ouders zich beter begrepen voelen door de begeleiding van Karam. Verder krijgen de jongeren bij Karam een vaste dagbesteding en strenge begeleiding waardoor deze minder snel opnieuw strafbare feiten plegen.

Y heeft sindsdien zijn leven gebeterd en is niet meer teruggekomen bij het veiligheidshuis in Breda.

De mening van de begeleiders bij de jeugdreclassering is dat de manier waarop het veiligheidshuis nu werkt, een bijdrage levert aan de vermindering van het recidivegevaar bij jongeren. Natuurlijk zijn er altijd jongere die wat er ook aan gedaan wordt, opnieuw strafbare feiten plegen. Maar doordat partijen zo intensief samenwerken en informatie uitwisselen, raken partners meer betrokken bij de situatie van de jongeren en blijft iedereen op de hoogte van recente ontwikkelingen. Vooral het overleg met het Openbaar Ministerie is voor ons erg nuttig.

Uitwerking gesprek met begeleider van de jeugdreclassering

(begeleider van harde kern jongeren die tijdens dit onderzoek bestudeerd zijn)

Uit het dossier van X is gebleken dat de jongere geschorst is uit voorlopige hechtenis met een aantal bijzondere voorwaarden. X blijkt inderdaad in het verleden geschorst te zijn uit voorlopige hechtenis met een aantal bijzondere voorwaarden. De voorwaarde bestond uit toezicht van de jeugdreclassering, de maatregel Hulp en Steun. In het verleden is X al eerder veroordeeld door de kinderrechter. X kreeg een voorwaardelijke jeugddetentie opgelegd met een proeftijd van twee jaar. Hierbij werd nogmaals de maatregel Hulp en Steun door de jeugdreclassering opgelegd.

X is nu weer de fout in gegaan en zit sinds januari 2008 in voorlopige hechtenis. Deze keer is X niet geschorst uit de voorlopige hechtenis. De uitspraak van de kinderrechter was 14 maanden jeugddetentie waarvan 6 voorwaardelijk. Als bijzondere voorwaarde werd opgelegd toezicht van de Reclassering Nederland, er is echter ook besloten dat X zich zal houden aan het traject van St. MEE. X houdt zich tot op heden aan dit traject.

Er zijn een aantal redenen aan te wijzen waarom X recidiveert:

- beïnvloedbaarheid, X had weer contact met een andere jongen, die ook justitiecontacten heeft. Samen hebben zij een aantal delicten gepleegd;
- de delicten hebben plaatsgevonden in het weekend na werktijd en in de vrije tijd van de jongen;
- X is een jongen met beperkte verstandelijke vermogens, die niet tijdig na heeft gedacht over de consequenties van zijn handelen.

Het traject dat nu is opgelegd is St. MEE (begeleiding aan mensen met een beperking). Zij gaan na welke mogelijkheden er zijn op het gebied van zelfstandig begeleid wonen in Breda. X kan terug naar huis, maar het is beter voor hem als hij een eigen plek krijgt met voldoende begeleiding. Een mogelijkheid zou verder zijn om zelfstandigheidstraining op te leggen. Dit kan gebeuren als aanwijzing van de Reclassering. De reden dat gekozen dient te worden voor zelfstandigheidstraining en niet voor kamertraining is dat X niet in staat is zelfstandig een dagindeling te maken. Dit is een vereiste bij kamertraining.

STP (scholings- trainingsprogramma; het is de bedoeling dat er nog wordt nagegaan of dit kan starten. Voorwaarden hiervoor zijn dagbesteding, woonsituatie en gedrag. Zijn deze zaken goed geregeld dan kan dit traject in gang worden gezet.

Er is een dagbesteding voor X, zijn gedrag in detentie is goed. Alleen is er nog geen geschikte woonvorm gevonden.

X wil zelf graag deelnemen aan STP en wil nu ook meewerken aan het traject van St. MEE. Voorheen wilde hij niet meewerken aan St. MEE.

X geeft aan dat hij nu niet meer met justitie in aanraking wil komen.

Het veiligheidshuis in Breda heeft een bijdrage geleverd aan de situatie omtrent X. Door overleg met alle partijen is er meegedacht aan het verdere traject. Begeleiders krijgen adviezen en tips en konden zelf informatie uitwisselen.

Samen met het veiligheidshuis in Breda is bedacht dat X gaat deelnemen aan het Scholings- en Trainingsprogramma (STP). Door het veiligheidshuis heeft begeleider contact gekregen met de contactpersoon van STP en deze heeft X op de lijst van STP kunnen plaatsen.

Interview medewerkers Veiligheidshuis Breda, Raad voor de Kinderbescherming

- M: 1. Wat is volgens de definitie van het veiligheidshuis een veelpleger en wat is een harde kern jongere? Waarom is deze leeftijdsgrens zo gesteld in deze organisatie?
- R: De leeftijdsgrens is wettelijk vastgelegd. Iemand is een harde kern jongere als iemand drie zware delicten in één peil jaar pleegt of twee zware delicten en drie antecedenten. Dan krijgen ze een brief thuis dat ze harde kern jongeren zijn.
- M: 2. Hoe vaak vindt het Harde Kern Jongeren en hoe vaak vindt het veelplegers overleg plaats?
- R: 1x per week.
- M: 3. Hoe lang duurt zo'n overleg gemiddeld en hoeveel casussen worden er tijdens zo'n overleg besproken? Waar hangt dit vanaf?
- R: Het overleg duurt gemiddeld een uur, 1.5 uur. Per overleg wordt gevraagd voor twee jongeren informatie aan te leveren en daarbij komt het aantal jongeren dat is aangehouden.
- M: 4. Nemen er altijd dezelfde partijen deel aan het overleg? Welke zijn dit en waar hangt dit vanaf?
- R: Ja, er zijn vaste partners, OM, Politie, Leerplicht, Gemeente, Raad voor de Kinderbescherming, Jeugdreclassering en Den Hey-Acker.
- M: 5. Zijn er binnen het veiligheidshuis vaste medewerkers aangesteld die deelnemen aan het overleg en hebben deze hier ook altijd tijd voor? Wat gebeurt er als een medewerker niet aanwezig kan zijn?
- R: Ja, ik ben aangesteld daarvoor. Als ik niet kan zal een collega van mij het overnemen.
- M: 6. Wat zijn de voordelen van deelname aan het overleg voor deelnemende partijen? Wat zijn de nadelen van deelname aan het overleg voor de deelnemende partijen? Wegen de voordelen en nadelen tegen elkaar op?
- R: Voordeel: Je zit bij de bron waar alles besloten wordt, je kan meepraten over wat er moet gebeuren met de jongeren. Je kan meebeslissen.
Er zijn geen nadelen.
- M: 7. Wat is uw rol binnen het overleg?
- R: Ik bundel de informatie die gegeven wordt binnen het overleg. Het gaat overal om het OM en de jeugdreclassering. Deze zijn er actief bij betrokken. De Raad voor de Kinderbescherming staat er vaak naast, ze komen vrijwel alleen bij ons in beeld als de jongere nog maar net in aanraking is gekomen met justitie, naarmate ze vaker met justitie in aanraking komen geven we ze door aan de jeugdreclassering.
- M: 8. Hoe en door wie vindt afstemming plaats met niet aan het overleg deelnemende partijen als die nodig zijn voor de behandeling van de casus?
- R: Dan worden de partijen erbij gehaald, maar volgens mij zitten de belangrijkste partijen bij het overleg.
- M: 9. Wie is er verantwoordelijk voor het verloop van het overleg? Is er een voorzitter aangesteld? Hoe wordt dit bepaald?

- R: Het openbaar ministerie is de voorzitter van het overleg. Deze is verantwoordelijk voor het verloop van het overleg.
- M: 10. Op welke wijze verloopt het overleg nu? Krijgt iedere deelnemer bijvoorbeeld genoeg tijd om zijn visie toe te lichten?
- R: Ik denk het wel, hangt ook een beetje van de persoon zelf af, hoe actief iemand wil zijn. Iedereen kan zijn zegje doen.
- M: 11. Bent u van mening dat de overleggen gestructureerd verlopen? Wat vindt u bijvoorbeeld van de diepgang en de volledigheid van de casussen die besproken worden? Wat zou er anders moeten volgens u?
- R: Ik denk dat het altijd beter kan! Er wordt vaak een bepaalde kleuring aan de informatie gegeven. Vooral door de jeugdreclassering omdat deze natuurlijk heel veel persoonlijk contact heeft met de jongere. Andere partijen denken al snel, de jongere is weer in de fout gegaan dus moet worden gestraft terwijl de jeugdreclassering hier misschien anders over denkt. Je krijgt gewoon heel veel kleuring vanuit partijen die er bij betrokken zijn.
- Ik vind wel dat het een heel zinvol overleg is, dingen worden echt uitgediept en goed besproken.
- M: 12. Welke typen personen worden tijdens zo'n overleg besproken?
- R: Het gaat om zware delicten, zoals verkrachting, brandstichting, inbraken en geweldpleging. Onder geweldpleging wordt verstaan geweld tegen andere personen. Dit komt regelmatig voor.
- M: 13. Hoe bereidt u zich voor op het overleg?
- R: Ik krijg voor het overleg de lijst met jongeren die besproken worden en deze haal ik door ons systeem of er nog actuele informatie te vinden is.
- M: 14. Bedenkt u voor het overleg welk scenario volgens u het beste is en zo ja aan de hand waarvan? Hoe komt u tot dit voorstel voor een bepaald scenario?
- R: Nee, want dat kan pas als je alle informatie hebt en deze komt vaak pas naar voren tijdens het overleg, vaak zijn er geen ketendossiers of moeten deze nog samengesteld worden.
- M: 15. Wanneer vindt u dat een casus niet besproken hoeft te worden?
- R: Alle casussen moeten besproken worden, vooral als deze een brief thuis hebben gekregen dat ze harde kern jongeren zijn.
- M: 16. Worden voor deze verschillende groepen bepaalde scenario's gehanteerd? Is er voor elke groep een scenario? Zo ja, welke groep behoort tot welk scenario?
- R: Nee, niet echt. Het wordt per persoon besproken. Je kan niet zeggen dat er voor bepaalde groepen een bepaald scenario opgesteld kan worden. Als er bijvoorbeeld een hele groep harde kern jongeren zijn die voor overlast zorgen en veel met elkaar omgaan zou dit eventueel kunnen maar dat hebben we hier bij het veiligheidshuis nog niet echt gehad. Maar het zou wel kunnen.
- M: 17. Zijn er scenario's schriftelijk vastgelegd of zijn hier geen richtlijnen voor?
- R: Nee, zijn zover ik weet niet schriftelijk vastgelegd.

- M: 18. Waarop zijn deze scenario's gebaseerd en zijn deze in de praktijk werkbaar?
- R: Het is moeilijk vast te stellen. Je hoopt altijd van wel. Maar vaak hebben jongeren al veel trajecten gehad en wordt het scenario uiteindelijk jeugddetentie terwijl vast staat dat veel jongeren die jeugddetentie opgelegd hebben gekregen toch weer terugvallen in het criminele circuit maar soms is er geen andere oplossing meer.
- M: 19. Wordt er binnen het overleg gekeken of een bepaald traject werkt?
- R: Bijvoorbeeld SDAJ- traject doorloop je maar komt steeds terug, alhoewel dit traject niet meer vaak opgelegd wordt. Het wordt niet besproken hoe de trajecten voorlopen en het effect ervan. Of het daadwerkelijk effect heeft blijkt uit of ze terugkomen bij het veiligheidshuis.
- M: 20. In het overleg wordt als eerste gekeken of een jongere/veelpleger gemotiveerd of ongemotiveerd is, waarop wordt dit gebaseerd?
- R: Ik weet het niet, dit heeft het parket zelf bedacht. Ik maak zelf geen onderscheid tussen gemotiveerd en ongemotiveerd. Voor de Raad voor de Kinderbescherming zijn het gewoon HKJ-ers. Het is dus niet zo dat als een jongeren ongemotiveerd is, het scenario gelijk afstraffen is. Het scenario hangt af van wat de jongere allemaal al gehad heeft. Voor een aantal trajecten is het wel nodig dat de jongere gemotiveerd is, hier wordt wel na gekeken.
- M: 21. Wordt er tijdens het overleg informatie verzameld over wat er met de cliënten gebeurt die in het overleg besproken zijn en over welke afspraken er gemaakt zijn; hoe deze worden nagekomen? Zo ja, is hiervoor een richtlijn en door wie gebeurt dit?
- R: Ja, we hebben een administratief medewerker bij het overleg en deze houdt alles bij.
- M: 22. Wordt informatie verzameld over de effectiviteit van de toegepaste scenario's? Zo ja, door wie gebeurt dit? Zo nee, waarom niet en bent u van mening dat dit nodig is?
- R: Er zijn wel onderzoeken gedaan maar voor zover ik weet is het niet vastgelegd hoe effectief scenario's zijn. Ik zou wel willen weten hoe effectief bepaalde scenario's zijn. Bijvoorbeeld jeugddetentie werkt niet, maar soms is er geen andere oplossing. Een programma als Work Wise in combinatie met jeugddetentie vind ik wel erg goed!
- M: 23. Wat zijn de belangrijkste veranderingen in het overleg de afgelopen jaren? Zijn dit positieve of negatieve veranderingen?
- R: Het overleg bestaat nu bijna twee jaar, dus is gezocht naar de beste manier om het vorm te geven. De belangrijkste verandering is dat wij degene uitnodigen die het meest betrokken is bij de jongere en dit niet overlaten aan een collega die misschien niet precies weet hoe het zit.
- M: 24. Merkt u zelf iets van de effecten van het veiligheidshuis Breda en Tilburg in verhouding tot de mate van recidive? Zo ja, wat dan? Zo nee, waar denkt u dat dit aan ligt?
- R: Nee, kan ik niet zeggen. Bij het gedeelte van de jeugd zitten de medewerkers maar één dag in de week bij het veiligheidshuis. Zou dit goed willen werken zou er eigenlijk elke dag één persoon van elke organisatie aanwezig moeten zijn. Dit is wel het streven.
- M: 25. Er wordt regelmatig een taakstraf opgelegd, ondanks het feit dat deze regelmatig negatief retour komt, waar heeft dit volgens u mee te maken?

- R: De rechter geeft vaak aan dat de jongere nog een kans verdient als de jongere spijt betuigt op de zitting. Als de jongere geen nieuwe kans verdient betekent het dat de taakstraf wordt omgezet in jeugddetentie en dat kost erg veel geld. Het is goedkoper om dan alsnog een nieuwe taakstraf op te leggen.
- M: 26. Uit de ketendossier blijkt vaak dat er geschorst wordt uit voorlopige hechtenis maar de voorwaarden worden niet opgenomen in het dossier, zijn deze ergens terug te vinden?
- R: De raad krijgt een schorsingsbeschikking en de jeugdreclassering heeft de controle op naleving van de voorwaarde. De jeugdreclassering heeft dus de informatie met betrekking tot de naleving van de voorwaarden.
- M: 27. Wat zijn voor de toekomst de belangrijkste ontwikkelingen en veranderingen die zouden moeten plaatsvinden?
- R: Er komt een systeem waarbij alle systemen gekoppeld worden, de systemen van het de Raad voor de Kinderbescherming, de politie en het parket. Dit systeem zit er de komende maanden aan te komen.
- M: 28. Is er volgens u een bepaald traject dat het meest effectief is?
- R: Nee, ik kan niet zeggen dat er een bepaald traject is dat het meest effectief is. Er zijn er een aantal STP en MST. MST is een gedragsbeïnvloedende maatregel. Dit is een maatregel die tussen de SDAJ begeleiding en de Pij maatregel in zit. Deze kan per 1 febr. 2008 opgelegd worden, maar er zijn binnen de gemeente Breda nog te weinig aanbieders van deze maatregel. Maar dat zit er wel aan te komen. Verder is er nog Work Wise en IBT-Criem, maar dit laatste is naar mijn mening voor harde kern jongeren een te lichte maatregel. Vervolgens is er het laatste scenario afstraffen als er al heel veel trajecten doorlopen zijn.

Uitwerking interview medewerker Veiligheidshuis Breda, Den Hey-Acker

- M: 1. Wat is volgens de definitie van het veiligheidshuis een veelpleger en wat is een harde kern jongere? Waarom is deze leeftijdsgrens zo gesteld in deze organisatie?
- R: De leeftijdsgrens is 12-18 is gelijkgesteld met de wet. Harde kern jongeren zijn jongeren die in aanraking zijn gekomen met politie en justitie en die het laatste half jaar drie delicten op hun naam hebben staan.
- M: 2. Hoe vaak vindt het Harde Kern Jongeren en hoe vaak vindt het veelplegers overleg plaats?
- R: 1x per week.
- M: 3. Hoe lang duurt zo'n overleg gemiddeld en hoeveel casussen worden er tijdens zo'n overleg besproken? Waar hangt dit vanaf?
- R: Streven is een overleg van een uur. Langer dan 1.5 uur is het meestal niet. Er worden ongeveer 6 á 7 casussen besproken.
- M: 4. Nemen er altijd dezelfde partijen deel aan het overleg? Welke zijn dit en waar hangt dit vanaf?
- R: In principe wel. Afgesproken is dat de JR begeleider van elke jongeren op te roepen als deze persoon besproken wordt.
- M: 5. Zijn er binnen het veiligheidshuis vaste medewerkers aangesteld die deelnemen aan het overleg en hebben deze hier ook altijd tijd voor? Wat gebeurt er als een medewerker niet aanwezig kan zijn?
- R: Er zijn vaste vertegenwoordigers. Is vanuit mijn eigen organisatie zo geregeld. Ik heb 4 uur per week voor het HKJ overleg. Voorbereiding, er naar toe gaan, en het overleg zelf.
- M: 6. Wat zijn de voordelen van deelname aan het overleg voor deelnemende partijen? Wat zijn de nadelen van deelname aan het overleg voor de deelnemende partijen? Wegen de voordelen en nadelen tegen elkaar op?
- R: Een belangrijk voordeel is dat je beter bekend raakt met alle partijen. Belangrijk als jongeren bij ons bekend zijn dat als deze besproken worden wij een aandeel kunnen leveren, inbreng hebben.
Er zijn naar mijn mening geen nadelen.
- M: 7. Wat is uw rol binnen het overleg?
- R: Volgen van de jongere die al ooit bij ons verbleven heeft, of verblijft. Hier informatie over aanleveren. En ook volgen van jongeren na de detentie bijv. als de jongere deelneemt aan Work-Wise.
- M: 8. Hoe en door wie vindt afstemming plaats met niet aan het overleg deelnemende partijen als die nodig zijn voor de behandeling van de casus?
- R: Meestal wordt in het overleg afgesproken wie er contact mee kan leggen binnen het overleg en anders ligt het bij de voorzitter.
- M: 9. Wie is er verantwoordelijk voor het verloop van het overleg? Is er een voorzitter aangesteld? Hoe wordt dit bepaald?

- R: Dit gebeurt door de voorzitter, in dit geval het Openbaar Ministerie.
- M: 11. Bent u van mening dat de overleggen gestructureerd verlopen? Wat vindt u bijvoorbeeld van de diepgang en de volledigheid van de casussen die besproken worden? Wat zou er anders moeten volgens u?
- R: Ja, nu we al bijna 2 jaar bezig zijn heeft iedereen zijn plek wel gevonden. Over de casussen wordt genoeg informatie gegeven en de jongeren worden goed gevolgd. Zelf zou ik het overleg willen gebruiken om algemene vraagstukken te bespreken bijvoorbeeld de aanpak van een bepaalde groep jongeren die een vriendengroep vormen en voor overlast zorgen binnen een bepaalde wijk.
- M: 12. Welke typen personen worden tijdens zo'n overleg besproken?
- R: Heel divers. Jeugd die voor overlast zorgt binnen en rondom Breda. Hier bij het veiligheidshuis in Breda komen vooral de lastpakken die veel overlast plegen, winkeldiefstallen en openlijk geweld e.d. Vanuit mijn visie wordt dit gezien als licht- tot middel zware criminaliteit.
- M: 13. Is voor het overleg duidelijk welke casussen besproken worden en hoe wordt dit bepaald? Is er bijvoorbeeld een lijst van te bespreken casussen? Zo ja, hoe vaak wordt deze geactualiseerd?
- R: Ja, via de agenda. Deze wordt voor het overleg naar iedereen doorgestuurd zodat iedereen zich kan voorbereiden op het overleg. Deze lijst wordt opgesteld aan de hand van het verloop van iedere casus. Als er nieuws is binnen een casus wordt deze op de agenda geplaatst.
- M: 14. Hoe bereid u zich voor op het overleg?
- R: Ik wacht de agenda af en kijk wat er gevraagd wordt. Ik volg de jongeren die op agenda staan en kijk in mijn eigen systeem of ik informatie heb en lever informatie aan die nodig is.
- M: 15. Bedenkt u voor het overleg welk scenario volgens u het beste is en zo ja aan de hand waarvan? Hoe komt u tot dit voorstel voor een bepaald scenario?
- R: Ik bekijk de agenda en welke jongeren er op staan, vervolgens kijk ik in mijn systeem en als ik dan een goed beeld heb dan bedenk ik welk scenario mogelijk is. Maar meestal gebeurt het opstellen van een scenario binnen het overleg.
- M: 16. Wanneer vindt u dat een casus niet besproken hoeft te worden?
- R: Alles wat op de agenda komt heeft aandacht nodig, soms meer en soms minder. Ik vind het ook belangrijk dat ook de dingen die goed gaan worden besproken en vastgelegd worden want dat gebeurt nu eigenlijk niet.
- M: 17. Worden voor deze verschillende groepen bepaalde scenario's gehanteerd? Is er voor elke groep een scenario? Zo ja, welke groep behoort tot welk scenario?
- R: Als we merken in het overleg dat het een probleem is dat een hele groep aangaat of een bepaalde wijk, proberen we er wel een vinger achter te krijgen en te kijken welke oplossing het beste is. Hebben we in het verleden wel gedaan. Maar zou naar mijn mening vaker moeten gebeuren.
- M: 18. Zijn er scenario's schriftelijk vastgelegd of zijn hier geen richtlijnen voor?
- R: Scenario's worden alleen opgenomen in het persoonlijke ketendossier van de jongere.

- M: 19. Waarop zijn deze scenario's gebaseerd en zijn deze in de praktijk werkbaar?
- R: Ja, als ik denk dat een scenario opgesteld wordt dat eigenlijk geen kans van slagen heeft, geef ik dit wel aan.
- M: 20. Uit de ketendossiers blijkt dat vaak een taakstraf wordt opgelegd terwijl deze redelijk vaak negatief retour komt en dat de jongere weer terugvalt in het criminele circuit?
- R: Ik wil niet zeggen dat alle scenario's daadwerkelijk werken. Het komt ook vaak voor dat de rechter of de officier niet meegaan in het scenario dat is opgesteld voor een jongere.
- M: 21. In het overleg wordt als eerste gekeken of een jongere/veelpleger gemotiveerd of ongemotiveerd is, waarop wordt dit gebaseerd?
- R: Persoonlijke mening van alle deelnemende partijen en de gegevens die naar voor komen tijdens het overleg, bijv. niet nakomen afspraken, onttrekken aan begeleiding of taakstraf.
- M: 22. Is de informatie die nodig is voor het overleg altijd snel beschikbaar? Waar hangt dit vanaf? Wat zou er eventueel verbeterd kunnen worden?
- R: Ja, het systeem van viadesk is voor mij heel toegankelijk dus is geen probleem.
- M: 23. Wordt er tijdens het overleg informatie verzameld over wat er met de cliënten gebeurt die in het overleg besproken zijn en over welke afspraken er gemaakt zijn; hoe deze worden nagekomen? Zo ja, is hiervoor een richtlijn en door wie gebeurt dit?
- R: Op het moment dat we afspraken maken wordt dit ook snel gecontroleerd, wordt aangegeven dat op deze afspraken terug moet worden gekomen en deze op de agenda terug moeten komen zodat de casus opnieuw wordt besproken. Degene die dan voor de informatie moet zorgen kan deze dan in een volgend overleg naar voren brengen.
- M: 24. Wordt informatie verzameld over de effectiviteit van de toegepaste scenario's? Zo ja, door wie gebeurt dit? Zo nee, waarom niet en bent u van mening dat dit nodig is?
- R: Nee! Ik denk dat we daar nog wel een slag kunnen maken. We moeten inderdaad ook helder en duidelijk vastleggen wat het resultaat is. Blijkt ook niet uit de ketendossiers.
- M: 25. Wat zijn de belangrijkste veranderingen in het overleg de afgelopen jaren? Zijn dit positieve of negatieve veranderingen?
- R: Mensen hebben elkaar beter leren kennen, je leert meer over de achtergronden van de organisaties en er worden nu ook werkbezoeken gepland. Dat is de meerwaarde van het overleg omdat het wat langer loopt. We zoeken gezamenlijk naar oplossingen en er is meer begrip voor elkaar.
- M: 26. Merkt u zelf iets van de effecten van het veiligheidshuis Breda en Tilburg in verhouding tot de mate van recidive? Zo ja, wat dan? Zo nee, waar denkt u dat dit aan ligt?
- R: Ik heb geen exacte cijfers. Recidive cijfers zijn altijd lastig. De lijst groeit alleen maar dit wil niet zeggen dat het geen effect heeft. Ik denk alleen wel dat we te veel aandacht richten op het individu en niet op de groep of wijk die voor problemen zorgen. Deze personen verenigen zich in groepen en ik denk dat daar de oplossing in is te vinden. Ze hebben vaak dezelfde kenmerken. Het is volgens mij handig om eens in de zoveel tijd

dergelijke groepen in te delen en de kenmerken op te stellen en vervolgens te kijken welke scenario's toegepast kunnen worden.

M: 27. Wat gebeurt er binnen de Hey Acker om recidive te voorkomen?

R: Wij als JJI vangen alle jeugd op die via de kinderrechter bij ons geplaatst wordt, civiel en strafrechtelijk. Voor de meeste jongeren wordt een behandeling opgelegd en wordt er een behandelplan opgesteld, dit moet binnen 6 weken gebeuren en er moet worden omschreven wat de leerdoelen zijn en wat het dagprogramma inhoudt, onderwijs en evt. therapie. We werken met het sociaal competentiemodel. Daarmee wordt de jongere benaderd. Dit houdt in dat we inzicht geven in wat gewenst gedrag is wat ongewenst gedrag is en dit ook stop zetten en vervolgens aangeven als het goed gaat.

M: 28. Bent u van mening dat jeugddetentie een goed middel is?

R: Soms kan het niet anders voor de jongere of voor de omgeving. Voor de jongere zelf ontstaat een gevaarlijke situatie. Vaak is er geen dag- en nachtritme meer. Soms is het nodig een ritme in te stellen. En de jongere te laten inzien waar ze wel goed in zijn. Opleidingskansen geven en de jongere te motiveren.

M: 29. Kunt u meer vertellen over work wise?

R: Alle jongeren die tegenwoordig 15 jaar of ouder zijn kunnen in aanmerking komen voor een inschrijving via Work Wise. Dan gaan we naast het behandelplan dat er ligt, Work Wise in zetten. Dit programma richt zich op de praktische gebieden zoals woon, werk en vrijetijdsbesteding. Het doel van het programma is daar ondersteuning en begeleiding te geven.

M: 30. Heeft Work Wise volgens u effect?

R: Ik denk het wel. We leveren met het programma veel jongeren af die terug naar school zijn gegaan naar bijvoorbeeld een beroepsopleiding of een stage hebben bij een bedrijf. Ze hebben vaak onderdak en we bieden ze vrije tijdsbesteding aan in de vorm van lidmaatschap van een sportclub, toneelclub e.d. Dit in de hoop dat ze dit blijven doen. Als ze daar gebruik van maken en ze krijgen er lol in heeft het wel zeker effect!

M: 31. Denkt u dat dit te maken heeft met het feit dat het traject al tijdens de detentie gestart wordt en de jongeren dus nog goed te bereiken zijn?

R: We hebben de jongeren vaak wat te bieden. We geven bijv. inhoud aan het verlov voornamelijk financieel. Ik denk dat dat er mee te maken heeft. Je bouwt een band op vanuit de geslotenheid en Work Wise heeft tegenwoordig de mogelijkheid tot nazorg. Je bereidt het voor, voert het uit en begeleidt ze nadat ze weg zijn en dit totaalpakket biedt ondersteuning en ook resultaat. Het draagt bij aan het voorkomen van recidive. Als we zouden komen op de dag van vertrek is het maar de vraag of de jongeren nog zin heeft aan het traject mee te werken.

M: 32. Wat zijn voor de toekomst de belangrijkste ontwikkelingen en veranderingen die zouden moeten plaatsvinden?

R: Als ik kijk vanuit het belang van Work Wise dan zou het bedrijfsleven beter benadert kunnen worden voor bijv. stageplekken en voor opleidingen, zodat deze meer uitleg en inzicht krijgen wat wij doen en daardoor eerder geneigd zijn om mee te werken. Als het bedrijfsleven resultaat ziet dan geeft dit weer meer mogelijkheden voor andere jongeren.

Gesprek met medewerker van het Openbaar Ministerie

Uit de ketendossiers is gebleken dat vrijwel alle jongeren die voor het eerst in aanraking komen met justitie een taakstraf opgelegd hebben gekregen. Dit gebeurde in het algemeen in de vorm van een werkstraf om de schade te herstellen of een leerstraf in geval van een agressieve of anti- sociale jongere. Uit de dossiers is echter ook gebleken dat nadat deze taakstraf onvoldoende is afgerond, de kinderrechter de jongere nog een kans geeft om de taakstraf alsnog voldoende af te ronden. De reden hiervoor kan zijn dat de kinderrechter vindt dat de vervangende jeugddetentie, die in veel gevallen bij de taakstraf wordt opgelegd, een te zwaar middel is in verhouding tot het gepleegde strafbare feit. De kinderrechter wil de jongere vaak nog een kans geven om verbetering te laten zien.

Uit de dossiers blijkt ook regelmatig dat nadat de jongere een taakstraf heeft opgelegd gekregen bij het eerste strafbaar feit, hij deze bij het tweede strafbaar feit nog een keer opgelegd krijgt. Terwijl uit het feit dat de jongere opnieuw de fout is ingegaan, blijkt dat de taakstraf niet het gewenste effect heeft gehad. De reden hiervoor is dat bij het jeugdstrafrecht het opvoedingskarakter voorop staat. Er wordt altijd naar een manier gezocht om de jongere te helpen zijn leven opnieuw in te richten en weer op het rechte pad te komen. De kinderrechter is daardoor erg terughoudend met het opleggen van jeugddetentie en in veel gevallen zal dus worden volstaan met nogmaals een taakstraf.

Bovenstaande is ook de reden dat vervangende jeugddetentie bij een taakstraf of een bijzondere voorwaarde zo weinig ten uitvoer gelegd wordt. Ook voorwaardelijke jeugddetentie wordt om deze niet reden niet vaak ten uitvoer gelegd.

Het OM probeert de oplegging van een taakstraf bij harde kern jongeren zoveel mogelijk te voorkomen, omdat deze uit de ketendossiers kunnen opmaken dat een taakstraf bij harde kern jongeren niet het gewenste effect heeft. In het harde kern jongeren- overleg wordt over het algemeen ook geen scenario opgesteld met daarin een taakstraf. Het probleem is echter dat de rechter het scenario niet altijd overneemt. Het wordt daarom door het OM ook al als een positief effect van het veiligheidshuis in Breda gezien als de rechter het voorgestelde scenario overneemt. Op dat moment blijkt dat het overleg dat er elke week gevoerd wordt effect heeft en dat de samenwerking toch nut heeft.

Volgens het Openbaar Ministerie is de samenwerking tussen de verschillende partners van het veiligheidshuis in Breda zeer effectief. Er wordt elke week een overleg gepleegd waarin de benodigde informatie uitgewisseld kan worden. Het Openbaar Ministerie heeft binnen het overleg ook een informatieve rol, de partners van het Veiligheidshuis worden onder andere op de hoogte gehouden van uitslagen tijdens zittingen. Verder gebruikt het Openbaar Ministerie de informatie die door de partners wordt aangeleverd om een bepaalde straf te eisen en te verantwoorden tegenover de rechter.

Doordat er ketendossiers bijgehouden worden is er een duidelijk overzicht van de informatie die is aangeleverd, hierdoor kan ook de geschiedenis van de jongere worden bijgehouden. Op het moment dat een jongere opnieuw wordt aangehouden kan dus gemakkelijk terug gezocht worden wat er in het verleden gedaan is om de jongere te helpen.

Interview medewerkers Veiligheidshuis Breda

1. Wat is volgens de definitie van het veiligheidshuis een veelpleger en wat is een harde kern jongere? Waarom is deze leeftijdsgrens zo gesteld in deze organisatie?
2. Hoe vaak vindt het Harde Kern Jongeren en hoe vaak vindt het veelplegers overleg plaats?
3. Hoe lang duurt zo'n overleg gemiddeld en hoeveel casussen worden er tijdens zo'n overleg besproken? Waar hangt dit vanaf?
4. Nemen er altijd dezelfde partijen deel aan het overleg? Welke zijn dit en waar hangt dit vanaf?
5. Zijn er binnen het veiligheidshuis vaste medewerkers aangesteld die deelnemen aan het overleg en hebben deze hier ook altijd tijd voor? Wat gebeurt er als een medewerker niet aanwezig kan zijn?
6. Wat zijn de voordelen van deelname aan het overleg voor deelnemende partijen? Wat zijn de nadelen van deelname aan het overleg voor de deelnemende partijen? Wegen de voordelen en nadelen tegen elkaar op?
7. Hoe en door wie vindt afstemming plaats met niet aan het overleg deelnemende partijen als die nodig zijn voor de behandeling van de casus?
8. Bestaat er een duidelijke taakverdeling bij het overleg? Zo ja, wat houdt deze in en is deze in de praktijk werkbaar? Zo nee, waarom niet en hoe zou dit kunnen veranderen?
9. Wie is er verantwoordelijk voor het verloop van het overleg? Is er een voorzitter aangesteld? Hoe wordt dit bepaald?
10. Op welke wijze verloopt het overleg nu? Krijgt iedere deelnemer bijvoorbeeld genoeg tijd om zijn visie toe te lichten?
11. Bent u van mening dat de overleggen gestructureerd verlopen? Wat vindt u bijvoorbeeld van de diepgang en de volledigheid van de casussen die besproken worden? Wat zou er anders moeten volgens u?
12. Welke typen personen worden tijdens zo'n overleg besproken?
13. Is voor het overleg duidelijk welke casussen besproken worden en hoe wordt dit bepaald? Is er bijvoorbeeld een lijst van te bespreken casussen? Zo ja, hoe vaak wordt deze geactualiseerd?
14. Hoe bereidt u zich voor op het overleg?
15. Bedenkt u voor het overleg welk scenario volgens u het beste is en zo ja aan de hand waarvan? Hoe komt u tot dit voorstel voor een bepaald scenario?
16. Wanneer vindt u dat een casus niet besproken hoeft te worden?

17. Zit er een bepaalde volgorde van casussen in het overleg? Wordt er bijvoorbeeld een indeling gemaakt naar leeftijd? Zo ja, waarom deze indeling?
18. Worden voor deze verschillende groepen bepaalde scenario's gehanteerd? Is er voor elke groep een scenario? Zo ja, welke groep behoort tot welk scenario?
19. Zijn er scenario's schriftelijk vastgelegd of zijn hier geen richtlijnen voor?
20. Waarop zijn deze scenario's gebaseerd en zijn deze in de praktijk werkbaar?
21. In het overleg wordt als eerste gekeken of een jongere/veelpleger gemotiveerd of ongemotiveerd is, waarop wordt dit gebaseerd?
22. Is de informatie die nodig is voor het overleg altijd snel beschikbaar? Waar hangt dit vanaf? Wat zou er eventueel verbeterd kunnen worden?
23. Wordt er informatie verzameld over het functioneren van het overleg zodat gekeken kan worden wat de verbeterpunten zijn? Zo ja, door wie gebeurt dit?
24. Wordt er tijdens het overleg informatie verzameld over wat er met de cliënten gebeurt die in het overleg besproken zijn en over welke afspraken er gemaakt zijn; hoe deze worden nagekomen? Zo ja, is hiervoor een richtlijn en door wie gebeurt dit?
25. Omdat er geen duidelijke richtlijn is voor het verloop van het overleg kunnen er soms mogelijkheden vergeten worden en delen van het ketendossier worden dan niet ingevuld. Wat zou hier volgens u aan gedaan kunnen worden?
26. Wordt informatie verzameld over de effectiviteit van de toegepaste scenario's? Zo ja, door wie gebeurt dit? Zo nee, waarom niet en bent u van mening dat dit nodig is?
27. Wat zijn de belangrijkste veranderingen in het overleg de afgelopen jaren? Zijn dit positieve of negatieve veranderingen?
28. Merkt u zelf iets van de effecten van het veiligheidshuis Breda en Tilburg in verhouding tot de mate van recidive? Zo ja, wat dan? Zo nee, waar denkt u dat dit aan ligt?
29. Wat zijn voor de toekomst de belangrijkste ontwikkelingen en veranderingen die zouden moeten plaatsvinden?

Specifieke vragen voor verschillende organisaties

30. Waaruit blijkt dat de voorwaarden die gesteld worden bij bijvoorbeeld schorsing uit voorlopige hechtenis worden nageleefd en wat er na voltooiing van de voorwaarden gebeurt? (Openbaar Ministerie, jeugdreclassering, Raad voor de Kinderbescherming)
31. Wordt ook in het overleg besproken wat er gebeurt met jongeren die bijvoorbeeld huutaakstraf niet voldoende afronden? (Openbaar Ministerie, jeugdreclassering, Raad voor de Kinderbescherming)

32. Waarom wordt de voorwaardelijke en vervangende jeugddetentie zo weinig ten uitvoer gelegd? (Openbaar Ministerie)
33. Uit de dossiers blijkt niet wat de bijzondere voorwaarden zijn op het moment dat er is geschorst uit voorlopige hechtenis of een voorwaardelijke straf is opgelegd. Waaruit blijkt dit? Waaruit blijkt dat deze worden nagekomen? (Openbaar Ministerie, jeugdreclassering, Raad voor de Kinderbescherming)
34. Uit de dossiers blijkt dat de taakstraf erg vaak wordt opgelegd terwijl ook blijkt dat deze niet het gewenste effect heeft (jongeren vallen in de herhaling). Waarom wordt er dan toch vaak alsnog een taakstraf opgelegd? (Openbaar Ministerie)
35. Wat gebeurt er binnen Den Hey-Acker om de recidive te voorkomen? Welke trajecten worden ingezet? Hoe werken deze? (DJI)
36. Bent u van mening dat het volgen van een leerstraf of werkstraf een gedragsverandering tot gevolg heeft gehad ondanks dat de jongere opnieuw strafbare feiten heeft gepleegd? (jeugdreclassering)
37. Uit de dossiers blijkt niet direct dat er na het doorlopen van trajecten veranderingen in het gedrag van de jongeren zijn doordat er opnieuw strafbare feiten gepleegd worden. Merkt u wel dat er veranderingen zijn? Zo ja, welke veranderingen en bij welke trajecten? Zit hier één duidelijke lijn in? (jeugdreclassering)
38. Welk traject is volgens u het meest geschikt om recidive te voorkomen? (Openbaar Ministerie, jeugdreclassering, Raad voor de Kinderbescherming en DJI)
39. Waaraan ligt het dat iemand recidiveert, bijvoorbeeld aan de aard van de straf? (Openbaar Ministerie, jeugdreclassering, Raad voor de Kinderbescherming)